

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felolós szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Keserü falat.

Budapest, november 22.

(v.) Régi bünöknek most megérett keserü gyümölcse, *kvóta* a te neved. Széles ez országban nincs olyan ember, aki jöttödnék örülne. Akik talba raknak s úgy hoznak el a törvényhozás terített asztalára, még azok is fanyar szívvel teljesítik ezt a nehéz kötelességüket. Hát még akik akarva, nem akarva le fognak nyelni, ó keserü falat, mekkora borzadással fogadják érkezésedet! Hagyján, ha olyan falat volnál csak, amelyet nehéz megemészteni. De ki vállal kezességet érte, hogy nem fogsz olyan falatnak bizonyulni, mely azt emészti meg, aki lenyelte? Pedig tudtuk, hogy jönni fogsz; tudtuk, hogy jönnöd kell. Az idők méhe terhes volt veled. Régi bünök voltak a nemzöd. Egyébként hogyan is születettél volna, mint hibának?

Régi bünök, — jórészt bizony nagyon régiék. Az elsöt 1867-ben követték el, amikor a két ország adóterhét vették a kvótaszámítás alapjául. Mintha bizony az adóteher volna hü tükre a teljesítő képességnek, s viszont a teljesítő képesség a gazdasági erőnek. Hiszen az adózásnak teljes egyenlősége mellett is, két ország gazdasági erejének aránya nem az adóincstárak bevételeiben nyilvánkozik meg, hanem abban, hogy itt és ott egyenlő könnyen, avagy egyenlő nehezen viseli-e a lakosság az egyenlő mértékben kirótt közterheket; ha például egyazon adóteher sulya alatt az egyik ország gazdagszik, a másik ellenben szegényedik, akkor az adójövedelem merőben hasznavehetetlen anyag a kvótaszámítás szempontjából. De feltéve, hogy az adójövedelem igazságos kifejezője volna a teljesítő képességnek, ez utóbbiból egymagából nem derülhet ki egy ország gazdasági erőtartalma, amelynek pontos ismerete nélkül pedig nem állapítható meg az igazán igazságos kvótaszám. Ha én is tudok

valamit teljesíteni, meg más is, ebből csak annyi következik, hogy a teljesítés ilyen mértéke kitélik mind a kettőnkéből, de nyílt kérdés marad még, mennyi erőt fogyasztottam el én s mennyit a másik ugyanazzal a teljesítéssel. Az őshiba tehát a 32 évvel ezelött válszított számítás alap volt. Ezen az alapon ki lehet puhatolni mindent, csak éppen a két állam gazdasági erejének arányát nem; pedig két ország közös terheit igazságosan csakis gazdasági erejük aránya szerint lehet felosztani.

A másik hiba az, hogy sem 1867-ben, sem azóta nem vették figyelembe a kvóta kiszámításánál a *progresszió elvét*. Ezt az elvet elfogadta a tudomány s méltányolni kezdi már a politika is. Világszerte hódít nap-nap után az a felfogás, hogy a szegény ember garasait s a duszgazdagok töméntelen jövedelmét egyazon százalékarány szerint adóztatni helytelen és igazságtalan dolog; mert a bérmunkás, a kézműves, a kis paraszt adóforintja sokkal nagyobb áldozatot jelent, mint az a forint, amit a tőkepénzes, a gyáros, a nagybirtokos fizet az adópénztárba. Hogy az *egyenlő* adózás igazságtalan, s hogy helyébe az *arányos* adózásnak kell lépnie: ezt ma már érzi s fokozatosan meg is valósítja az egész világ. A progresszió elvének diadalmas előrenyomulása nem állhat meg azon a ponton, ahol egyazon állam polgárainak teherviseléséről van szó. Természetesen ki kell terjednie oda is, ahol nem egyének, hanem nagy kollektív-alanyok együtt terheinek igazságos felosztása a feladat. Tehát, ha Ausztria például kétszerte gazdagabb Magyarországnál, akkor mi nem viselhetjük igazság szerint a közös terheknek egyharmadát, Ausztria pedig kétharmadát, mert Ausztria a maga *felőstelegeiből* áldoz, Magyarország ellenben a maga *nincsetlenségéből*. Elejétől fogva az *egyenlő* teherviselés gondolata volt a kvótaügyben a domináló

elem; holott egyedül az *arányos* teherviselésnek lett volna szabad érvényesülnie. A progresszió elvének elhanyagolása volt tehát a másik bün, amely miatt most kell megszenvednünk.

Vétkeztünk ezenfelül a közelmúltban is: akkor, amidön Ausztriában kormány, kvótaküldöttség, többség, ellenzék, sajtó, közvélemény egy táborba csödülvé követelte a 42 százaléknyi kvótát, mi pedig ezzel nem állítottunk szembe *ugyanilyen egységes akciót*. Odaát céltudatosan *erőszakosak* voltak; minálunk a tényezők egy részénél inkább az *óvatosság* volt az uralkodó szempont. Odaát *küzdeni* akartak; mi pedig *alkudozásra* készüldöttünk. Így aztán persze, hogy hátrányba jutottunk. Nyilván jobban járunk, ha az osztrák végtel láttára mi is a végtellet ragadjuk meg, ha *egy* táborba gyűlvé, nálunk is azt harsogja kormány, kvótaküldöttség, többség, ellenzék, sajtó, közvélemény: „Ha ti 42 százalékot követeltek, mi 31·4 százalékot sem adunk!” Akkor kigyuladt volna itt is a harc, lett volna belőle egy szenvedélyes birkózás, amelybe belevitte volna mind a két fél a maga egész politikai erejét, s nyilván mi lettünk volna a győztesek, minthogy nálunk nem támadt meg a közélet szervezetét az a forradalmi jellegű meghasonlás, amely évek óta dulja szét Ausztriát. De az akkori magyar kormány irtózott a küzdelemtől, — mert nem akart elesni. Higgadt flegmát szuggerált pártját, hogy maga kívül maradjon *alótávon*. Ez a flegma átragadt bizony az ellenzékre is; küzdött valamicskét, de nem erőlködött túlságosan; inkább pattogott, mint robbant. Egy szó mint száz: mi *plajbászt* forgattunk, holott Ausztria *husángot* forgatott. A mi józanságunkat lebirta így az ellenfél indulata. El volt hibázva a mi egész taktikánk.

Történt még hiba egyéb is, amit talán még felsorolunk alkalmadtával. Az eredmény

TÁRCA.

A beteg társadalom.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Feszl Géza.

I.

Ugy lehet, hogy fölötté merész, hogy szokatlanul szerénytelen lesz az a vélemény, mely itt megnyilatkozik.

Enyhítésül és önvédelemképpen néhány kérdés előzi meg.

Van-e létjoga az olyan véleménynek, mely a közfelfogástól eltér, — következképpen elszigetelt?

Van-e egyáltalában létjoga az olyan egyéni véleménynek, melyet elszigeteltsége azzal bélyegez meg, hogy: szerénytelen?

Szabad-e hátvéd, vagyis hirnév nélkül az uralkodó fölfogásnak szankcionált igazságait kétségbe vonni és a független egyéni kritika tárgyainak tekinteni?

Hol kezdődik, illetőleg hol végződik a százszor szent gondolatszabadságnak mindenkit megillető erkölcsi joga? A hallgatag gondolkodásnak keretén belül vagy azon kívül?

És végül: megszünik-e az évtizedek előtt fölszabadított *gondolatnak* erkölcsi vádmentessége, míhelyt fogantatásának hangtalan otthonából kilép — és az eszmeeserek porondjára rá lép?

E fölvetett kérdésekre a válaszolás joga nem a védekezőt illeti meg, hanem azt, aki itélni fog fölötté.

A mi modern társadalmunknak legnagyobb betege — kétségtelenül — maga a társadalom.

E pillanatban a nagybetegnek ágyához ismét doktor közeledik. Miért ne? Hiszen már anyi sürgött-forgott e nagybeteg ágya körül, hogy egygyel több vagy kevesebb — igazán nem numerál.

— Betegünknek — így állapítja meg a diagnózist az igénytelen szürke ember — először is szívba van. Más szóval rendkívüli túltengésnek indult nála bizonyos egyoldalú érzés.

— És mi légyen ez az egyoldalú érzés? Kérdi a környezet.

— Az *egoizmus*! válaszol a doktor. De ezenfelül — így folytatja tovább — gyomorban is szenved szegény. Nagyon változó, roppantul széles az emésztő képessége. Egyik tünet arról tanuskodik, hogy a sok jótól megcsömörlött és immár nem képes enni, a másik tünet szerint emésztő képessége nagyon is rendben volna — de niesen *mit* enni. Ezt a betegséget, mely az ellentétes végtelék kidomborulásából származik, úgy nevezzük hogy: szocializmus.

— Egyéb baja nincsen a mi betegünknek? veti föl a gunyra hajló kérdést a környezet.

— De van! — szól apodiktikusan az igénytelen szürke ember — igenis van! Merész a vélemény, de kimondom: E betegnek nem tiszta a gondolkodása, más szóval elméjé gyötéri. Itéleti rendszeren zavarosak, következtetési legtöbbsnyire ferdek és különösen jellemzi az eszejárását: a *gondolatszökés*, más néven: *eszme-iramlás*. Így nevezik az elmegyógyászok azt a kóros elmeállapotot, melyben az új gondolatok az ő közvetlen elődjeiket működésükből előbb szorítják ki, mielőtt emezek szabatos kifejezésre jutottak volna. Komplikálja e bajt a rögeszmének óriási tömege

és betetőzi az a nagyzási mánia, hogy gondolat és érzés soha még egy nem virágoztak mint éppen... a mi korunkban, a modern társadalom napjaiban.

Az egoizmus túltengése köztudomású. A szocializmus terjedése szemmel látható. Bizonyításra legfőlebb a harmadik körtünet, az elméleti állapot szorul.

*

... Ha nagymerészen fölvetjük a kérdést, hogy hol van hát az a csodás nívóra fejlődött nagy tudás, mely napjainkban a közéletbe és a társadalom beléletének mindennapos működésébe belejártszik, vele egybeforr és benne mint vezető és uralkodó erő érvényesül? — általánosságban tartott frázist nyerünk csak válaszul. Szinte halani véljük a választ, mely metsző iróniával kezdődik és hazug pathosban végződik. Hát a légköri levegőnek holléte iránt nem méltóztatik tudakozódní? Nincs meg a hajlandóság ezt is letagadni?... A modern kor esodásán nagy tudása benne van először is az institúciókban, másodsor a közfelfogásban, továbbá deponálva van folyóiratokban, könyvekben és könyvtárakban, ott gyarapszik a fizika műhelyeiben, gyárakban, gépekben, konstrukciókban, az akadémiákban, a tudományok fényes esarnokaiban, ott lüktet a vezető férfiak koponyájában és onnan kiárad szóban, cselekvésben, alkotásban utcára, szobákba, városokba, falvakba, elmébe és szívekbe és mindenhová!

Hiába volna minden tagadás — bizony bajos dolog ezt az általánosságban tartott büszke választ lecafolni. Végre is a korszellem fogalmába bele foglalt gondolatokról még sohasem vettek föl inventáriumot, az eszmék hatásáról

pedig az, hogy pénzügyi kvóta helyett be kell most érünk egy politikai kvótával. Jár ezzel mindenestre vívmány is. Például az, hogy Ausztriában a Széll-kabinet meg tudta állítani a federalisztikus bomlási folyamatot. A másik vívmány továbbá az, amire rámutattunk már, hogy tíz esztendő tartamára ki van határozva a kontroverz kérdések sorából a dualizmusnak legkényesebb s egyuttal leglényesebb szerve, a reális közjogi kapocs: a kvóta. Mert megeshetett volna rajtunk bizony az is, hogy Ausztriában tovább dült volna a szerte-hullás folyamata, a kvótakérdés is kiujult volna esztendőről-esztendőre, s Magyarországnak mégis a nyakába sózták volna a kvóta-emelést, még pedig a mostaninál jóval nagyobb. Mindez nemcsak hogy megeshetett volna, de sokáig határozottan fenyegetett is. Hanem azért a keserű falat mégis csak keserű marad. Adjunk hálát a Gondviselésnek, hogy amitől sokáig tartanunk kellett, rem kell még nagyobb falatot s még keserűbbet lenyelnünk.

BELFÖLD.

A házszabályok revíziója. A képviselőház házszabályainak revíziója, illetőleg a kuriai bíráskodási törvénnyel való összeegyeztetése tárgyában kiküldött bizottság Szilágyi Dezső elnöklésével tartott mai ülésében, amelyen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök volt jelen, tárgyalás alá vette az előző bizottság megállapodások alapján a kiküldött albizottság által a házszabályoknak ujonnan szövegeztet első és második részét. (Előadó Rohonyi Gyula.) Beható tanácskozás után a bizottság néhány módosítással magáévá tette az egész bizottsági munkálattal és megbizta az albizottságot a módosítások szövegezésének és a Ház elé terjesztendő előadói jelentések hitelesítésével. Ezzel az ülés véget ért.

Megegyezés.

Budapest, november 22.

Az osztrák hetes bizottság Budapestre jövetelével voltaképpen már eldőlt a kocka. A megegyezés akkor már bizonyos volt s ma be is következett. A kvóta-arány e szerint Magyarországra nézve 34:4, a birodalmi tanácsban képviselt országokra nézve pedig 65:6. A hangosabb vita természetesen csak most fog megindulni a bizottságok megállapodása után, de azért most már biztosra vehető, hogy a kiegyezés minden részében révére jut január elsejére. A magyar parlament elé Széll Kálmán miniszterelnök holnap terjeszti a kvóta-törvényjavaslatot s bár a függetlenségi párt erős akcióit kezd, alig szenved kétséget,

pedig nem készítettek működési kimutatásokat. Nem lehet tehát sem grafikai táblákkal, sem összegező számokkal kimutatni, hogy p. o. az ujkortól a legujabbig és a legujabbtól mostanáig mennyivel volt több vagy kevesebb a józan vagy ferde gondolatoknak fősszege.

Ha azonban, akárcsak egy markolás erejéig belemélyedünk a modern társadalom foratai és életjelenségei közé, könnyű szerrel meg fogunk győződni arról, hogy nemcsak poros könyvtárakban férnek meg szépen egymás mellett az egymással hadilábon álló és egymást feltétlenül kizáró gondolatok, hanem az instituciókban is benne van, sőt itt-ott ezeknek fundamentumába is bele van építve egy-egy olyan gondolat, mely a logikával hadilábon áll és a józanságot feltétlenül kizárja. Már pedig ha van a józansággal ki nem békíthető ellenmondás az institucióban, akkor... hol nincsen?

Van-e a józan ész előtt szilárdabban álló alapszeme mint az, hogy minden szaktudományhoz tartozó kérdésben nem a laikus, hanem a szakember van hivatva itélni. Bizonyos, hogy nincsen. És ime! Ezt az egyszerű igazságot a modern jogszolgáltatás egyszerűen megfordítja.

Törvényeink szerint minden büntett csak akkor büntethető, ha a vádlott beszámítható lélekállapotban követte el azt. Ez a büntethetőségnek előfeltétele, sine qua non-ja. E nélkül nincs büntett, nincs büncselekvés, legföllebb baleset, vagy szerencsétlenség. Hogy ez helyes-e, az itt mellékes, de tény az, hogy a törvény így disponál. — Amde a beszámíthatóság kérdése nem jogi — hanem olyan pszichológiai kérdés, mely az orvos szaktudásának keretébe tartozik. Ennél fogva a bíró, mint jogszemléző, aki ezen a té-

ren laikusnak vallja magát, maga elé idézi és meghallgatja az orvos-szakértőt, meghallgatja azt, hogy tanuljon tőle, hogy tájékozódjék általa. Végül pedig: a tanítvány dönt a mesternek, a laikus dönt a szakembernek véleménye fölött, a szerint amint szentesíti vagy meghazudtolja, a szerint, amint elfogadja vagy eldobja azt. A modern fölfogás persze keresztülsiklik ezen az anomálián azszal, hogy az ítélet kizárólagosan a bíró joga, egészen és osztatlanul. Csakhogy ez a rendelkező kijelentés nem osztja el az a nyilvánvaló abszurdumot, hogy a szakember véleményez és a laikus határoz.

A mai nap eseményeit a következőkben csoportosítjuk:

A kvóta.

Az osztrák kvóta-küldöttség hetes bizottsága, mely a küldöttségtől meghatalmazást kapott, hogy a magyar bizottsággal a kvóta magassága iránt megállapodjék, teljes számmal lejött Budapestre. Dr. Beer udvari tanácsos helyett, ki még mindig nagybeteg, ezuttal is báró Sochor jött el, míg az előadó tisztét Javorski lovag vállalta magára. Tisza Kálmán, a magyar kvóta-küldöttség elnöke, ma délelőtt meglátogatta lakásán gróf Schönborn elnöktársát és hosszabban tanácskozott vele.

Clary osztrák miniszterelnök és Kniazolucky lovag ezalatt a miniszterelnöki palotában Széll Kálmán miniszterelnökkel tanácskozott.

Tizenkét óraker azután a két bizottság közös tanácskozásra ült össze. Az ülés gróf Schönborn és Tisza Kálmán elnöklésével nyílt meg.

Gróf Schönborn, az osztrák bizottság elnöke előadta, hogy az ő kollegáinak körében fölmerült az az eszme, hogy még egyszer érintkezésbe lépjenek a magyar kvótabizottsággal. Minthogy ő és társai ugy értesültek, hogy a magyar bizottság ezt a lépést szívesen fogadja, nem késlekedtek az új tárgyalás megkezdésével.

Javorski lovag, az osztrák hetes bizottság részéről előadta, hogy miután az osztrákok utolsó szava 34:525-ös magyar kvóta volt, a magyaroké viszont 34:25, e két szám közt kell proponálni a végleges számot. A kellő közép lenne 34:387, de e szám helyett kerek számot, 34:4-et ajánl, mert a különbözet esekélyesség.

Falk Miksa előadó és utána a magyar bizottsági tagok, annak hangoztatásával, hogy e számok jogosultságát el nem ismerik, kijelentették, csak hogy megszűnjék a huza-vona, s legkivált, hogy a kvóta tíz évre rendezessék, állami érdekből elfogadják a javaslatot.

(A megállapodás.)

A megállapodásnak négy pontja van:

1. A kvóta-arány tíz évig való, illetőleg most már 1900. január elsejétől 1909. december utolsó napjáig.
2. Mig a vámközösség tart, a vámjövdelem a kezelési költség után a közös kiadások fedezésére fordíttatik.
3. A kvótaarány 34:4 magyar, és 65:6 osztrák részről.

A rideg józanság, melyet a hagyományos fölfogás nem befolyásol — csak két logikus lehetőséget lát maga előtt. Vagy csakugyan orvos-tudományi szakértés a beszámíthatóság és ebben az esetben logikai szükség, hogy az orvos ítélete a jogász ítéletének igenis prejudikáljon, azt igenis kötelezze — vagy pedig nem tartozik a beszámíthatóság kérdése a fizikai alapon megoldható rejtélyek közé és ez esetben az orvosnak szakértői minőségben való szereplése: kacérkodás az exakt tudománnyal, porhintés és misztifikáció.

Most pedig, miután a gyakorlati élet legfontosabb instituciójának egyik furesaságát érintettük, miután az igazságszolgáltatás gépezetébe beleillesztett ellenmondást szemrevetünk: lesiklik tekintetünk a gépezet kerekéire — magára a motorra. Egy futólagos pillantást akarunk vetni arra a kardinális tételre, amely az igazságszolgáltatás modern evangéliumában nemcsak benne van, de sőt valamennyinek a fundamentuma. Ez a szabad akarat.

4. Az 1872 : IV. törvénycikk hatálya, vagyis a határörvidék külön precipuuma megszűnik.

A megállapodást az osztrák bizottság jegyzőkönyvbe foglalta, amelynek alapján az osztrák kvóta-küldöttségnek jelentést fog tenni; magyar részről erre nem volt szükség, mert a magyar küldöttség hetes bizottságának szóbeli jelentése alapján teszi meg előterjesztését a kormánynak.

(Ami megkönnyebbült.)

A képviselőházban élénk volt az élet a folyosókon. Minden pártból több képviselő várakozott a tárgyalásokból kiszivárgó hírekre s ott hallották meg az eredményt a Budáról érkező Széll Kálmán, Lukács László, Clary és Kniazolucky miniszterek is.

Justh Gyula a 34:4 kvóta híre az kiáltotta:

— Nem is lesz abból törvény december végéig.

De még ő is elnevette magát, mikor a folyosón elterjedt a Dumba és Falk bucsubeszélgetésének híre. E szerint Dumba, mikor eltávozott, azt mondta Falk Miksának:

— Igazán, megkönnyebbült szívvel távoznék.

— Mi pedig megkönnyebbült zsebbel maradunk — mondta Falk Miksa.

És körülbelül mind a két jeles férfunak igaza van.

(Helyeslő tudomásul.)

A magyar kvóta-küldöttség, mint a Budapesti Tudósító jelenti, délután egy óraker tartott ülésén a hetes albizottság megállapodásait helyeslőleg tudomásul vette, mire Tisza Kálmán elnök a kvóta-küldöttség működését befejezetnek jelentette ki. Erre Semrecsényi püspök a küldöttség nevében köszönetet mondott az elnöknek, az előadónak, a miniszterelnöknek és a pénzügyminiszternek sikeres fáradozásukért.

Ezután Széll Kálmán miniszterelnök lendületes beszédben méltatta nagy fontosságát annak a munkának, amelyet a kvóta-küldöttség végzett.

(A holnapi ülés.)

Széll Kálmán miniszterelnök a parlament holnapi ülésében be fogja terjeszteni az országos kvóta-küldöttség megállapodásairól szóló jelentést, az összes táblázatok, mellékletek és számadatok kíséretében, amelyek a kvótakérdésben való tájékozódásra szükségesek. Mindezek a mellékletek már kinyomtatva kerülnek a Ház asztalára, úgy, hogy idővesztés nélkül a parlament tagjai közt nyomban szét is lesznek oszthatók. A miniszterelnök kéri fogja a Házat, hogy a megállapodásokat nyomban a pénzügyi bizottsághoz tegye át. A pénzügyi bizottság valószínűleg már e hó 27-én, hétfőn, tárgyalni fogja a jelentést, hogy annak mieelőbb való plenáris tárgyalását előkészítse. A miniszterelnök terve az, hogy a parlament a megállapodások tárgyalását december 4-dikén kezdje meg.

A függetlenségi pártból már holnap sokan fognak felszólalni és sajtójuk bejelenti, hogy a javaslat tárgyalása alkalmával valamennyien részt vesznek a vitában.

(Félhivatalos kommentár.)

A bécsi Politische Correspondenznek a kvóta-küldöttségek megállapodását illetőleg a következőket sürögnyízik Budapestről:

Magától értetődik, hogy Magyarországon a kvóta fölemelése nem valami népszerű dolog, de az a lényeges, vajjon ez a népszerűtlenség megokolt-e vagy sem. Az ellenzék bizonyára nem fogja elmulasztani, hogy azt az útszénaszerű viselkedést, amelyet fokozott állami terhek elvárlása bárhol is keltené, hogy névvel kifejezésre juttassa. Széll miniszterelnök azonban ki jelentette, hogy ő éppen nem kerül a diskussziót, sőt gondoskodni fog róla, hogy a parlamenti vitának a legtágabb tere legyen. A miniszterelnök, mint annyi parlamenti ütközet győztese, a vita közepette igazi elemében érzi magát és bizik abban, hogy azok az okok, melyeknél fogva ő lelkiismeretesen számot vetve magával, a kvóta-emelésért a felelősséget elvállalta, senkire sem fognak teljesen hatós nélkül maradni. Ebben a kérdésben nem szabad tetszetős jelszavak után indulni, de viszont semmiféle opportunisztikus tekintetek előtt sem szabad meghajolni. Ez utóbbi tekintetben az ellenzék lapoknak azt a szemrehányását, mintha a kvóta emelésénél az osztrák parlamenti helyzet szanalására való tekintet is közreható volna, a legutóbbi tartományban vissza kell utasítani. Egyáltalában nem lehet azt mondani, hogy a magyar kvóta-küldöttség magatartására politikai okok iránvadás lettek volna. Az

ellenkező föltevés azon a félreértésen alapul, mintha a magyar kvóta-küldöttség indítványa, hogy a közös számitási alap kereséséről mondjanak le, talán egyáltalán is jelenti, hogy az alkudozás folyamán teit számszerű javaslatok nem számitások alapján és nemcsak ama mértékben telettek volna, melyben ezek a proposíciók a kormány részéről előterjesztett adatok és kimutatások által igazolhatók. Azt hisszük, hogy az országgyűlési tárgyalás nyugodt mederben fog lefolyni, mert végre is az ellenek sem fogja kétségbe vonhatni, hogy a bankparitás és az átutalási eljárás a nemzetnek nagy vívmányai, nemcsak az anyagi előnyök miatt, hanem mint a magyar állam szuverén jogainak kidomborítása is. Bizunk benne, hogy az ország józan ítélete előtt nem lehet majd a kiegyezést rossznak és hátrányosnak felüntetni pusztán azért, mert nem nyújt egyoldalul csupán előnyöket. És ha igazolva lesz, hogy a kiegyezés a maga egészében igazságos egyezés, hogy e keretben a kvótaemelés más előnyök teljes kompenzációját, akkor azt a bátor áldozatkészségét, amelylyel a kormány magát e e lépésre eltökélte, nagy hazafii érdemül fogják betudni, mert a kiegyezés teljes betetőzésével immár megnyitja a nemzet részére a bizonytalanság és a vizályok által meg nem zavart gazdasági fejlődés új érája.

(Elutazás.)

Gróf Clary és lovag Kniazoluchi osztrák miniszterek, valamint az osztrák kvóta-küldöttségnek Budapestre rándult legfőbb tagja, Jauner osztályfőnökkel, aki az osztrák bizottságnak jegyzőjeként szerepelt, már visszautaztak Bécsbe.

A bécsi fogadtatás.

Bécs, november 22.

A kvótabizottságok döntése itteni politikai körökben kedvező benyomást tett. De miáltal Budapestben ez az örvendetes fordulat beállott, addig Bécsben olyan veszedelmes helyzet támadt, amely valószínűleg megingat soká megakasztja a parlament rendes munkásságát. Az ifjucsehek ugyanis, akik még csak tegnap elítelték az obstrukciót, ma már készek ehhez a legélesebb fegyverhez nyúlni. Az ifju-csehek klubja még nem hozott ugyan végleges határozatot e részben, de majdnem bizonyos, hogy választóik elkeseredett hangulatára hivatkozva, megkezdik az obstrukciót.

A helyzet most a következő: az ifju-csehek az előtt az alternatíva előtt állanak, hogy vagy megkezdik az obstrukciót, vagy leteszik mandátumaikat. Nem elégszenek meg a Clary-kormány egyes tagjainak feláldozásával s már az indemnity tárgyalásánál készülnek a legnagyobb obstrukcióra. Ebben az akcióban Forst és dr. Stransky fogják a vezető szerepet vinni, mert Kaszl, aki a koalíciós érásban az obstrukció élén állott, most nem vehet részt benne.

A jobboldali pártok végrehajtó-bizottsága ma este ülést tartott, amelyen behatárolt megvitatották a politikai helyzetet. Az ifju-csehek kijelentették, hogy ennek a kormánynak nem hajlandók bármit is megszavazni, sőt ellenkezőleg, meg fogják akadályozni a kormány azelemlatának megszavazását.

A katolikus néppárt vezére, dr. Kathrein emlékeztette pártfeleit régi álláspontjukra, amely az obstrukciót elítelte és amely szerint még a passzív magatartással se szabad az obstrukciót támogatni. A lenyelek is hasonlóképp nyilatkoztak és az alkotmányt nagybirtokosok is csatlakoztak ehhez a felfogáshoz és ez megnyugtatólag hat. Meg is volt a kedvező eredmény ennek az álláspontjának.

A jobboldali pártok körében beszélik, hogy az ifju-csehek a holnapi ülésen még nem lépnek nyílt obstrukcióval fel. Az indemnity-javaslat pénteken kerül szőnyegre, a költségvetési provizorium pedig jövő kedden lesz a plénum előtt. Annyi bizonyos, hogy az ifju-csehek minden áron meg akarják buktatni gróf Claryt és Kindanger igazságügyminisztert, ha már nem sikerül az egész kabinetet lemondásra kényszeríteni. Másfél órai tanácskozás után se tudták végleges megállapodásra jutni az ifju-csehek, jóllehet a szónokok egytől egyig hangoztatták, hogy a legélesebb fegyverekhez kell nyúlni.

A kvóta és a pártok.

Az országgyűlési pártkörökben mindenütt nagy élénkség volt ma, a kvóta ügyében való döntés napján.

A szabadalevőpárt klubjában szokatlanul nagy számban voltak jelen egy a képviselők, mint a klub kültagjai. A megoldást, amely tíz évre szóló kvótát eredményezett, általában megnyugvással fogadják. Természetes, hogy nagyon élénken tárgyalták a nap eseményét, de minden izgalom nélkül. Széll Kálmán miniszterelnök szokása ellenére nem jött fel a klubba, mert késő estig tanácskozott Falk Miksával, a kvóta-küldöttség előadóival.

A függetlenségi és 48-as párt nagyon harciasan fogadta a kvótabizottságok határozatát. Már a

képviselőháznak holnapi ülésén, amikor betérjéztik a jelentést a fölemelt kvótáról, vita lesz, amelybe a párt már teljesen harora készen megy bele. A függetlenségi és 48-as pártnak jelenleg körülbelül 30 tagja van Budapestben és ezek valamennyien megjelennek a holnapi ülésen. Előre látható, hogy a 10 órákor kezdődő ülés, bár a napirenden csupán a horvát provizorium harmadik olvasása van kitűzve, délután két óráig is el fog tartani. Azonban a függetlenségi és 48-as pártnak tulajdonképpen akciója a kvótaemelés ellen csak a jövő hétfőn kezdődik, amikor a pénzügyi bizottságban Kossuth Ferenc elnök, Justh Gyula, Komjáthy Béla és Barta Ödön pénzügyi bizottsági tagok nagy vitát provokálnak. Bevezetése lesz ez annak, amely a rákövetkező héten a képviselőházban indul meg s amelynek (egy könyvomatos tudósítónak a szélsőbal körből sugalmazott jelentése szerint) vége ma még beláthatatlan. Annyi bizonyos — mondja ez a tudósítás — már most, hogy a 10 évre szóló kvótát január elsejéig semmire sem szavatolja meg a Ház. Ugyanennek a könyvomatosnak utján a függetlenségi és 48-as párt elnöksége felkéri a párt tagjait, hogy a képviselőház holnapi ülésén már az ülés elejére teljes számmal jelenjenek meg.

Az országgyűlési néppárt legutóbbi értekezletén tudvaleg nem határozott arra vonatkozólag, hogy milyen magatartást tanúsítson a kvóta-emelés tárgyában. A döntést a legközelebbi értekezletre hagyták. A pártban már ma is élénk diskussziót keltett a kvóta-bizottságok határozata, mégis mindaddig, míg a kvótajelentést a képviselőházban be nem nyújtják, a párt nem határoz és valószínűleg a hét végén, legkésőbb szombaton vagy vasárnap tanácskozik ebben a dologban.

A delegációk összehívása.

A magyar hivatalos lap mai száma közli a következő királyi kéziratokat:

I.

Kedves gróf Goluchowski! A közös ügyek tárgyalása céljából a magyar országgyűlés által az 1867. évi XII. törvényeik alapján az 1899. évre kiküldendő és a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján az 1899. évre megválasztott közpénzügyi bizottságot, másolatban mellette kéziratammal, folyó évi november hó 30-ikára Bécsbe egybehívtam, és megbízom Önt, hogy az illető előterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1899. évi november hó 19-ikén.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Goluchowski, s. k.

II.

Kedves Széll! A közös ügyek tárgyalására a magyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII. törvényeik értelmében az 1899. évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján az 1899. évre megválasztott bizottságot, a részökre törvényileg meghatározott teendők elintézése végett folyó évi november hó 30-ikára Bécsbe ezennel egybehívtam. Midőn ehhez képest egyáltalán közös minisztériumaimat alkotmányserű előterjesztéseik megtételére utasítottam, megbízom Önt, hogy a magyar országgyűlés bizottságának kiküldése s e bizottság tagjainak egybehívása iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1899. évi november hó 19-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

Az osztrák pártvezérek kihallgatása.

Az osztrák pártvezérek ma tettek jelentést klubjaiknak arról a kihallgatásról, melyen őket az uralkodó fogadta. A jelentésről bécsi távirataink a következőkben számolnak be:

Bécs, november 22.

A király a csehországi német haladó párti képviselők előtt azon való örömet fejezte ki, hogy a csehországi németek minden alkalommal lojalis érzésüket mutatják ki s különösen annak örül, hogy a dinasztiahoz való hűségüknek annyi bizonyítékát adják.

Funkke képviselőnek azt mondta a király, hogy ez idő szerint szükségesnek tartja a hivatalnok minisztériumot, de föntartja magának, hogy közelebb vagy távolabb jövőben változtatást csináljon.

— A német haladópart — szót Funkke — a hivatalnokminisztérium szükségessége tekintetében ugyanazon a nézeten van. Ami az elhalasztatlan állami szükségleteket illeti, meg vagyok győződve,

hogy a pártom nem fog formai nehézségeket támasztani, de a lényeg tekintetében nem tehetek klubtársaimért kötelező ígéretet. Egyébiránt csak a jobboldal csinál nehézségeket.

A király: Ezt nagyon jól tudom, meg is mondtam ezt a jobboldali uraknak és pedig félre nem érthető módon s megmondtam nekik, hogy miképpen vélekedem viselkedésükről.

Funkke egy megjegyzésére ezután így folytatta a király:

— Nagyon kívánatos volna, hogy a csehek és németek valahára kibéküljenek.

Funkke: A németek minden pillanatban hajlandók kibékülni.

A király: Ezt folytonosan mondják az urak mind a két oldalon, s még sem tudnak vagy nem akarnak kibékülni.

Funkke: Ennek az az oka, hogy mi egészen másképp fogjuk föl a nép egyenjóságát, mint a csehek. A németek mindig ragaszkodni fognak az őket megillető jogokhoz, különösen ahhoz, hogy a németeket, ha nem tudnak is csehül, hivatalnokoknak kinevezhessék és hogy tőlük a boldogulás módját meg ne vonják.

Prade képviselőt a király a következő szavakkal fogadta:

— Azért hívtam meg, hogy tudassam önnek, hogy ma is ugyanazon az állásponton vagyok, amelyen négy hét előtt voltam s ma is ugyanazokat a nézeteket vallom, amelyeket önnek négy hét előtt kifejtettem.

A király ezután azt az óhaját fejezte ki, hogy a képviselőház gyorsan intézze el a költségvetési provizoriumot, az átutalásról szóló törvényt és a kvótajavaslatokat és ezután így folytatta:

— Elhatározom, hogy az ügyek vezetését tovább is hivatalnokminisztériumra bízom, mert a mostani súlyos viszonyok között nem tartom lehetségesnek, hogy parlamentáris minisztérium boldoguljon.

Prade: A német haladó párt mindig azt az oszmét képviselte, hogy az osztrák viszonyoknak hivatalnokminisztérium felel meg legjobban. Ami a német haladó párt magatartását illeti, azt hiszem, hogy a költségvetési provizorium elé nem fog nehézségeket gördíteni, ami azonban a kiegyezési javaslatokat illeti, az ezek tekintetében való szavazás iórszét a választók gondolkodásától és fölfogásától függ. Prade ezután kifejtette a királynak, hogy az ő nézete szerint miképpen kellene a csehországi nemzetiségi viszonyokat rendezni.

Kaiser különösen azt bangoztatta a király előtt, hogy a tizennegyedik szakaszban minden további alkalmazása fókonz a lakosságban amegy is meglevő nagymértékű nyugtalanságot. A csehországi németeket meg kell nyugtatni oly intézkedésekkel, amelyek nemzetiségi és gazdasági tekintetben garanciát nyújthatnak nekik a jövőre nézve.

Engel új-cseh képviselő kihallgatásáról ez hallatszük:

A király figyelmébe ajánlotta Engelnek, hogy elsősorban is azokat az intézkedéseket kell fogantatni, amelyek nélkül az alkotmányos kormányzás nem lehetséges.

Engel erre azt felelte a királynak, hogy a cseh nemzet végtelenül el van keseredve. A nyelvrendeletek megszüntetésével ütött sebet a mostani kormánynak durva keze még jobban föltépte, úgy hogy a cseh néphez és a cseh képviselőkhöz egy csöpp hajlandóság sincs, hogy erre a kormányra a legesekélyebb tekintettel is legyenek. A cseh választók részben már meghozták ítéletüket egyes cseh képviselőkről, akik a mostani választás időben nem akartak a leg-határozottabb obstrukció terére lépni.

A király: Határozott és szilárd akaratom, hogy a kormány föltétlenül részrehajlatlan legyen, de másrészt az állam auctoritását is meg kell védelmezni támadások ellen. Mi történjék abban az esetben, ha ez a kormány visszalépne? Ez idő szerint lehetetlen volna mást, mint csakis hivatalnokminisztériumot kinevezni. Legelső sorban a lelkek megnyugtatósa szükséges. Csak ha majd ez megtörtént, gondolhatok arra, hogy koalíciós minisztériumot nevezek ki, amely hivatva lesz arra, hogy a mostani kormány helyére lépjen.

A király ezután sorban szóba hozta az összes politikai és parlamenti kérdéseket s Engel minden egyes válaszában csak arra utalt, hogy a cseh nép végtelenül el van keseredve és hogy a csehek nem viselhetnek bizalommal a mostani kormányhoz. Engel a következő szavakkal bucsuzott el a királytól:

— A cseh képviselők nincsenek abban a helyzetben, hogy a Clary-minisztériumnak a költségvetési provizoriumot megszavazzák. Ezt csak abban az esetben tehetnék meg, ha a cseh népek föltétlenül elégtételt szorálthatnának.

A király erre azt felelte, hogy nem ragaszkodik gróf Clary személyéhez, mert hiszen elég hivatalnok áll rendelkezésére, akit hivatalnok-minisztérium élére állíthat.

Javorskinak, a lengyel-klub elnökének azt mondta a király, hogy nagyon meg van elégedve a lengyelek viselkedésével s meg van győződve, hogy ő és a lengyelek mindig meg fogják egymást érteni. A király aztán kifejtette, hogy ez idő szerint csak hivatalnok-minisztérium lehetséges. De mihelyt ez a minisztérium befejezte feladatát és megnyugtatta a lelkeket, ő, a király, lesz az, aki meg fogja ragadni az iniciatívát egy koalíciós minisztérium megalakítására.

Fuchs elnököt a király ezekkel a szavakkal fogadta:

— No hallja, kedves Fuchs, milyen galibát csinált maga az államadósságot ellenőrző bizottságban?

Fuchs mentegőözni igyekezett s mindenféle jogi és közgazdasági fejtegetésekbe bocsátkozott, de a király nem engedte kibeszélni, hanem ezekkel a szavakkal szakította félbe:

— Engedjen meg, kedves Fuchs, mind nagyon szép, amit ön mond, föl is teszem önről, hogy legjobb meggyőződése és tudása szerint járt el, de azt mégis be kell látnia, hogy így nem lehet tovább. És aztán ön adja ezt a példát, ön, akinek mint a képviselőház elnökének egészen más példát kellene adni.

Valamennyi kihallgatott képviselő között Fuchs távozott a legrosszabb kedvvel a királytól.

KÜLFÖLD.

Thun gróf vád alá helyezése.

Budapest, november 22.

Az osztrák képviselőház ma újra összeült és folytatta a Thun-minisztérium vád alá helyezését célzó indítványokat. A vitát, amely nem nélkülözötte a reichsrathban már polgárjogot nyert sértő közbeszólásokat sem, ma be is fejezték és megtörtént a szavazás. Kaiser és Hoffmann indítványát, amely egyelőre az indítvány megvizsgálása végett bizottság kiküldésére irányult, 171 szóval 123 ellenében elvetették. A kisebbségben maradt német pártokat a szocialisták és a lengyel néppárt támogatták a szavazásban.

Bécs, november 22.

Dél előtt 11 órakor nyitotta meg Fuchs elnök a képviselőház ülését. A beérkezett iratok között volt egy törvényjavaslat a trieszti kikötő nagybontásáról és Mastalka képviselőnek egy indítványa az 1897-iki ipartörvény kiegészítéséről az iparszövetkezetek után való aggkor- és rokkantbiztosítás érdekében. A ház aztán áttért a napirendre és folytatja a Thun-minisztérium vád alá helyezését szóló indítványok tárgyalását.

Kindermann (néppárti) azt mondja, hogy gróf Thun a hatóságoknak adott utasításaival illuzóriussá tette az egyesülési és gyűlékezési jogot. Sok állampolgárt, akik azt a jogot védelmezték, igazságtalanul elítelték. Azt kérdezi az igazságügyminisztertől, nem volna-e helyén való, hogy ezeknek a Thun kormányza alatt igazságtalanul elítelt embereknek általános amnesztiát adjanak. (Helyeslés bairól.) A szónok aztán polemizál Dyk képviselő tegnapi beszédével és azt mondja, hogy a németek büszké lehetnek obstrukciójára.

Stojalowski azt mondja, hogy nem akarja védeni Thun grófot, csak ki akarja fejteni pártjának álláspontját. A vizslát és pörpatvar oka szerinte az, hogy nem törődnek a természeti joggal, amely azt mondja: suum cuique. Ahogy minden egyéneknek vannak jogai, úgy a nemzeteknek is vannak jogaik. A szónok konstatálja, hogy Thun gróf vád alá helyezését a szabadelvű párt indítványozta, amely a 14. §-t és a miniszterek vád alá helyezésétől szóló törvényt megalakította. Ezt az utóbbit úgy csinálták meg, hogy Ausztriában soha sem lehet minisztert vád alá helyezni. A Thun gróf ellen emelt vád megokolatlan, mert Thun gróf kényszerhelyzetben volt.

Stojalowski beszéde alatt a szocialdemokraták, különösen Daszynski és a szónok között heves összeszólalkozás támad.

Daszynski: Ilyen piszkos individuumnak nem volna szabad itt föllépnie!

Stojalowski: Esküszög, alávaló fickó! Ön háromszor is hamisan esküdött! Alávaló fickó! Denunciáns! Kém!

Lupul alelnök (többször csönget). (Fuchs elnök átveszi az elnökséget.)

Stojalowski (az elnökhöz): Ön átveszi az elnökséget, hogy megvonja tőlem a szót.

Az elnök visszautasítja ezt a gyanúsítást és felszólítja a szónokot, hogy ne válaszoljon a közbeszólásokra.

Stojalowski: Ezt nem ön határozza meg! Az elnök rendreutasítja a szónokot és azzal fenyegeti, hogy megvonja tőle a szót.

Stojalowski folytatja beszédét és azzal végzi, hogy a szocialdemokratákat alávaló pártjának nevezi. Az elnök megvonja tőle a szót.

Stojalowski azt mondja, hogy már befejezte beszédét, tehát az elnök elkészt.

Hoffmann Ferenc kijelenti, hogy pártja éppenséggel nem támogatja a Clary-minisztériumot minden kérdésben, de semlegesnek tekintti és nem akar neki nehézségeket okozni. Szóba hozza a troppai cseh gimnázium dolgát és azzal a kijelentéssel végzi beszédét, hogy a Thun-minisztérium vád alá helyezését megokoltnak találja.

A vita berekesztéséről szóló indítványt elfogadták. Ellene csak a csehek szavaztak.

Horica vezérszónok (kontra) azt mondja, hogy a cseheknek mindig a hadsereg legnagyobb ellenségeinek akarják feltüntetni. Szilvéziában eddig mindig a tartománygyűlés uralkodott, mint hatalmas mellék-kormány. Thun gróf ervezséget akart létrehozni a csehek és németek között és objektív volt, amit Clary grófról nem lehet mondani. Beszédét így fejezte be: Vagy van isten és jog a földön, vagy nincs és akkor küzdve fogunk elpusztulni. (Elélek helyeslés a csehek soraiban.)

Sohramml szocialdemokrata (vezérszónok pro) tiltakozik az ellen a hadsereghányás ellen, hogy a szocialdemokraták nem vették komolyan vádindítványukat, vagy hogy csak agitatórius célokat követtek vele. Mutassa meg a ház szavazásával a népeknek, hogy örökdió a kormány felelőssége fölött. (Helyeslés a szocialdemokraták padjain.)

Beszélt még Slama, Dyk és Hoffmann Ferenc képviselők.

Mint hogy az indítványozók lemondtak a szólás jogáról, az elnök elrendeli a szavazást névszerint. A szavazás eredménye az, hogy Kaiser és Hoffmann képviselőknek azt az indítványt, hogy a vádindítvány megvizsgálására bizottságot küldjenek ki, 171 szavazattal 123 ellenében elvetik. Az indítvány mellett szavazott a haladó párt, a német néppárt, a keresztény-szocialista párt, a Schönerer-párt, a szocialdemokraták, a szabad német pártgyűlés és a lengyel néppárt, ellene a lengyelek, csehek, szlovének és a katolikus néppárt, a cseh konzervatív nagybirtokosság, a centrum és a Stojalowski-csoport. Az alkotmányos nagybirtokosok és az olaszok nem voltak jelen a szavazáson. A többi három indítványt szintén elvetették egyszerű szavazással. Azután berekesztették az ülést.

A legközelebbi ülés holnap lesz.

A ház azzalán van többek között Eichhorn képviselőnek egy sürgős indítványa a magyarországi sertésbuzabiztosításról, továbbá Schlesinger interpellációja Hardtmuth gyárosnak a vaskoronarenddel való kitüntetéséről, amelyet azzal hoznak kapcsolatba, hogy a pénzzavarban lévő Wiener Allgemeine Zeitungot átvette a „Wiener Zeitungsgesellschaft”, amelynek Hardtmuth igazgatósági tagja. Az indítványok között van egy indítvány a német nyelvnek állami nyelvvül való deklarálásáról.

Bécs, november 22.

A reichsrath mai ülésén a minisztereket vád alá helyező indítványok tárgyalása közben épületes szcena játszódott le. Stojalowskít annyira kibozta sodrából a folytonos közbekiáltás, hogy amikor a szocialisták a végén azt vetették a szemére, hogy koldus volt, hevesen pölpattant s így szólt a szocialistákhoz:

— Nagy aljasság kell ahhoz, hogy valakinek a szegénységét vessék a szemére! A becsületes szegénység!

Daszynski: Még maga beszél becsületes szegénységről? Maga a parasztokat ezrivel megcsalta!

Stojalowski: Hazugság!

Daszynski: Ajándékokat gyűjtötte pápa számára és megcsalta a szegény népet!

Stojalowski: Maga aljas semmirekellő! Maga már háromszor volt törvénytörő előtt hamis eskü miatt! Ön aljas gazember!

Daszynski: Népesaló! Népesaló!

Stojalowski: Denunciáns, kém, aljas gazember! Lupul alelnök hasztalanul rázta a csöngetyűt, nem tudta a rendet helyreállítani.

Közben a lengyelek padjáról kiáltott valamit Stojalowski felé, aki erre ráförmedt lengyel nyelven: — Te disznó!

E közben Szajer és Finkovszki összeveszték.

Szajer rákiáltott társára: — Te is disznó vagy! Kétszer láttalak Bécsben az utcán részegen s akárhánszor ide az ülésre is jöttél berugva!

A zavar nőttön-nőtt. Néhányan Fuchs elnökért futottak, aki meg is jött és átvette az elnöklést.

Stojalowski (az elnökhöz): En el vagyok arra készülve, hogy megvonja tőlem a szót. Mindig is ezt szokta tenni bizonyos emberek kedvéért.

Elnök: Amig a tárgyhoz szól, addig nem vonom meg öntől a szót!

Stojalowski: Eddig is azt tettem, de ön rossz tréfát engedett meg magának!

Elnök: Ezért a kifejezésért rendre utasítom!

Ezzel végződött ez az incidens!

A háború.

Budapest, november 22.

A Ladysmith elestéről jelentett híreket még mindig nem cáfolták meg. Ellenben egy félhivatalos távirat szerint a ladysmithi önkéntesek parancsnoka, aki egyelőre csak századosi rangig vitte, azt jelentette a brit kormányának, hogy minden rendben van és nincs semmi baj. Közelfogható humberg ez a jelentés. Egy ostromolt városból, ahonnan csak galambposta segítségével közlekedhetnek a külvilággal, mégis csak White tábornoknak, vagy helyettesének a tiszte, hogy jelentést küldjön kormányának és nem bizza az ilyen dolgot egy maroknyi önkéntes csapat századosára. Vannak még a mai nap angol táviratai közt egyéb szemenszedett hazugságok is, így például a durbani táviratnak az a jelentése, amely a németek közt iparkodik hangulatot kelteni a boerok ellen.

London, november 22.

Oranje-Riverből jelentik, hogy lord Methuen serege, amely Kimberleyt föl akarja szabadítani az ostrom alul, eddig hasztalanul igyekezett az ostromolt várossal hatalmas villamos reflektorok segítségével érintkezésbe lépni. Rhodes ezredes, Rhodes Cecil őcsese, szintén ezzel a sereggel indul, amelynek erejét kilencezer főre teszik. A Daily Chronicle igen figyelemreméltó cikket közöl, amelyben rámutat arra, hogy az unjonnan Dél-Afrika érzékelte csapatok nem szállhatnak szembe az ellenséggel, mert nincs tüzörségük, sem pedig kellő lovasságuk. A Ladysmith felszabadítására rendelt seregnek mindössze három tábori útege van s majdnem semmi lovassága sincs. A boerok és az angolok egyformán szenvednek a néhány nap óta tartó erős esőzés miatt.

Ladysmithben azt hiszik, hogy Joubert hadseregének zömével dél felé vonult s hogy Ladysmith körül csak megfigyelő csapatot hagyott hátra. Az angolok kérelmő csapatot küldtek déli irányban s ezek a csapatok azt tapasztalták, hogy a boerok erősen megszállva tartják a Colensóba vivő utat.

A Standard ladysmithi tudósítójának sikerült egy táviratát a boerok kordonján keresztül csempészni. E távirat szerint a ladysmithi helyőrség péntekig, november 17-ig, egészen jól volt a lövészerrel és eleséggel bőségesen ellátva. A boerok minden rendszer nélkül bombázzák a várost. November 14-én éjjel tában fegyverre szólították a helyőrséget, mert attól tartottak, hogy a boerok támadást fognak intézni a város ellen, de a támadás elmaradt.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Fokvárosból 16-diki kelettel: Egy Estcourtból jövő pánccélosvonatot, amelyet a boerok tegnap kivetettek a vágányból, sikerült a sinekre visszaállítani s minden baj nélkül visszavinni. A boerok tegnap megszállták Colensberget.

London, november 22.

A Daily Newsnak jelentik Kimberleyből 18-diki kelettel: A boerok ma megtámadtak egy kis lovascsapatot, amely rekognoskálásra lovagolt ki. Az ellenség vereséget szenvedett s tizenkét főnyi vesztesége volt. Az angol csapatoknak két sebesültjük volt. Valamint később megint megütközött a két fél Cartersfarm mellett. Az angolok két embert vesztettek, azután visszavonultak. Az ellenség rövid megszakításokkal egész nap ágyuzza a várost. Egy beneszülőt katona elesett.

London, november 22.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Oranje-Riverből mai kelettel: A boerok megszállva tartják Belmont állomást és a közelben emelkedő dombláncot, amelyet már két héttel ezelőtt megszálltak, mikor Gough ezredes rekognoszkáló csapatjával harcba keveredtek. Egy kis lincer-oszpatra, amely őrjáraton volt, hirtelen lövöldözni kezdett az ellenség. Három sbrapnel a csapat közvetlen közelében robbant föl, de nem okozott kárt. Az őrjárat sértetlenül tért vissza Oranje-Riverbe. A csapat két boer táborát kémlelt ki. A boerok valószínűleg segítséget kaptak. Belmontba ágyukkal vonultak föl.

Durban, november 22.

A Natal Witness a következő greytowni táviratot közli: A boerok Vermaak natali hollandi polgárt kinevezték Hedpmakkar és Umsinga kerületek bírájává. Az új bíró a boerok törvényei szerint szolgáltatt igazságot. A greytowni kerület német lakosságát összehívta a boer parancsnok és felszólította, hogy vagy esküdjenek hűséget Transvaalnak, vagy hét nap alatt hagyják el telepítvényeiket. A németek határidőt kértek tanácskozára. A határidő leteltével egyhanzulag

elhatározták, hogy nem teszik le a hűségüket és a boerok küldték lelkészüket azzal az üzenettel, hogy ha akarják, agyonlöhetik őket, deeltölték szándékuk, hogy otthonukat nem hagyják el. Ugyanennek a lapnak jelentik, hogy az umwosti lovas lövészespar német tüzárjainak házáit távollétükben kifosztották és az asszonyokat és gyermekeket szakadékosan kikergették. Állítólag az ott lakó németalföldiek is részt vettek a fosztogatásban. (Reuter.)

Durban, november 22.

Egy Moori-Riverben tegnap este főlodott és ma érkezett távirat szerint a boerok Highlands állománál elválták a táviróródrót. A boerok most már az egész vasúti vonal urai Moori-Rivertől Estcourtin. Tegnap dél óta Estcourtal megszűnt minden összeköttetés. (Reuter.)

Fokváros, november 22.

Fokföld északi részéből ellentmondó hírek érkeztek, mindazáltal kétségtelen, hogy az afrikandérek közül igen sokan csatlakoztak az ellenséghez. Kingstownból jelentik, hogy sok alival-northi fiatal ember a Dordrechtbe való drabanti lovaskhoz csatlakoztak, hogy kikerüljék a besorozást. Herschelből azt a kőszá hirt jelentik, hogy Ladygrey közszéptanárja a boerok parancsnokának főszóltatására kiadta a városi épületek kulcsait. Azt hiszik, hogy a boerok inváziója megadja a jelt a bennszülötteknek a boerok ellen való föllázadására. Hír szerint a boeroknak az a szándékuk, hogy Bashmans-Hoeknál keresik az angolokkal való megütközést. (Reuter.)

HIREK.

Budapest, november 22.

— **BUDAPESTI NAPLÓ** November 15-én új előfizetőt nyitott a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a rapon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Lipót Szalvátor főherceg feleségével, Blanka főhercegnővel Zagreből Bécsbe érkezett. — Tram grófnőt, a megboldogult királynővérét ma kihallgatáson fogadta a király. — Niko ajevics Miklós nagyherceg Varsóból Bécsbe érkezett.

— **Milan Magyarországon.** Zimonyból jelentik, hogy Milan ex király ma odaérkezett s rögtön tovább utazott Nagyvárad felé. Az exkirály jelen lesz gróf Zichy magaslaki vadászaton, amelyet az ő tiszteletére rendeznek.

— **Lajos Viktor főherceg fődvarmestere.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Wimpfen Ferenc báró taborszernagyot, Lajos Viktor főherceg fődvarmestereit saját kérelmére állásától föllmentette s neki a Lipót-rend nagykeresztjét díjmentesen adományozta. Báró Wimpfen utódjait a király gróf Thun-Hohenstein Miksát, a szavajai Jenő hercegről elnevezett 13-as dragonyos-ezred tartalékos másodosztályú századosát nevezte ki s ez alkalomból a grófnak a tükös tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozta.

— **A budai szerb püspök palotája.** A budai görög-keleti szerb püspökök eddig mindig Szent-Endrén, a régi püspöki rezidenciában laktak. Bogdanovics Lucian megválasztása után a budai szerb hitközség alapjából egy díszes, három utcarra nevező palotát építtetett a budai Dunasoron. A püspök tényleges berendezette a püspöki palotát, melyben a hivatalos helyiségek, a püspök lakosztálya, fogadótermei és a patriarka részére fennartott hivatalos helyiségek vannak. Bogdanovics püspök a napokban költözött be Szent-Endréről a fővárosba.

— **Jokai utazása.** Jokai Mór ma feleségével együtt Hatnaiomra utazott rokona Ihász Lajos látogatására.

— **Hogyan imádkozik a pápa?** Chartrou francia festő most fejezte be a pápa arcképét. Chartrou a szent atyát imádkozó pózban festette meg. A pápa a képen piros barsony állványon nyugtatja karját, kezét imara kucsolja. Arca sugárzik az extázistól. Amikor a festő megmutatta a képet a szent atyának, megkérdezte tőle:

— Eltaláltam az arckifejezést, szent atyám?

— Oh, nagyon jól. Ha Istenhez beszél, mindig örömtől sugárzik az arcod. Azok életben legboldogabb órái, amikor imádkozol!

— **Entkayné becsége.** Ruttkayné Kossuth Lujza állapotában mint örömmel értesültünk, javulás állott be. Az agg urnó deledtőnként rövid sétát tesz komornajával, de a délután házi orvosra rendelreterő ágyban tölti.

— **Új festőakadémia.** Egy német lap hirdetési rovatában új festőakadémia hirdetésével találkozunk. Az akadémia címe: Welt-Schmuck-Akademie. Igy tehát a festés inkább az önfestés nevet viselhetné. Az "akadémia" nagy kozmetikai tanintézettel van összekötve, ahol a növendékeket megtanítják az arcfestés nagy és nemos tudományára. A prospektus még azt is

megjegyzi, hogy a tanintézet három osztályba sorol a növendékeket. Vannak kezdők, haladók és — érettségizők. Diplomát is kapnak.

— **Zajos egyházmegyei gyűlés.** Versceéről írja tudósítónk: A görög-keleti szerb egyházmegye vasárnapi ülésén, melyen Zmajevovics Gábor püspök elnökölt, botrányos jelenetek játszódtak le. Az ülés napirendjén többek között 920 lánc föld eladása is szerepelt s Jovánovics Pál pancsovai képviselő a volilovcai földbirtok eladása körül inkorrekttséget lobbantott Zmajevovics püspök szemére. A püspök a gyanúsítást nagy indignációval utasította vissza. A püspök szavaira Jovánovics Pál és társai ugyancsak éktelen kifakadásokra ragadtak magukat, minek következtében Zmajevovics felfüggesztette az ülést. Egy óra múlva aztán újra megnyitotta az ülést s sajnálatát fejezte ki a történetek fölött, egyuttal kéznek nyilatkozott Jovánovics Pálnak megbocsátani, ha az ő tőle bocsánatot kér; ellenkező esetben nem fog többé azokon az üléseken elnökölni, amelyeken Jovánovics megjelenik. Minthogy Jovánovicsnak nem engedték meg társai, hogy magát megalazva bocsánatot kérjen, az ügy egyelőre nem nyert befejezést.

— **Megrovás.** A német császárné nem igen szereti Berlin képviselőtestületét, amely néha olyan hangok jutnak érvényre, amelyek a császárné vallásos érzelmeit sértik. Ismeretes eset, ami nem régiben történt, hogy a császárnénak nyílt konfliktusa támadt a főváros tanácsával valami zárdá miatt, amit a város be akart záratni, még a császárnénak azzal az óhajátásával szemben is, hogy a nénék jussai érvényben maradjanak, bár a nénék nem mutakoztak méltóknak ezekre a jussokra. Most következett el a nyilvános megrovás. A város képviselőtestülete sok jó szerencsét kívánt a felségess asszony születése napjára, mire báró Mirbach, a császárné fődvarmestere a következő levélben válaszolt:

Ó felsége a császárné és királyné átvette magas születésnapjára a városi képviselők szerecsenkívánatait s megbízott engem azzal, hogy nagyságodat felkérjem, hogy legfelsőbb közönetét közölje. Ha a képviselő urak levelükben örömmünk és haláljuknak adnak kifejezést afféllt, hogy ő felsége a munkás szeretet szolgáltatásban előmozdítja, ami jó és nemes: ugy ő felsége tudja, hogy sikereket nem arathatott volna a sokoldalú támogatás nélkül, melyben Berlin széles köreiben számos hí polgár, asszonyok és leányok áldozatké s tevékenységével találkozott, miáltal lehetővé vált a szegény betegeknék és incesgeknek gazdag segítése és a nagy tömegek egyházi és lelkesi ellátása is kedvezőbben alakult. Annál fájdalommalosabb érinti ő felséget, hogy az egyházi hatóságok és a tanács előzékeny és békés magatartásával a lakosság áldására végre előkészített megrovást a sok esztendő óta fennálló egyházi nehézségeknek elhárítására nagyszámú városi képviselő nemcsak előbbre nem vitték, de inkább megakadályozták. És ő felsége mély fájdalommal vette tudomásul, hogy a városi közgyűlésen nagyságod tavollétében minapában a királyi egyetemnek egy tanára kellő megrovás nélkül szent evangéliumi és bibliai vizsgálati szavakat gunyra fordított oly módon, hogy ezzel minden erkölcsöt, mindenekelőtt pedig a keresztény érzést a legmélyebben megsértette. Ó felsége reményli, hogy idővel sikerülni fog a jó és hü elemeknek, hogy a külső felvirágzás és gyarapodás előmozdításán kívül bekötő és javító kézzel eredményesen segítsenek a sok és mely belső batokon, melyekben a birodalom fővárosa sanylik. Legfelsőbb parancsra: báró Mirbach.

A haragnak van is sok jogos oka. Berlin tulságosan gyorsan fejlődött azzá a világvárossá, ami ma s a nagy fejlődésben atápon megfellekedett a templomokról s a jótékony intézményekről, amelyek a nagyvárosi nyomort vannak hivatva enyhíteni.

— **Oh, Willy, valóban te vagy?** Vilmos császár angliai vendégszékéről szóló tudósításunkon tegnap mar hirt adtunk arról a mulatságos epizódról, amelyet a császár megérkezésekor a diszszad zenekar inszenzáit. A zenekar ugyanis rázendített a Willy, rég vágydátunk utánad című nepromancra, amelynek az érteleme szerint való fordítása így hangzik:

Oh Willy, valóban te vagy? — Hozott Isten háza! — Ki azt mondta, hogy nem jössz meg, — Lám, nem volt igaz, — Nagybotor dobant a szívem, — Hogy lépted hallhatám, — Mikor jöttél, hogy kopogtass — Részádnak ajtaján. — Oh Willy, Willy te vagy itt! — Hozott Isten háza!

A császár a tréját megértette és vidáman megvárta a karmester kezét.

— **Sarcey könyvtára.** Árverezik már napok óta Párisban, a Hotel Drouotban Sarceynek, az elhalt nagy kritikusnak könyvtárát. Apró csepebeseit, szobrait, képeit a család szetosztogatta. A könyvek dabra kerülnek. Legerősebb ezekben a könyv-

vekben az ajánlás. Alexandre Dumas valóságos leveleket irt azokba a könyvekbe, amelyeket Sarceynek adott. Teké vannak ezek a levelek a háború okozta reflexiókkal. Egy könyvébe a következőket írta: „Amit ezek az otromba poroszok nem vehetnek el tőlünk, az az agyvelőnkben van. Most nálunk vannak, de annak időjén a miénk lesznek. És ki tudja, hogy nem tesznek-e nekünk szolgálatot azzal, hogy magunkbazzállásra bírtak?”

Az árverésen Criási közönség vesz részt.

— **Egy kis mutatvány a huszadik századból.** A soproni iparegyesület a kamarai tagok választását szeretné siettetni s annak a bizonyítására, hogy mennyire fontos ez a közre nézve, memorandumot dolgoztak ki. És most az következők, hogy az iparegyesület hataguo bizottságot választott, amely élén az elnökkel Budapestre utazott, beszállott a hotelbe, elment az orfeumba az iparegyesület költségén, aztán átkocsizott Budára ugyanazon a költségén s végül egy kis utólagos mulatság után, pár biztató szónyi eredménynyel — hazautazott Sopronba.

Azonban nem így történt a dolog.

Az minap megszállt a kereskedelemügyi minisztérium telefonja. Itt visszacsengettek:

— Halló, ki beszél?

— Sopron, Ullein József, az iparegyesület elnöke sürgősen beszélni óhajt a miniszter uró kegyelmességével.

A minisztert rögtön a telefonhoz hívták s most már ő kérdezte meg Ullein urat:

— Mi tetszik?

Ullein József erre elmondta, hogy a soproni iparegyesületnek mi a kívánsága s hogy a mondanivalójukat memorandumba írták. — Arra kérem kegyelmességedet, méltóztatásék meghallgatni az irásunkat.

— Tessék olvasni.

Ullein ur nem is kérte magát, hanem fölolvasta az egész memorandumot. A drót másik végén pedig a miniszter a füleibe szorította a kagylókat s meghallgatta az egészét az utolsó szóig. Pedig hogy valami élvezetes olvasmány lenne a soproni memorandum, arról szó sincs.

S rögtön telefonon el is intézte a memorandum dolgát. Azt mondta Ullein urnak, hogy a kérelem alapos s ha csak lehet, rövidesen el lesz intézve, ami benne van.

— **Andrééről.** Koppenhágából jelentik, hogy báró Toll egy újságíró előtt kijelentette, hogy semmi reményt nem fűz már André életben létéhez. A megtalált két bója is azt igazolja, hogy André léghajója a Spitzbergaktól keletre a tengerbe merült. Ha Andrének sikerült volna valami szibériai szigetet elérnie, ugy bizonyára már hirt adott volna magáról. A Károly király földje mellett talált bója azt mutatja, hogy a léghajót valami légáramlat ragadta tova. Valódi hirt André sorsáról azonoan ama kutatások segítségével lehet majd szerezni, amelyeket a következő nyáron végeznek a Spitzbergák keleti részén Londonból taviratoznak, hogy a Ballina bálna-vadászhajó tegnap Dundeebe érkezett. A személyzet azt beszéli, hogy július és augusztus havában két ízben is találkozott az André keresésére kiküldött Antarcia nevű hajóval, amely 300 mérföld hosszúságban kutatta fel a grönlandi partokat, a nélkül, hogy nyomára akadhat volna Andrének.

— **A lánchíd jubileuma.** A lánchíd 50 éves jubileuma alkalomból az állam hidak igazgatósága statisztikát készített, amely feltünteti, hogy a lánchidon az elmúlt öven esztendő alatt akélt 443,514,264 ember, 3,179,216 aliat, 29,501,679 kocsi. Ez aliat az idő alatt beszedett összes vámjövdelem 17,269,725 forint. Az összes budapesti hidakon, beleértve a vasúti összekötő hidat is, beletölt ez idő alatt 30,227,334 forint. A legnagyobb forgalom a millenaris esztendőben volt, amikor is 11,909,370 ember, 125,579 kocsi és 34,176 állat ment keresztül a lánchidon s a beszedett vámjövdelem 267,564 forint volt. A megújítás napján, 1849. november 21-én összesen 13,500 ember kelt át a lánchidon. A legnagyobb forgalom 1892 június 8-án, a király koronázásának negyedszázados évfordulóján volt, amikor is 111,040 ember kelt át a hidon.

— **Novelli veszedelemben.** Velencéből jelentik, hogy a velence-cormonsi vonalon Sacile állomás mellett kiskilott egy Cormons felé robogó tehervonat. A trieszti gyorsvonat, amelyen Novelli a tarsulatával utazott, szembe jött a kiskilott vonattal és csak különös szerencse, hogy a gyorsvonat neki nem ment a kiskilott vonatnak. Két óra hosszat tartott, míg a tehervonatot újra a vagányokra helyezték és a gyorsvonat is folytathatta útját Velence felé.

— **Házasság.** Ifjú Aigner József szegedi nagykereskedő november 27-ikén délután 5 órakor vezeti oltárhoz az egyetemi tempiomban Aigner Margitot, Aigner Vilmosnak, az Első Magyar Általános Biztosító-ársaság főpénztárosának leányát.

Dr. Jakabffy Ernő, Temesmegye tiszteletbeli alügyésze, temeskubini ügyvéd tegnap vezette oltárhoz Mariska Margitot, dr. Mariska Vilmos egyetemi tanár leányát. Az esketést Deseffy Sandor csanádi püspök vezette.

Moskovitz Adolf Sajó-Szent-Péterről eljegyezte Kellner Heléna kisasszonyt Listerél.

— **Makacs milliók.** A milliók egynemelyikének — úgy látszik — nem tetszik a hurcolkodás. Azokról a milliókról van szó, amelyeket a főváros költöztet át a régi kasszájából, a régi városház épületéből az újba, a volt Károly-kaszárnyába. Ezek között persze alig akad valami kis szerzett pénz. Mindig többet költ a főváros, mint amennyit megszerezni tud. Hanem csupa letéteményezett öreg milliót hurcoltak át új vasszubába s a konzervatív öreg summák között olyan is akad, amelyik tüntetett a költözködés ellen. Végre is egy rongyos millió is elég ur ahhoz, hogy állandó lakást vegyon, hát még a sok millió. A sztrájk pedig abban nyilvánult meg, hogy a milliók nyilván megvesztegettek a csigát, amin le-meg föl húzgálták őket az emeletekre. Tegnap délután, mikor éppen egy iszonyú nagy pénzes szekérrynt eresztettek le a régi kassa folyosójáról az udvarra, egyszerre megállott a levegőben a nagy vasláda. Hiába nógatták, nem indult se fel, se le. Ilyenformán telt el egy hosszú félóra. Végre is rendbe hozták a vasakat, kerekeket s leereszkedett az udvarra a láda. Gondolta: — majd megszekirozok benneteket az új otthonban. Csak várjatok. — S amivel fenyegetőzött, azt meg is cselekedte. Amikor az új páncél-szobába föl akartak húzni, újra megállapodott a levegőben s aztán többé meg se mozdult ma reggelig. Egy ideig még azt hitte a kísértetere kirendelt fényes társaság, rendőrök, pénztári hivatalnokok, detektívek — hogy csak vice a milliók részéről ez a kis kellemetlenkedés, de aztán láthatták, hogy nem ez az eset. A milliókat magában rejtő vasláda se szép szóra, se káromkodásra nem mozdult meg a levegőben. Staféták mentek tehát a polgármesterhez s megkérdezték tőle, hogy mit csináljanak most. A válasz az volt, hogy az egész tisztas társaság telepedjék le a vasláda körül s aztán addig őrizzék, amíg csak nem enged. S mivel hogy ma reggelig nem engedett, az egész éjszakát átírrasztotta a társaság a kaszárnya udvarán. A közrendőrök durálkodásztak, az urak ellenben alsós klábrásztak.

— **Amerikai vasutasok lélekjelenléte.** Georgiában, mint Atlantából jelentik, két ember csudálatos lélekjelenléttel és vakmerőséggel mentette meg két vonat utasainak és személyzetének az életét a legborzalmasabb haláltól. A két derék férfi a Southern Passenger Express Company alkalmazottja. A napokban történt az eset. Az expresszvonat hatalmas sebességgel rohant Macon állomás felől Atlanta irányában. A vonat csakhamar egy vasszerkezeten nyugvó hidhoz közeledett, amely csaknem száz lábnyi magasságban hidal át egy szörnyűséges szakadékot. Közvetlenül a hid előtt magas sziklák között a pálya olyan erős ívben hajlik, hogy a vonatvezető csak akkor pillanthatja meg a hidat, amikor jóformán már rajta van a vonat. És Pitman, az expresszvonat vezetője a fordulónál borzadva veszi észre, hogy a hid lángokban áll. Egy másodperce volt csak arra, hogy valamire elszánhassa magát. Ha megfékezi a vonatot, akkor biztos lehetett abban, hogy a nyomban utána következő tehervonattal összeütközött. Nem volt más választása, csak előre mehetett. Éles sivitással valósággal neki ugrott a hidnak a lokomotív s örült robajjal rontott át a hidon. A következő pillanatban a szakadék tulsó partján volt a vonat teljes biztonságban, s csakhamar megállott. És akkor Hubbard kalauz adta tanujelét a hidegvérének. Amikor a gőzt okádó lokomotív megállott, hirtelen leugrott a lokomotívról, emelven véletlenségből tartózkodott akkor. Kiragadta a csaknem kővé meredt bakter kezéből a lámpát, visszaroht az égő hidon és még idején figyelmeztette a tehervonatot a veszedelemre. Ha ez nem jut az eszébe, a tehervonatot menthetetlenül elvész, terhét a lángoktól félig fölémészttet hit nem bírta volna már el s a vonat személyzete ott pusztult volna el a mélységben.

— **Beütött.** Tudniillik Cavancini Giovanni paduai olasz embernek ütött be a szerencsésje. A monakói játéktérbe, ahova legfeljebb a halál kíséri az embert, tegnap ez az olasz fortunát hozta magával, akinek segítségével *spregolta* az egész bankot s magával vitt minden pénzt, ami a játéktérben volt. Most márcsak az a kérdés, okosan fogja-e a szerencsés talán felhasználni a millióit, amíhez ugyan nincs sok remény, meg lévén írva, hogy csak a bolondnak áll a szerencse.

— **Merénylet egy gyorsvonat ellen.** Fiuméből jelentik, hogy tegnap délután ismeretlen gonosztevők Fiuméből hetvenöt kilométernyire, *Skrád* közelében megglaztatták a vasuti sineket, hogy a vonat kiskilását előidézzék. A pályaförök szerencsére még idejében észrevették a bajt s kijavították a pályát. A délutáni gyorsvonat, amely háromnegyed öt körül megy el az állomás előtt, keveset késött a merénylet miatt.

— **Művészt-est.** A terézvárosi kaszinó e hó 23-én, szombat-est 8 órakor a saját dísztermében *Kury Klára, Rotter Gizella, Takács Mihály, Topolcsai*

Dezso, Blau F. Gyula, Noszda Károly, Székely Arnold és Tarnay Alajos közreműködése mellett művészt-estét rendez. A hangversenyt társasvácsora követi.

— **Pálinka és vér.** Az okozati összefüggést könnyű megtalálni a kettő között. Pálinka és vér nincs nagyon messze egymástól. *Szöke Elek*et, aki még csak tizenöt éves, részegkedése miatt kidobták hazulról a szülői, szerény rákospalotai munkásemberek. Az ezültkötő szubanc erre a nagyanyjától kért pénzt pálinkára. Az öregasszony elutasította az unokája kérését. Az alkoholizmus borzasztó tervet értelt meg *Szöke Elek*ben, a monori országotun találkoztott *Galbár Márton*néval és a szegény, védtelen anyóka olyat csapott a kalapácsával, hogy menten eszméletlenül terült el. Aztán a gyilkos dühében elküldte: — Pusztuljon el minden vénasszony!

Aldozatát ott hagyta az uton, ő maga pedig a környéken bujdosott, míg tegnap a csendőrök elfogták, *Galbár Márton*é, aki talán életében először látta támadóját, haldozik.

— **A marsallbot a borjuban.** Katonák észjárásával nehéz tisztába jönni. Ami mind ez ideig tiszta sablon volt, a raglama, meglepetéséke kezd a világba dobni és pedig olyan irányban is, ami egészen a régi copfos idökre emlékeztet, még reformok dolgában is. A *hier* ügygel minden valamire való ok nélkül háborúságot csináltak s most egyszerre olyan katonai reform híre érkezik, amely hivatva van egyszerre megáföldni mindazokat a vádakat, amelyek szerint a hadsereg vezetősége maradt és ellensége minden reformnak. Arról van szó, hogy a tisztai szarzi elnyerése ezután már nem lehetetlen azoknak, akiknek csak talentumuk van hozzá, de bizonyítványaik nincsenek. Aki igazán rátermett arra, hogy tényező legyen a hadseregben s nemcsak egy a tömegből, az ezután nem áll meg az örmesteri kis rangban, hanem bejuthat a tisztikarba s aztán emelkedhetik, míg aktív generális lesz belőle. Szóval nem a diplomák, csupán csak a teoretikus tudás verekszik a tisztikar csillagért a másik teoretikus kalkulussal, hanem sorompóba lép a rátermetség, az igazi istenadta talentum is. Mert ha lehetnek nagy művészműk, akiket nem az iskola csinált meg, miért ne lehetnének nagy katonai zsenivel megáföldottak a tömegben s miért kellene ezeket elveszíteni a hadvezetésnek? Ezt gondolta meg a miniszter bizonyára s kiadott egy katonaság szervezésében korszakos rendeletet, amivel megnyitotta a katonai pályát mindazoknak, akiket eddig a kvalifikáció hiánya hároméves bakasorsra kényszerített s akiknek akármekkora volt is a talentumuk, meg a katonai pályára való hajlandóságuk, eddig az örmesteri rang volt emelkedésük netovábbja. A mai naptól fogva minden a hadseregben szolgáló nőtlen ember, altiszt vagy közlegény és minden polgárember, ha rávaló, szándékát bejelenti, a kadétkiskola elvégzése nélkül is tehet kadétkvizsgát. Ha ezt sikeresen megáföldta, kinevezik tisztihelyettesé, vagyis olyan rangfokozatba, melyből nyitva az útja, hogy a tisztikarba léphessen elő. Eddig kadétkvizsgát csak azok tehettek, kik valamely tisztképzőintézet évfolyamait sikerrel végigjárták, tisztikarba csak azok juthattak, akik mint önkéntesek szolgáltak. Ezentel mindenki megszerezheti a tisztikarba, ha intelligens eszű, kifogástalan előéletű ember. Elérheti az is, aki szolgál, az is, aki csak fog szolgálni. És ez utóbbiaknak az a nagy előnyük van, hogy nem is kell előbb szolgálniok. Még a sorozásuk előtt bejelenti, hogy a katonai pályára akarnak lépni s hogy kadétkvizsgát akarnak tenni. Megfelelő iskolai előképzettség esetén vizsgára bocsátják őket s ha aztán sikerrel feleltek meg és testileg is alkalmasak, azonnal kadétkokká nevezik ki őket s mint ilyenek kezdehetik meg katonai szolgálatukat. Ez a rendelkezés nagyrészt az éretteget tett ifjaknak szól, kik ezen a módon sokkal könnyebben elérik a megfelelő katonai rangot, mintha előbb egvéves önkéntességüket szolgálnák le. A fontos újítás azonban jelentős a régebben szolgáló és intelligensebb altisztekre is, kik a jövőben elérhetik a tisztihelyettesi rangot is, sőt tovább is emelkedhetnek, ami eddig ki volt zárva. Lehet, hogy a közös hadügyminiszter a tisztikarban való hiány indította ennek a rendelkezésnek a kiadására, de bármi volt is az oka a rendelkezés kiadásának, a fődolog az, hogy egészséges, okos reform és bizonyára nemcsak a hadseregnek válik javára, hanem mindazoknak, akik előtt új pályát nyitott meg.

— **Gyanus megbetegedések.** Egy graci távirat jelenti, hogy *Stefaneli* vadászrezdéli századosnak két cselédje ma délután gyanus tünetek közt megbetegedett. A két beteg gyógyrást hany. Egy időben a százados szolgálja délután revolverrel melibe lötte magát. Ezeknek a titokzatos eseteknek az okát és hogy mennyiben áll az öngyilkosság a megbetegedésekkel összefüggésben, még nem tudják.

— **A gyilkos Gönczi-pár.** Hamburgból táviratoztak, hogy a gyilkos Gönczi-pár egy amerikai hajón Rio de Janeiroból ma Hamburgba érkezett. Már

várta őket egy berlini rendőrtisztviselő, aki vasra verette s úgy kísérte a hivatásra Berlin felé.

— **A Vörös Halál Testvérei.** *Tolsztoj* hazájában középkori orgiákat ül a babona. A temérdek szekta, amely mind a nép tudatlanságából szívja életnedvét, a borzalomig fajuló örjűngésbe esik alkalomadtán. Most, hogy egy pár könnyelmű ember a világ végét hirdette mindenfelé, a babonás szekták rögtön kiaknálták a maguk örült céljaira a megriadt közhangulatot. Irtunk már az ilyen világvég-hirdetések szomorú következményeiről, de valamennyi messze elmarad borzalmasság dolgában egy orosz szekta cselekedeteitől, amelyekről Pétervárról a következőket írják:

A kargopoli-i kerület rendőrsége szörnyű összeesküvést fedezett föl. A kerület apró községeinek 86 lakója, férfiak és nők egyenesen azt a fogadalmat teiték, hogy az orosz naptárnak megfelelő november 1-én, a Gergely-naptár szerint november 13-án, valamennyien öngyilkosok lesznek.

A szörnyű fogadalomra esküt tettek és az erről szóló okmányt egy földalatti helyiségben helyezték el, amelyet a rendőrség megtalált. A fogadalomra az a hit szolgáltatót okot, hogy november 13-án ugyanis vége lesz a világnak és így istennek tetsző dolgot minvelnek, ha feláldozzák életüket. Elhatározták, hogy a végzetes napon bezárkóznak házaikba, magukra gyújtják a házat és a lángok közt keresik a halált.

A rendőrség szigorú vizsgálatot indított és kinyomozta, hogy a 862 öngyilkosjelölt egy titkos szektához tartozik, melynek neve: *Bratya i sziosztry krasznoj szmjeri* (A Vörös Halál Testvérei). Az is kiderült, hogy a szekta 104 tagja már öngyilkos lett és ezeket két titkos temetőben temették el. A szekta tagjait és házait most katonaság őrizi.

A kargopoli-i kerület Olonez kormányzóságban fekszik Pétervártól 650 kilométernyire és gyér lakossága Oroszország-egész népessége közt a legelmaradottabb. A *Vörös Halál Testvéreinek* szektája már 200 év óta áll fenn és a XVII-ik században megtörtént, hogy az olonezi kormányzóságban a szekta 2000 tagja halt önkéntes tuzhalál. A tagoknak az a hite, hogy a lélek sohasem vétkes, ha nem csakis a test és Istent azáltal lehet kiengesztelni az elkövetett bűnökért, ha a bűnös test megsemmisül. A szekta minden tagja köteles új hivatelt toborzani. Ha tizenkét hivat szerzett, akkor már öngyilkos lehet, mert lelke az égbe száll.

A szekta úgy van szervezve, mint egy felekezet. Élén egy püspök (archipjere) áll, akit választanak; papjaik is vannak, akiket *duchovník*-nek hívnak. Az orosz orthodox vallást nem ismerik el a szekta tagjai és nem is járnak orosz templomba. Ha a hatóság kényszeríti őket, hogy templomba menjenek, akkor olyan imákat mormolnak, melyben az orthodox vallást és annak fejt, szerintük az Antikrisztust, gyalázzák. A házasságkötés náluk tilos; a két nembeliek érintkezése meg van ugyan engedve, de csak az esetben, ha megfogadják, hogy az elkövetett bűn után rögtön öngyilkosok lesznek, még pedig *fuladás által*. A bűnös a földön a hátára fekszik, arcára egy nagy vörös párnát tesznek, melyre a szekta legerősebb tagja ráül és addig föl nem kel, amíg az illető meg nem fuladt. A holttestet azután vörös lepedőbe göngyölítik és ének idején eltemetik egy bokor aljába. Vörös a fullasztó párna, vörös a halotti lepel, vörös a lang, épp azért tartják a halált is vörösnek. Mint-hogy a vörös szó oroszul (krasszuj) nagyon hasonlít a szép szóhoz (krasszicój), épp ezért a halált általában *krasszicój* (szép halál) nevezik a szekta tagjai.

— **Börözött rabló.** *Brüsszelből* november 16-án reggel ismeretlen tettesek vakmerő rálátómadást követtek el a Rue Malbran 107. számú házban lakott egy *Gayat* nevű vén kisasszony, aki egy eszeddel eldegált. E hónap 16-án reggel 9/47 órakor egy körülbelül 30–40 évesnek látszó, kis, barna bajszu, sima arcu, közep terméű, elegáns uriember lepett be a házba és uszta francia nyelven mondotta az öreg cselédnek, hogy *Gayat* kisasszonynyal kivan beszélni. A cseléd azt válaszolta, hogy urnője még alszik, amire az idegen kijelentette, hogy oiy sürgős ügyben jött, amely nem tőr halasztást és ezért kéri, hogy kelje fel urnőjét. A cseléd erre bevezette az ismeretlen egy földszinti szobába, amelyből leposó vezetőit fel *Gayat* kisasszony emeleti lakosztályába. Amikor ideérték, az idegen a cselédre vette magát, a földre teperte, kezét, lábát összekötözte és száját betömte. A szerencsétlen öreg cseléd eszméletlenül terült el a földön. A vakmerő rabló ezután felsietett az emeletre, ahol a haz urnője még aludt. A rabló a vén kisasszonyt is összekötözte, száját betömte és késél fenyegetve követelte, hogy mutassa meg, hol tartja érték argyait. *Gayat* kisasszony halálfeleimében megmutatta, melyik szekrényben őrizi vagyonát. A rabló oda ugrott, a szekrényt feltesztelte és tartalmaz kirabolva megszökött. Az elrabolt értékpapok a következők:

3 db. *Dyle et Bacalan* 4% kötvény: 11098, 11347 és 14161 számunk. Ezek közül az utolsót már kisorsoltak, de a nyereményt még nem vették fel. 59 db. *Brüsszel városi 1866-os kötvény*; számaik:

66373 sor 1-25. szám; 66374 sor 1-25. szám; 66518 sor 14-18. szám; 66711 sor 21-24. szám;

1 db. 1887-es Antwerpen városi kötvény 39547 sor 15. szám.

A rablót az utcán egy középmetű, 35 évesnek látszó, fekete hajú, bajuszu és nagy szakálu, sötét ruhába öltözött férfi várta. A brüsszeli vizsgálóbírósgy átiratban értesítette az összes rendőrségeket a rablásról. A budapesti főkapitányság megtette a szükséges intézkedéseket.

— **Orgyilkosság.** Baranyamegye *Vizló* községében a múlt hét végén *Balázs József* egy este az udvarán valaki orozva agyonlőtte. A siklósi csendőrség hosszas nyomozás után most feldezte az orgyilkosság részleteit. A meggyilkoltak veje, *Biró József*, haragban élt apósával s el akarta tétetni láb alól. Száz forintot ígért tehát egy *Kaszás János* nevű rádi lakosnak, ha apósát agyonlővi. A felbujtást *Kaszás* be is ismerte elfogatásakor, de tagadta, hogy ő lölte le *Balászt*, mert a saját veje lötte agyon. *Biró József* különben a soproni fegyházban is ült már s elfogatásakor több rendbeli betörés is kiderült rá. Ugy őt, mint *Kaszást* a pécsi királyi ügyészség börtönébe kísérte.

— **Végredelet a harcmezőn.** Bőg az ágyu, süvitnek a golyók. Folyik az embermészárszák nagy munkája az afrikai harci mezőkön. Egy maroknyi nép küzd hatalmas ellenfelével és súlyos csapásokat mér reája. Népe legjavát küldte ki Anglia a távoli küzdelembe s ott ontják véreiket boer szabadság árán az angol katonák. Távol a hazától, messzire szülőtől, családtól, vad idegenbe mennék s rohannak a biztos halálba. A katona eszköze golyók a hatalom kezében, amely akkor és úgy sújt le vele, amikor a politikai érdek, a hatalmi vágy megkívánja. De a szegény hadif, bármilyen regulák közé szorítsuk, ember is marad. A férjet, a fiút, jegyest nem veri ki semmiféle szabályzat a katonából és érzését elviszi magával a halál pítvárába, a csatamezőre. S midőn farkasszemet néz a halállal, a szive nagyot dobban a messi otthonban aggódó szüléért, a bánkódó jegyesért, vagy kesergő hitvesért. Utolsó gondolata az angol katonának is ott révedez a ködös Albionban. És az előzekény angol kormány, amely bőkezűen juttatja a véráldozatot a háború istenének, megkönnyíti a szegény harcos utolsó perceit. Módot nyújt a katonának arra, hogy végső akaratát papírra vehesse és végredelekezhessék szabadon, formák nélkül is jogérvényes. Mert az angol katona tarsolyában a többi szükséges holmi közt van egy végredelet-blanketta is. Vékonyka papíros, amelyre rövid pár szóval mindenét fölírhatja a halálra szánt harcos. Amolyan *memento mori* ez, amelyet azonban, mint a példák igazolják, igen sok katona nem tölt ki. Talán azért, mert reménykedik, hogy nem lesz szükség a végső akaratá nyilvánítására. De mégis oly helyen őrzi meg legjobban a végredeletet, amelyről tudja, hogy utolsó lehelletéig nála marad. A fegyverbe rejtik el a végső akaratuk írásos nyomát. S a hulla-takarítók jól ismerik a fegyver kis rekeszét, amelyben a drága írás rejtőzik. Olyk papíron csak egy szó van, vagy egy félbemaradt mondat, amelyet nem engedtek befejezni a buta golyó. De bármily töredékes is a végredelet, érvényes az mindig, ha csak valamiképp érthetően fejezi ki a katona végső óhaját. Hiszen a szegény harcos csak megérdemel annyit, mint egy halálra ítélt gonoszlevő, pedig még annak is teljesítik utolsó akaratát.

— **Egy oszlopról.** Közönséges gyilkossággal vádolnak Olaszországban egy képviselőt és *Palizzolo Raffael*, akit a vád sújt, nem közönséges kaliberű államferfú. Őt évvel ezelőtt gyilkolták meg *Notarbartolo*, palermói polgármestert és a polgármester tengerészhadnagy fia azóta egyre a gyilkosokat kutatja. Mindeddig hiábavaló volt a fáradozása, a napokban végre a nyilvánosság elé állt azzal a váddal, hogy az apját *Palizzolo Raffael*, Palermo első kerületének az országgyűlési képviselője gyilkolta meg. *Palizzolo* 1882. óta képviselő, lelkes híve *Crispien*, *Notarbartolo*, akit 1893. február elsején gyilkoltak meg, legtekintélyesebb polgára volt *Palermónak*, a koránny 1887-ben kinevezte a *Banco di Sicilia* igazgatójává épp a nagy bank-botrányok idején. Az igazgatónak első sorban a bank vezetőembereinek kellett kezdenie a munkát s ezek között foglalt helyet *Palizzolo* is. *Notarbartolo* bizalmas jelentést küldött a kereskedelemügyi miniszternek, amelyben lefestette az állapotokat. Ezt a jelentését ellopták a minisztériumból s *Palizzolonak* került kezébe, aki azután felolvasta társainak. Ezek bizalmatlanságot szavaztak *Notarbartolonak*, mire a kormány az új igazgatót fölmentette állásától. Ettől fogva azután szabad kezük nyílt a bank vezetőinek; többek közt tízenkétmillió lírát adtak kölcsön nagy befolyású, de fizetésre teljességgel képtelen férfiaknak s a rengeteg összegből tíz és fél millió máig sem térült meg. Mikor 1892-ben kitértek a nagy bankbotrányok, a *Banco*

di *Sicilia* veszteségeire figyelmessé lett a kormány s belátta, hogy hibát követett el, amikor elmozdította *Notarbartolo*t. Mindent elkövetett most, hogy *Notarbartolo*t rábírja újra az igazgatói állás elfogadására. Ekkor történt, hogy miközben *Notarbartolo* *Palermóba* utazott, a vasuton meggyilkolták. A gyilkosok csupán a vasuti személyzettel összejátszva kivehetőék el tettüket; a mozdonyvezető ugyanis meglasztotta a vonat járását abban az alagutban, melyben *Notarbartolo* megölték, és a kalauzok megtiltották az utasoknak az ablakon való kitekintést. A milánói esküdtészek elnöke meg is tudakolta az ifjú *Notarbartolótól*, miért nem hallgatták ki sohasem *Palizzolo*t. A tengerészhadnagy elmondotta, hogy bár minden erejével rajta volt ezen, a palermói hatóságok nem akarták kérését teljesíteni, mivel félték *Palizzolótól*. Ezért is történt, hogy az ügyet kivették a palermói esküdtészek kezéből és a milánói esküdtészek hatáskörébe utalták. *Palizzolo* egyébiránt azért gyűlölte *Notarbartolo*t, mert ez rájött egy csalására, amit a város kárára követett el. *Notarbartolo* azóta mindig megvetően nyilatkozott *Palizzoloról*, akiről az is bizonyos, hogy tagja a maffiának. 1882-ben történt, hogy az öreg *Notarbartolo*t rablók elfogták s csak 50.000 líra váltásdíj árán bocsátották szabadon. A meggyilkolt családja biztosra veszi, hogy ez is *Palizzolo* műve volt, mert a haramiák egynéhányát később épp *Palizzolo* birtokán fogták el. Valahányszor *Palizzolót* újra megválasztották képviselőnek, a maffia tagjai mindannyiszor örömmünneppel ülték meg pártfogójuk diadalát. Azt a jelentést is, amelynek nyoma vezetett a minisztériumban, kétségtelenül *Palizzolo* lopatta el a maffia tagjainak segítségével. Mikor az öreg *Notarbartolo*t kimozdította a kormány igazgatói állásából, *Palizzolo* korlátlan hitelt szerzett maga számára a banknál. A tengerészhadnagy szenzációs vádjára *Palizzolo* nyilatkozott a *Tribunában*, de válaaza olyan zavaros és ellenmondásokkal anynyira telve van, hogy bajos abból egy betűt is komolyan venni. Nyilatkozata végén azt követeli, hogy az államügyész indítson ellene vizsgálatot.

— **Utonállás.** *Berkovics Mór* pincér az éjjel a Népszínház-utcában hazafelé haladt, amikor két ismeretlen ember elébe toppant és pénzt kértelte. A pincér segítségért kiáltott, mire a közelben lévő rendőrszemle odasielt. A támadók a rendőr láttára efutottak s egy melékutcában eltűntek. A rendőrség nyomozza az utonállókat.

(x) **Valódi Jaeger tanár-féle** normál alsóruhákat (Benger gyártmánya), kötött és szövött gyapjúrukat ajánl *Hejtek Adolf*, *Szervita-tér*, a *Vadásznehéz*.

(x) **Dr. Kovács képzés.** (csakis a félhold-alaku védjeggyel valódi) 3 nap alatt a kezét gyengédde és fehérré varázsolja. Egy tégely 60 kr. Kapható minden gyógyszerárban s droguáriában. Főraktár: dr. Kovács Ernő gyógyszerára Budapest, Gyár-utca 17.

(x) **A pestis miatt**, amely Braziliában fellépett, nem nagyon kelendő az új kávé. Azért azt ajánljuk olvasóinknak, hogy szükségleteiket *Belák István* budapesti kávéraktárában szerezzék be, ahol az idén nagy raktár van még a régebbi időkötől beszerezve. 4¼ kilo 6 forint és 50 krajcár.

Koburg Lujza ékszerai.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Bécs, november 22.

A bécsi kereskedelmi törvényszék ma tárgyalta azt a keresetet, melyet *Hartoy* párisi ékszerész indított *Koburg Lujza* hercegnő ellen. A kereset tudvalegőleg a hercegnő sajátkezü aláírásával ellátott váltókra támaszkodik. Az ékszervásárlás egyébként már a nizzai büntetőtörvényszék előtt is szerepelt, amely a hercegnőt a család vádjá alól fölmentette.

A bécsi törvényszék mai tárgyalásának az előzményei a következők: *Koburg Lujza* hercegnő 1897 júniusában *Hartoy* párisi ékszerésztől 20.000 frank ára ékszer vásárolt, amelyet ki is fizetett. 1898 február 1-én megjelent *Hartoy* ékszerész nizzai fióküzletében *Mattasich-Keglevich* főhadnagy és a hercegnő megbízásából meghagyta az üzletben, hogy *Koburg Lujza* számára félmillió frank értékű ékszerket küldjenek *Monte Carloba*, a *Grand Hotelben* lévő lakására. A megbízatásnak a cég rögtön eleget tett.

Koburg Lujza hercegnő 192.000 frank értékű ékszeret válogatott ki magának és egy 192.000 frankról szóló sajátkezü aláírásával ellátott váltót adott át az ékszerésznek.

Néhány nap mulva ezek az ékszerék már egy *Lee* nevű londoni zálogháztulajdonos birtokába kerültek.

Március 5-ikén *Mattasich-Keglevich* főhadnagy és a hercegnő titkára, *Osegovich Artur*, újabb megrendeléssel állított be az ékszerészhez. Azt mondták, hogy a hercegnő még aznap ékszerket akar vásárolni leánya számára, aki nemsokára férjhez megy.

Az ékszerész elment a nizzai *Villa Paradisoba*, ahol a hercegnő a saját váltója ellenében 201.000 frank ára ékszerket vett. Az ékszerész nem is sejtette, hogy pár nap mulva ezek az ékszerék egy bécsi zálogházban lesznek.

De utóbb mégis értesült a dologról és miután sem békés uton, sem a nizzai bíróság útján nem tudott érvényt szerezni követeléseinek, a bécsi főudvarnagyi hivatalhoz fordult, hogy a hercegnő váltóit fizessék ki. A főudvarnagyi hivatal azonban nem érezte magát illetékesnek a váltók kiegyenlítésére, mire *Hartoy* megbízta dr. *Schmeberger Vilmos* bécsi ügyvédet, hogy a váltókat pörölje a bécsi kereskedelmi törvényszéknel.

A hercegnő képviselője, lovag dr. *Feistmantel* Károly több kifogást emelt, kétségbevonva a váltók hitelességét és a hercegnő váltóképességét és e kifogásokkal szemben az ékszerész ügyvédje, *Koburg Fülöp* herceg, *Mattasich*, *Osegovich* titkár és több orvosszakértő kihallgatását kéri.

A kereskedelmi törvényszék hosszas tanácskozás után kimondotta, hogy *Mattasich-Keglevich* Gézá, *Osegovich Artur* és a hercegnő komornáját kiballgattatja illetékes járásbíróáguk útján, valamint dr. *Piersort* is, annak a gyógyintézetnek az igazgatóját, ahol *Koburg Lujza* hercegnő most internálva van. Ez utóbbit az iránt, vajjon tudna-e a hercegnő a jelenlegi állapotában felvilágosítani adni az aláírások felől. Később a törvényszék újabb fog határozni a felett, hogy a tárgyalás során kiket kell még kihallgatnia. Ellenben minden más bizonyítékot visszautasított a törvényszék, azzal a megokolással, hogy nem tartoznak a tárgyhoz. A határozat kimondja azt is, hogy egyelőre nem kéri a hercegnő gondnokság alá helyezését és hogy nem idézik meg azokat az orvosokat, akik a hercegnő elmebajáról bizonyítványt állítottak ki. A tárgyalást ezután bizonytalan időre elhalasztották.

A modern teknika vívmányai.

— Jelenet. —

Hegedűs miniszter ma telefonon fogadott egy soproni küldöttséget.

Miniszter: Ujítani kell. Ezek a korhadt, vén, régi intézmények dőljenek porba!

Titkár: Igaz, ujítani kell.

Miniszter: Küldöttséget ezentul csakis telefonon fogadok. Halló — van szerencsém, Halló — kérésük alapos. Halló — ígérem ...

Titkár: Pompás.

Miniszter: Ez még semmi. A mozdulatokat is megkapják. Rendeltem tízenöt kinematográfot. Egyet-egyét mindig elküldünk a küldöttség városába.

Titkár: Mindenhová ugyanazot?

Miniszter: Nem. Három fokozat lesz. Az első számu kinematográf szívélyes meghajlést, sokat ígérő mosolyt mutat.

Titkár: A második?

Miniszter: A második komoly leereszkedést, bizatót ajkmozdulatot. A harmadik rideg arcot, rideg, elbocsátó kémozdulatot!

Titkár: Zseniális!

Miniszter: Ez még semmi. De bankettekre se megyek el! A rendezők lakásomra küldik a pohár pezsgőt, én telefonon át elmondom a beszédet, s föl-hajtom az italt.

Titkár: Ez a legnagyobb szerűbb.

Miniszter: Még mindig nem érti teljesen az ujítás mély szellemét.

Titkár: Kíváncsi vagyok.

Miniszter: Ami a beszédek elletti, nem is ...

Titkár: Nos? Nem is ...

Miniszter: (mosolyogva sugja a fülébe): ... nem is mindig én fogom a telefonba mondani. — Ez a zseniális, barátom, ez!

—o—

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közgyűlése.** Határozottan jó napja volt ma a tanácsnak, mert a közgyűlés minden javaslatát simán keresztül eresztette, egynek kivételével, amely a Hungária-utra vonatkozott. Ez a különvélemény is inkább a középítési igazgatónak szólt, aki érthetetlen módon minden rábízott ügynek a pénzügyi oldalát feszegeti. A hivatalos városrendezés és városépítés fejtől mégis csak azt várna az ember, hogy csak a maga szakmájába vágó szempontokból adjon véleményt és mégis ő volt az, aki néhány rozoga ház kisajátítása miatt legjobban ellenozta az egész Hungária-körutnak 24 öltre való kiszélesítését. Szerencsére ma a közgyűlés elvetette az ő véleménye alapián készült tanácsi javaslatot. A

napirend egyéb tárgyai közt elutasították a *István-teri patikáért* folyamodókat, megszavazták most már véglegesen a *bombatéri vásárosarnokot*, bár az utolsó pillanatban *Delmedico* Ágost a régi Szent János körház környékét ajánlotta a budai vásárosarnok számára.

A budapesti közúti vaspályá-társaság előterjesztést tett az iránt, hogy a *budai forgalomban több vonatra átszálló forgalmat* szándékozik életbe léptetni s nagyobb díjkezelvényeket nyújtani. A vaspályá-társaság a viteldíjakat teljesen leszállította. A tanács javasolja, hogy a budaiak a régi óhajátat magában foglaló előterjesztést a közgyűlés fogadja el. A közgyűlés megalapította a vasúti társaság elismerésére méltó utatát, egyhangúlag hozzá is járult, főhiva a tanácsot, tegye magát érintkezésbe a közúti vaspályá-társaság igazgatóságával az iránt, hogy a budai Krsztina-körútról is rendezzenek be átszálló forgalmat az ó-budai vonalra.

Hozzájárult a közgyűlés ahhoz, hogy *Ráth* Károly volt főpolgármester arcképét és mellszobrát elkészíttessék s hogy báró *Liptay* Béla nevével valamely budai utcát nevezzék el s az ő arcképét is megfestessék.

A napirend előtt fájdalommal emlékezett meg az elnök főpolgármester *Kürtös* Gyulának, a korán elhunyt előjárónak haláláról s aztán jelentette, hogy a közgyűlés november 28-ikán kezdi tárgyalni a jövő évi költségvetést. Volt néhány interpelláció is. *Földváry* Imre kelt ki a kereskedelem körében föllépett „szelvény-rendszere ellen és intézkedést kért az azzal üzőtt állítólagos visszaélések ellen, míg *Kasics* Péter megsürgette a farkasréti vasút építését és panaszkodott azért, hogy a Tabán egyik házából a gellérthegyi sziklarobbantások miatt kiköltöztették a lakókat. A polgármester *Kasics*nak megnyugtató választ adott, *Földváry*nak egyelőre a puszta ígérettel kellett megelégednie.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Vilmos császár, az operalibrettista.**
A rejtelmes kínai császár, akit halandó tekintetnek még róptelen sem szabad érintenie s aki száz meg száz címe közt ezt a díszes titlust is viseli, az „ezerkezü”, minden diplomáciai tárgyalások nélkül valószínűleg kénytelen lesz ezt a címét átengedni a németek ifju császárnak. S ha nem engedné át, magamagától fog ez a cím a *pekinji* földi istenségtől a *berlini*re átvándorolni... Mert voltaképpen Vilmos császár az, akitnek a földgömb szuverénjei közt ezer keze van. Az elsővel hajóflottát rajzol, a másodikkal színházi díszleteket fest, a harmadikkal *Agrif*-dalokat komponál, a negyedikkel szobrot farag, az ötödikkal... hatodikkal... kilencszázadikkal... Az egyikkel még országot is kormányozza. Szóval, a németek ifju császárnak mindenre van keze és ideje.

Most legutóbb — operalibrettót írt. Az ifju császárnak ugyanis ha valami nincs az inyére, legyen az szocializmus vagy operaszöveg, annak ki kell mullnia az árnyékvilágból. Így történt ez *Weber*nek ismert *Oberon* című operájával. A fiatal császárnak nagyon tetszett a német mester muzsikája, de nem tetszett neki az opera szövege. Mit csinált? Leült és írt egy — másik szöveget. A fiatal császárnak ennek a munkájában *Lauff* őrnagy, a *wiesbadeni* udvari színház ismert drámaírója, *Schlar*, ugyanennek a színháznak az igazgatója és *Knauteky* tenorista segítettek. Két hónapon át dolgoztak buzgalommal. A császár komponálta a szöveget, az őrnagy leírta a dialógusokat, az igazgató rajzolta a jelmezeket és a tenorista illesztette egybe a recitativokat. Az opera immár teljesen elkészült és még ezen a télen színpadra kerül a berlini operában. S ezt az operát a német császár most Angliába viszi magával s mint szeretetreméltó unoka egyik diszköztes példányát átnyújtja kedves nagymamájának, *Viktoria* angol királynőnek. A vaskos kőtetnek ez a felirása:

Oberon, opera öt felvonásban és nyolc képből, zenéjét szerzerette *Weber*, szövegét írta *Vilmos német császár*.

... Ilyet az „ezerkezü” kínai császár se tud!

**** Hilgermann Laura szerződése.** *Hilgermann* Laura fölkért bennünket annak a kijelentésére, hogy az Operaházzal nem kötött új szerződést, mert 1900. május 1-től kezdve a bécsi udvari operához szerződött.

**** Duse Eleonora állapota.** *Duse* Eleonora, a *Bécsben* megbetegedett olasz tragika állapota annyira javult, hogy a művész nő a tegnapi napot már az agyon kívül töltötte.

**** Az Asszonyregiment főpróbájára kibocsátott jegyek csaknem mind elkelték a Budapesti Ujságírók Egyesületénél.** A még megmaradt jegyeket holnap (csütörtökön) délelőtt 10 óráig 11 óráig a Magyar Színház pénztáráján árúsítják el.

**** Miss Halton Bécsben.** *Miss Halton*, a nálunk is ismert angol szübbret visszatért oroszországi vendégkörútjából és most *Bécsben* van, ahol *Félix* Hugónak a *Carl-Theater*ben színpadra kerülő *Rhodope* című operettjére készül.

**** Kurucfurfang.** A Népszínház legközelebbi ujdonságát, ifj. *Bokor* József pályanyertes népszínművét, a *Kurucfurfangot* már szorgalmasan tanulja a Népszínház személyzete. Bokornak e legújabb munkája minden tekintetben érdekesnek ígérkezik és páratlanul áll abban a külön műfajban, amelyet magyar népszínműnek nevezünk. Már maga a kor, amelyben a darab játszik, mint címe is mutatja, egyike a magyar nemzeti élet legérdekesebb és legjellemzetesebb korszakainak. A Rákóczi-kor ez, amely természetesen magával hozza a visélet és a zene sajátosságát és hamisítatlan eredetiségét, úgy hogy e részben a *Kurucfurfang* igazi specialitás lesz a népszínművek között. A híres kuruc-dalok ezuttal kerülnek először színpadra ugyszólván a maguk egészében, egységes keretbe foglalva, igazi kortes-tésül. Sok érdekeset fog nyújtani a szemnek és fülnök egyírnt a zene sajátossága, a tánc s a külön-féle polgári, katonai és népies visélet tarkasága.

**** Szulamit ötvenéveszer.** A Magyar Színházban holnap, csütörtökön, éri meg a *Szulamit* című zsidó daljáték ötvenedik előadását. A nagy sikert ért daljáték jubileuma ületéből a színház a következő statisztikát adja közre a szereplőkről, akik az előadásokban részt vettek:

Szulamitot *L. Komáromi* Mariska 45-ször, *Szeghő* Vilma 5-ször, *Abigail Ledofsky* Gizella 30-szor, *Rózsa* Lili 20-szor, *Absolont Beóthy* Zsiga 48-szor, *Vidor* Desz 2-szer, *Avidonot Giróth* 44-szer, *Jeremiást Boross* 6-szor, *Odry* 44-szer, *Monáchocht Szilágyi* 49-szer, *Kardos* 1-szer, *Esztér Rózsa* Lili 16-szor, *Léng* Etel 4-szer játszotta. Mind az ötven előadásban részt vettek, s egyazon szerepet játszottak: *Rózahegyi*. Cingtang szerepében, *Mátrai*, mint főpap, *Bessenyi*, mint Beliezar, *Somogyi*, mint pap és a három táncos leány: *Gombaszögi* Margit, *Hében* Anna és *Fenyvessi* Erna.

**** Növendékszínészek vizsgálata.** Az *Országos Színházakadéma* növendékeinek e hónap huszonhatodikán lesz a második vizsgálati előadásuk *Bercsényi* Béla tanár úr vezetése alatt. *Sardou* vigjátékát a *Csopadart* adák *Bati-falvi* Gizellával, *Szécsi* Saroltával, *Nagy* Sándorral, *Földes* Jánossal és *Gabányi* Istvánnal.

**** Még egy Perotti-interjúv.** *Perotti*, a Magyar Királyi Opera volt-leendő tenoristája, most levelek és interjúvok útján igyekszik rehabilitálni magát az állítólagos *newyorki* kudarc és minden egyéb dologban, amely Budapestről való távozásával összefügg. A tenorista most *Berlinben* van s egy újságíró előtt a következőket mondta:

Elsőbben is kijelentette a német újságíró előtt, hogy nem igaz, mintha ő titokban szökött meg volna Budapestről. Ő az Operaház igazgatóságától 1900. február elsejéig szabadságot kapott s Amerikába üzleti ügyek lebonyolítása végett utazott. *Newyork* Harlem nevű elővárosában ugyanis nagyobb telke van, amelyet el akart adni, mert az utóbbi időben a cirkvenicai földön és a bürzén közel egymillió márkát vesztett. Telkét azonban nem tudta eladni s ezért énekeivel akart pénzt szerezni. De ez a terve sem sikerült, mert a *newyorki* német opera igazgatója csak december 8-ától fogva akarta szerződletni s ezt ő tekintettel rövid szabadságára el nem fogadhatta. Az igazgató azt akarta, hogy a *Metropolitán*-Színház vasárnap hangversenyén lépjen föl, de ez az ajánlat nem tetszett neki s azért elhagyta Amerikát, a nélkül, hogy ott énekel volna. Ha valaki mást állított, mondja *Perotti*, úgy hazudott. Tanítványa, *Bartholy* Matild, az ő jövendőbeli neje, mert minden lépést megtett, hogy mostani feleségétől elválaszszák. *Perotti* kijelentette, hogy jövő év január végéig *Németországban* marad, ahol vendégzerepelti fog. Erre nézve már több előnyös ajánlatot kapott.

**** Bellincioni, mint drámai színész.** *Röviden* már említettük, hogy *Bellincioni* Gemma, a hírneves énekművész, a dráma terén is be akar mutatkozni. A művésznőnek erről az érdekes szándékáról most közelebbi részletek jutnak nyilvánosságra. *Bellincioni* első drámai kísérletét a jövő kihalitsi év alatt *Parisban* tenné meg a *Sarah Bernhardt* színházában, akitől a művésznő meghívást kapott. Egyes ismertebb szerepek kívül, még *Fedorában*, *Zazában* és *Toscában* lépne fel. *Parisból* aztan európai körútra indul a művész nő s az az érdekes terve, hogy ugyan-azokban a szerepekben (*Traviata*—*Kamelias* hölgy), mint operanékesnek és mint drámai színész nő is bemutatkozzék. *Bellincioni* partnere *Ermete Zacconi* lesz.

**** A munkácsi Nemzeti Színház megnyitása.** Ismét egy új otthona nyílik meg a magyar színpadi művészetnek. E hó huszonnyolcadikán *Kunhegyi* Miklós társulata ünnepi előadással nyitja meg az új munkácsi *Nemzeti Színházat*. Az ünnepi előadást *Abrányi* Emil prólógja előzi meg. Az ünnepi előadást három diszeladást követi.

**** Igazgató és tenorista.** *Mahlernek*, a *bécsi* opera igazgatójának, egyre megúlnak a személy-zettel való konfliktusai. A tegnapi *Faust*-előadás alatt az igazgatónak igen éles szóváltása akadt *Schmedes* tenoristával, aki a címszerepet énekelte. A tenorista panaszai tet az udvari intendaturánál s bejelentette, hogy ha elégtételt nem kap, elhagyja az intézetet és a külföldre megy.

**** Operett Shakespeare-rol.** Az avoni hatyru sohse hitte volna, hogy valamikor a tizenkilencedik század végén egy kis párisi színház operettalakat csinál belőle. Holnapután lesz a *Shakespeare* című darabnak a premiérje a párisi *Bouffes Parisiennes* színházban. A szöveget *Gavanet* és *Flers* írta, a muzsika szerzője *Gaston Serpette*. Hogy mi a meséje, erről még nem szívárgott ki semmi. A szövegírók azonban, ugylátszik, abból indultak ki, hogy ha birodalmak császáraírói és királyáírói lehet zenés bohóságokat írni, akkor az irodalomnak császáraírói se meneküljenek meg...

**** Kadelburg egyedül.** *Blumenthal* és *Kadelburg* német bohózatíró óg nevét már alig lehetett volna, különösen *Németországban*, külön-külön elgondolni. A társaság egyik szerzője *Kadelburg* Gusztáv, aki tudvalegőleg budapesti születésű, egyedül írt bohózatot, amely *Szilveszter*-estéjén kerül színpadra a *berlini* udvari színházban.

**** Az Országos Színház-Egyesületből.** Az *Országos Színház-Egyesület* igazgató-tanácsa december ötödikén tartja utolsó üléseit ebben az esztendőben. Erre az ülésre a vidéki tanácsosok közül *Tiszai* Dezsőt és *Bács* Károlyt hívták be. Ezen a tanácsülésen igen fontos ügyek kerülnek tárgyalás alá, amennyiben a nyugdíjügyek is sorra kerülnek. Ekkor állapítják meg a nyugdíjbizottság üléseinek határnapját is. — A *Színház-Egyesület* igazgató-tanácsa tudatja, hogy a nyugdíj iránti kérvényeket e hónap huszonkilencedikéig kell benyújtani. A bizottság valószínűleg a jövő hónap tizenötödikén tartja ülését.

**** Jancsi és Juliska Parisban.** A párisi *Opera Comique*ben előadják *Humperdincknek* *Jancsi* és *Juliska* című dalművét. A két főszerepet *Guirandon* asszony és *Fugère* énekelni.

**** A Scala repertoireja.** A milánói *Scala*ban az idei téli évad során a következő dalművek fognak előadásra kerülni: *Siegfríd* és *Lohengrin* Wagner-től, *Otello* Verdi-től, *Olegin* Csajkovszkijtől, *Tosca* Puccini-től, *Anton Galeotti*től.

**** A bécsi opera helyarálnak emlése.** A *bécsi* opera igazgatósága a *Dámon* holnapi premiérjére a földszinti ülöhelyek árát egy forinttal felemelte. Ezt az áremelést az igazgatóság azzal okolja meg, hogy a premierekre annyira tödül a közönség, hogy aki bejuthat, szívesen megfizeti az egy forintnyi többletet. Egy *bécsi* újság ezzel a hírrel kapcsolatban arról értesül, hogy ezt az áremelést ezután minden premiernél megtartják s ez tizenötezer forint új évi jövedelmet hajt a bécsi operának. Amit a *budapesti* opera irigykedéssel fog hallani...

**** Verdi — francia.** Most, hogy az olaszok nagy zeneköltője, *Giuseppe Verdi* nyolcvanhatodik születésnapját ünnepli, a francia lapok kisütki róla, hogy nem is olasz, hanem francia. *Bussato* községben született, amely község az ő születése évében, 1813-ban még Franciaországnak egy *au delà des Alpes* tartományja volt.

**** Orosz nagyherceg, mint Hamlet.** Régebben már volt ez róla, hogy *Konstantin* *Konstantinovic* orosz nagyherceg lefordította *Hamlet* egyes részeit. A pétérvári orosz udvarnál most előadást rendeztek a nagyherceg fordításából. *Hamletet* maga *Konstantin* nagyherceg játszotta, a mellékszerepeket pedig a főúri társaságból való hölgyek és tisztek adták. A cár elhatározta, hogy a carevicsort tartó gyász letele után ezek a műkedvelők az egész *Hamlet*-tragédiát előadják. *Konstantin* nagyherceg, a cár nagybátyja s egy kozakezred tulajdonosa, a mai Oroszország egyik legtehetősebb költője, s több időt is fordít a kultészet és a tudomány művelésére, mint a hadi mesterségre.

**** Hauptmann Gerhard új darabja.** A berlini *Deutsches Theater*ben szombaton este volt a bemutatója *Hauptmann* Gerhard A *békéimnye* című új darabjának. A darabnak nagy hatása volt, amiben azonban nagy része volt a rendkívül hangulatos kiállításnak és rendezésnek és a pompás előadásnak.

**** Leoncavallo az angol királynőnél.** *Leoncavallo*, a *Bohémek* szerzője, a párisi *Figaroban* elmondja, hogy a jövő évben az angol királynő meghívására *Londonba* megy. A hírneves zeneszerző meghívása már erre az évre szólt, de szembajja megakadályozta abban, hogy a meghívásnak eleget tehessen.

**** Uránia-Színház.** Az *Uránia* nagy látványos darabja *Küdelem az éjszaki polusérről* holnap csütörtökön éri el huszonötödik előadását.

**** Fővárosi Gyermekszínház.** A *Fővárosi Gyermekszínház*ban csütörtökön másodszer kerül színpadra a *Hőhéherke* és a *két törpe* című bajos varázserőre kilenc képből. Vasárnapon *Feld* Mátyás Tünder Ilona és *Argyirus* királyfi vagy a *vasorru boszorkány* című énekes varázserője kerül színpadra lényves kiállításal. Előkészületben van *Komor* Gyula *Robinson Crusoe* című gyönyörű varázserője. Jegyek már délelőtt kaphatók. Az előadás délután félöt órakor kezdődik.

**** Tiltott gyümölcs.** Ilyen címmel kellemes, fülbemászó zenéjű dalkeringő jelent meg a „*Harmonia*” kiadásában; zenéjét *Fehér* Aladar szerzerzte, aki már több csinos dalt komponált. A keringő szövegét *Székyé* Dávid írta. A díszesen kiállított zenemű ara ének- és zongorahangra letéve 1 frt 20 krajcár.

**** A nadrágszerepek hódítanak.** Mióta *Sarah Bernhardt*nak és *Sandrock* Adélnak eszébe jutott *Hamletet* eljátszani, azóta a nadrágszerepek nagyon hódítanak a német színpadokon. Ezen a téren egészen szokatlan kísérletet tesz *Prasch-Greenberg* asszony, aki férjének és *Wrede* hercegnék *Alamitók* című új színművében a *berlini* udvari színházban férfiszerepet fog játszani.

**** A budai dalárda karnagya.** *Bellovic* Imre igazgató, a budai dalárda karnagya lemondott állásáról. A dalárda tagjai küldöttéigleg kérték fel Bellovicot, hogy maradjon meg állásában, de az igazgató, nagy elfoglaltságát hozván fel okul, nem vonta vissza lemondását.

**** Forgó bácsi a gyermekeknek.** *Agai Adolf*, a kitűnő író, akit mint a *Kis Lap* szerkesztőjét, *Forgó bácsi* néven ismer a gyermekvilág, holnap (csütörtökön) először is érintkezésbe fog lépni az ő híj kis olvasóival. *Forgó bácsi* ugyanis a *Telefon Hírmondó* csütörtöki *gyermekhangversenyén* felolvasást tart a kisiskolásoknak. Ez a koncert az illusztrált felolvasás tiszteletére nagyszabású lesz a rendezési és közreműködőinek sorában kiváló művészi erő foglalt helyet. Ennek zeneszámok előadásával, mesék és versek előmondásával fognak szerepelni a közreműködők, akiknek névsora a következők: *Forrás Jozsef, Ligeti Juliska, Ledofszky Gizella, Virádi Margit, H. Vukovics Aranka, Wertheimer Gizella, Ballasa Jenő, Abonyi Gyula, Hetényi Béla, Latabár Kálmán, Otry Zsuzsán, Rónaszky Gusztáv, Sziklay Kornél, Takács Viktor.* Kezdetü délután tíz órakor lesz. — Este a felolvasók szórakoztatására az Operaházból a *Zsidók* előadását, utána pedig a *rendes katonazenét és cigánymuzsikát* közvetíti a *Hírmondó*.

Filharmonia.

— A második hangverseny. —

Budapest, november 22.

A filharmóniai társaság is vendégekből él, éppen úgy, mint az Opera. Ma egyszerre kettőt vezetett előnk: egy német karmestert és egy német tenoristát. Az előbbi, akinek a neve *Fischer Ferenc*: bajor udvari karnagy, aki tíz-tizenöt év alatt szép karriert csinált. Ugy beszélék, hogy abban az időben, amikor még *Hans Richter* volt a Nemzeti Színház operai igazgatója: *Fischer Ferenc* a Nemzeti Színház zenekarában működött, mint szerény második hegedűs.

Később ugyancsak *Richter* bemutatta *Wagner* Rikárdnak és *Wagner* megkedvelte a komoly, törekvő zenészt; megkedvelte és helyet adott neki intim környezetében, a bayreuthi udvartartásban, éppen úgy, mint a vele egykoru *Siedlnek*, aki pár évvel ezelőtt Amerikában meghalt. *Fischer* a nagy mester pártfogását odaadó hűséggel viszonozta és részint Bayreuthban, részint egyébütt par excellence *Wagner*-dirigenssé képezte ki magát, mint az újabb német karmesterek legnagyobb része.

Fischer Ferenc külsejében semmi sincs az affektált zsenialitásból. Komolyan, egyszerűen, szinte észrevétlenül lépett ki ma este a pódiumra. Mindenki azonnal észrevette, hogy testalkata, lassu járása és a szerénysége feltűnően hasonlít az *Erkel* Sándoréhoz. *Dirigálása* is olyan nyugodt és szolid, mint a külseje. Az igazán nagy karmesterek mély felfogásából, briliáns lendületéből nem sokat észleltünk a ma előadott zenekari művek interpretálásában, de kevés karmester vezetni biztosabb kézzel az orkesztert, kevés karmester dolgozza ki lelkiismeretesebb gondal a penzumát, mint *Fischer Ferenc*.

Idecsességnek, önkényes magyarázatnak nyoma sincs nála; szerényen alárendeli magát a költőnek és csak azt dirigálja, amit a költő mondani akar. Igaz, hogy a rendkívüliség, a gazdag invenció hiányáért ez a biztos, korrekt és objektív magyarázat nem éppen megfelelő kárpótás; de az is sokat ér, ha valaki tudja, hogy ereje mennyire terjed és okosan, diszkretnen, jó ízléssel megmarad tehetségének a korlátai közt. A nagyképűségnek, a póznál, a tetetett zsenialitásnak és a fígtetés nélküli való komolyság és őszinteség mindenestire többet ér. *Fischer Ferenc* az elsorolt okoknál fogva nem tehetett meglepő, elragadó hatást a közönségre, de mindenki méltányolta tudását, tartalmasságát és moderának természetes szerénységét. *Wagner* Rikárdtól a *Faust*-ouverturét és *Parsifal* bevezető zenéjét, *Beethoven* az *V-ik* (C-moll) szimfóniát dirigálta, mind a hármát fejből, partitúra nélkül. A *Faust*-ouverture után gyéren hangzottak a tetszés jelei, de később a közönség növekvő szimpátiája mind melegebb tapokban nyilvánult.

A másik német vendégnek, *Burgstaller* Alajosnak, a frankfurti opera tagjának nagy sikere volt. Énekelte *Max* recitativóját és ariáját a *Buvós vadász*-ból, a *tavaszi dall* *Wagner* Walkürjéből és végül három dalt adott elő *Liszt* Ferencötől. *Burgstaller* inkább az izlésével, mint a hangjával hódított ma este és ez nem közönséges siker nálunk, ahol a hang bravuros harsogását annyira szeretik. Hang dolgában bizony nem első rangú tenorista *Burgstaller*. Ez a hang egy kissé tónpa és merev és a magasságban éppen nem fényes. Annál több művészetre vall, hogy *Burgstaller* ezt a hangot mennyi kellemmel használja és ezzel a kemény, érdes hanggal szinte puhán, behelzélő lágy-sággal tud énekelni. Sőt a puháságban talán messze is megy. Ma minden dalát édeskés, szentimentális félhangon suttogta el. Ez sok volt a jóból és a dus sórényű, borotvált arcu „blasser Jüngling” előadása — bármennyi művészettel használta is a sotto voce-t — már-már unalmassá vált. A hallgatóság az a gyanu kelt, hogy ez a német tenor csak a lijomot, a mézet és az írósvait tudja énekelni. Ezzel ideig

gyönyörűséggel hallgattam az édes suttogást, de később úgy éreztem, mintha egy darab cukor volnék és kezdenék lassan-lassan szétolvadni a suttogó érzélgősségnék ebben a langyos limonádijában.

A. E.

MŰVÉSZET.

□ **Hunyady János szobra.** A tíz szobor közül *Hunyady János* szobrának is elkészült már a kis mintája s a napokban tekintette meg a felülvizsgálóbizottság *Tóth István* szobrász várbaráti műtermében. A bizottság elnöke báró *Podmaniczky* Frigyes volt, tagjai pedig *Strobl* és *Fadrusz* szobrászok, *Romy Béla* és *Bakos* miniszteri osztálytanácsosok, *Pauler Gyula* történelmi és *Márkus József* főpolgármester, akik egyhangu dicsérettel ajánlották a miniszterelnöknek elfogadásra s a monumentálisnak ígérkező művet.

□ **Művész-klub a fővárosban.** A fővárosi festők, szobrászok és műipítészek klubja új esztendőre megalakul. Az új klub helyisége ideiglenesen az *Andrássy*-úti régi műcsarnok földszinti és szuterén-helyiségében lesz.

□ **A Velazquez-kiállítás.** Az *Országos Képtár*-ban a múlt hónap végén megnyitott *Velazquez*-kiállítást iránt szokatlanul nagy az érdeklődés. A nagy spanyol mester műveinek másolataiból és reprodukcióiból rendezett kiállítást három hét alatt a tíz nyitási napon 6750-en látogatták, vagyis egy-egy napon 675-en. A katalógus első kiadása elfogyott és a kiállítás rendezője dr. *Térey* Gábor második kiadást készített, amely ma jelent meg. *Térey* a második kiadáshoz új előszót írt, amelyben többek között azt a reményét fejezi ki, hogy a kormány, amely mostanában örvendetesen felkarolta a művészetet, lehetővé teszi, hogy a képtár egy eredeti *Velazquez*-képet szerezzon be. Dr. *Térey* eszméje szép és megérdemli a komoly megfontolást. A mi részünkről csak azt ajánljuk, hogy az istenért, ne a *Velazquez*-kiállításban látható állítólagosan eredeti művek közül válasszunk ki egyet. Azoknak, nézetünk szerint, soha semmi közük se volt *Velazquez*-hez.

□ **Alapítványi helyek.** A bécsi cs. és kir. képzőművészeti akadémián a király még 1857-ben magyarországi ifjak képzésére alapítványi helyeket létesített, még pedig olyan formán, hogy a kiválasztott ifju három egymásután következő esztendőben évi 420 forint ösztöndíjjal folytathatja tanulmányait. Az ideai iskoláévtől fogva e helyek egyikét magyar műipitő ifju kapja. A közoktatásügyi miniszter a hivatalos lap mai számában tette közzé a pályázatot. Az ösztöndíj elnyerésének alapja a következő építési feladat megoldása:

Tervezendő egy nagyuri kastély parkjának gazdag építészeti kiképzésű, monumentális főbejáró kapuzata, közepén kocsibejáró kapuval, kétoldalt gyalogbejáró ajtókkal, egyik oldalon kapusszobával, a másik oldalon kertiszobával, továbbá a kétoldalt csatlakozó kerítésfalnak vagy rásznak egy-egy mezője. Az építészeti részeket faragott kőből, a kapu és ajtószármakot kovácsolt vasból kell tervezni. A pályázatban részt vehet minden magyarországi honosságú építőművész növendék, aki 24 életévét még túl nem haladta s akinek anyagi viszonyai ösztöndíjra elfogadható okul szolgálnak és akik egyszerűségi az elemi számtanból, az ábrázoló mértanból, a természettanból, az erómitanból s az építészeti műtárból szerzett ismereteiket igazolni tudják. A pályázó saját kezével írott folyamodványok a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz címezve, 1900. január 31-ig nyújtandók be a minisztériumnál.

Magyar művészet Berlinben.

— A *Budapesti Napló* levelezőjétől. —

Berlin, november közepén.

Jól esik, ha az ember végignézné a berlini művészeti szalonokat, olykor magyar kéz művére is akad. Igaz, hogy ez ritkán esik meg s hogy ilyenkor is csak elenyésző csekély számú hazai munkát látunk a temérdek német, francia, angol, olasz kép és szobor közt, szégyent még se vallunk vele. Sőt az a néhány magyar művész, akiket a művészeti szalonok tulajdonosai az ő rendkívül finom kiállításaira meghívják, határozottan kitűnően mutatja be fajunk nagy tehetségét.

Ezen a héten az összes berlini művészeti szalonok új kiállításokat rendeztek. A közönség érdeklődése elsősorban a *Schulte*-tele szalon felé fordul. Egy hatalmas remekmű vonzza oda az embereket. *Herkomer* Hubert-nak, a nagy bajor-angol művészenek a műve ez. Egy zománc-festményekkel kirakott disz-pajzs, amelynek az ára csak hatvan ezer márká! De milyen festmények! Aki ismeri a zománc-festés nehezégeit és aki tudja, hogy nagytehetségű művészek századokon át kísérleteztek a zománcal a nélkül, hogy sikerült volna nekik igazán művészi magaslalon álló művet létrehozniuk az érthetőnek fogja

találni, hogy a berlini újságok hasábkokat irnak erről az egy műről. Különböző tudomásom szerint a *Magyar Iparművészet* decemberi száma képek kíséretében fogja ezt a maga nemében páratlan művet bemutatni.

Ami *Schultenél* ránk nézve még különösen érdekes, az hazánkfiának *Klein* Miksa szobrásznak három mellszobra. A legsikerültebb ezek között azt hiszem egy nagy német írónak, *Fritz Mauthner*nek az arcképe. Finomnak és mégis szélesen mintázta a művészt ezt a szobrot, amely a gondolkodásba elmélyedt faj karakterét pompásan tükrözi vissza. Nagyon jól sikerült még *Popper* Dávidnak, a gordonkaművészenek az arcképe is, amely szintén *Klein* Miksa műve.

A *Schulte*-lárlaton látható egyéb festmények, jó kvalitású francia művek.

Egészen más a világ egy másik szalonban a *Bruno* és *Paul Cassier*nél. Egy csodálatos remekmű hívogatja oda az embereket. *Reggeli a fűben: Manet* műve.

Ki ne ismerné ennek a reprodukcióját, amelyet annyiszor bámultunk meg. Legszebb álmaim közé tartozott ezt a festményt eredetiben látni. 1866-ban ezt a képet visszautasították Párisban és Rómában. És midőn végre egy magán-szalon kiállította, a művelt, előkelő közönség, hercegek és királyok gunyos mosolylyal fordítottak neki hátat. *Zola* Emil, aki 1866-ban még lapkritikus volt, védelmére kelt ennek a műnek. A lángeszű regényíró jóslata beteljesedett és *Manet* művei ma a Louvreben diszhelyet foglalnak el. Hát az akkori szalon zsűrije? Hová lettek a hatalmasok, minden felet itélkező bírák? Van-e tudós, aki csak nevét is ismeri egynek?

Nem csodálom, hogy a régi akadémikusok összefüfentek. Csakugyan furcsa egy kép ez. Két bohém, az egyik talán festő, a másik szobrász, vagy más valami cigányfajta, egy gyönyörű lány társaságában kirándul az erdőbe. A lány, valószínűleg a festő modellje, megfürdött a közeli patak vizében, jól megtörülközött és most isteni Éva-kosztümben összekuporgva ott ül barátai körében, az erdő árnyas lombja alatt. Balról ott látjuk a reggeli maradékaikat. Soha szebb aktot nem festettek. Ez hus és bőr és nem festék.

Mi volt az oka annak, hogy 1866-ban visszautasították ezt a képet? Nagyon egyszerű. A művészcukrászok ezérlele édeségei között nem volt helye a valóságnak, amely gyakrabban keserű, semmint édes. Akkor ezt a képet még *Zola* is hipermodernnek nevezte. Igaz, olyan modern, amilyen egy *Velazquez*, egy *Rubens*. De ha *modern* alatt a merész, majdnem vakmerő technikát értjük, hát akkor bizony *Manet* ma nem modern.

Éppen olyan érdekes *Manet* többi műve is, ha nem is olyan tökéletes.

Őt nagy olajfestmény van itt *Puvis de Chavannes*-tól. A nagy mester utolsó művei. Igen, ilyeneknek képzeltem *Puvis de Chavannes* festményeit. Szecesszionista a szó szoros értelmében: csak úgy festette a képeket álmait is, mintha azok a valóságban tényleg léteznének. De a hipermodern *Sleoytok*, *Liebermann*ok és *Schraun-Zitauk* brutális materializmusát hiába keressük *Puvis de Chavannes* festményein. Mintha finom fátóval volnának bevonva, hogy az érzéki ingert tompítsák. Nézem, hosszasan nézem ezeket a festményeket. Megbámulom a csodálatos poézissal megrajzolt aktokat és elmerengek a táj bájában. Eszembe sem jutna a fölött elmélkedni, vajjon mint tájképfestő, vagy mint figuralista nagyobb-e *Puvis de Chavannes*.

És még egy nagy mester van itt: *Mouvier*, a szobrász. Csak egy kis fej érbe öntve, de ez a fej netovábbja a művészetnek. Aki ismeri *Rodin* mesternek a márványsziklából kiforgott női fejét, az talán elképzelheti, milyen dus erő rejlik *Mouvier*-ben.

Keller és *Reiner* szalonja is remekül van most elrendezve, de itt az iparművészet az uralkodó. A tulajdonképpeni üzlethelyiség után az első szoba most női budoárnak van berendezve. Finom, izléses butodarabok, kis, barna, faragott és égetett bőrrrel bevont íróasztal és egy remek kandalló. Egyszerű, nyitott cement-tűzhely, alig egy méter magas és ugyanannyi széles, még csak máz sinos rajta. A burkolat vastag, pompásan faragott és fényezett mahagoni fa, körüláramozza a kandallót és gúlaszerűen emelkedik majdnem a szoba mennyezetig. A tűzhely nyílása előtt gyönyörű velencei üvegfestmény az ajtó.

Az előtérben magas álló óra tűnt fel nekem, amelynek a számlapja egy művészien vésett vörösréz korong.

A következő nagy, felső világítású terem kizárólag a képzőművészetnek szolgát ideiglenes otthonul. Most néhány fiatal német festő állított itt ki, akik közül különösen *Louis Corinth* és *Max Krause* tűnnek ki. *Klinecker*nek és *Afrodite*-jé, amely szintén

látható, eléggé méltatták már. Bennünket még különösen egy érdekel: Járny Sándornak, egy magyar származású művésznek a szoborműve: az *Alvajáró*, amelylyel a művész az ideai Beck Mihály-féle római ösztöndíjat elnyerte. Tehetséges munka, a nélkül azonban, hogy könnyesebb követelményeket kielégítene. Egy keskeny gerendán, talán a háztető parkányán csukott szemmel halad előre egy sovány, szép leány. Elég jó akt, de gyöngye lehetett a pályázat, amelyen ily műnek ítéltek oda az első díjat.

A Ribera-szalomban is sok szép és érdekes iparművészeti tárgyat láttam. Különös örömem tellett abban, hogy itt gyönyörű *hazai* gyártmányokkal, Zsolnay-féle edényekkel találkoztam. A szalon tulajdonosának állítása szerint ezekből a szingazdag magyar edényekből igen sok kél el; nagyon kedveli a német közönség.

Egy séta ezekben a szalomban arról győz meg minket, hogy Berlinben hatalmas lendülettel fejlődik a művészi élet és vele a művészet.

A berlini képművészet nagyon ifjú. 1870. előtt alig száz festő és szobrász tengtette itt az életét és ma 1920. mond: ezerkilencszázhusz festő és szobrász él itt. És jól megél valamennyi. Sokat dolgoznak, kollégiálisak, szó sincs náluk klikkekről. Sőt, ami az itteni viszonyokat leginkább jellemzi, most már nem is féltékenyek Münchenre.

Sólyom Gyula.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Apród szerelem.

— Novellák, írta Tormay Cécile. Az Athenaeum kiadása. —

Budapest, november 22.

Értem, hogy minden irodalmak minden kritikus a többé-kevésbé udvariasan elfogult, mikor női nevet lát a zsákmanóval eső könyv címlapján, — de azt is értem, hogy a nő-írók méltán néznek olyan félre — gyanakodva az ítések udvariasága elé. A teremtés ura, a férfi, aki többnyire abban a büszke tudatban hajt térdet a nő előtt, hogy voltaképp ezerszerre különb nála, — sajátságos zavarba jön, mikor az a nő így szól hozzá: „Keljen fel uram s felejtse el egy pillanatra, hogy nő vagyok! Nézzé, nekem is van gondolkodó elmém, mint önnek: vegyen úgy, mintha *önhöz hasonló*, vagyis férfi volnék!...” A teremtés ura erre a kijelentésre némi zavarral kel fel az ildomos hódolat attitűdjéből. Mintha bosszankodnék... Mintha kellemetlenül csiklándozna valami férfiúi önértéket; ez a szó, hogy „önhöz hasonló”... Hogyan, — mi jut eszébe az asszonynak? Azt hiszi, tudna olyan lenni, mint ő? No csak rajta! — Uram, valljuk be, szégyenletes elfogultság ez, sőt több: *gyöngyesség*, mi nagyon könnyen vezetett igazságtalanságra. Az önértékben megsértett férfi, — mert így áll a dolog — nagyon ritkán tud tárgyilagossá lenni a női elme iránt. Még a legudvariasabb férfi is képes az udvariaság külső formáiba burkolózni, ha arról van szó, hogy a nőnek szóló hódolat révén semmibe se vegye benne az író... Ólosát ádai az uraim! A nőnek járó udvariaság az irodalomban az egyszerű őszinteség: az, amivel férfi férfi iránt viselkedik. És higgyék meg, nem is oly nehéz az. Kivált, ha oly erős, eredeti talentumnak adóznak őszinte elismeréssel, mint amilyen az a fiatal leány, aki most rukkolt be első könyvével a magyar irodalomba: Tormay Cécile.

Nem ösmeretlen név e lap hasábjain sem. De egy író egyéniségét mégis nem elvélve olvasott tárcákból ítélnék meg, hanem művei együtteségéből, könyveiből. Ott domborodik ki az egyénisége. Nos, én őszinte örömmel olvastam el az *Apród szerelem* tizenhárom novelláját és bevallom, csak most kaptam teljes képet erről a változatos, gazdag tehetségről. Tudják-e, mi az első, általános benyomásom felőle? Az, hogy ennek a fiatal leánynak már ebben az első könyvében is megvan az, ami sok férfi-íróknak még a huszadik könyvében sincs meg: *van világnézete*. Van képe arról a mindenen benne lüktető egyetemes erőről, az *életről*, — vannak *ves d'ensemble*-jei s a változó formák alatt érzi a dolgok rejtelmes összefüggését a mindenségben. Hogy is mondjam? Nem ír találmokra... Novelláinak alapgondolatai többnyire erősek és korához mérten meglepően mélyek: bármely korból veszi is tárgyait, összeillő láncszemek ez alapgondolatok s erős eszmelancot képeznek. Mindent rá lehet fogni, csak azt az egyet nem, hogy amint mondani szokás „a felszínen mozog”... Milyenek a hangulatai? Éppen mert nem a külső formák iránt érdeklődik, — éppen mert olyan mélyen érzi az egyetemes életet: nem ragaszkodik egy társadalomhoz, pláne annak egy osztályához, hanem

egyforma örömmel keresi fel a jelent s a messze multat. Olyan élvezet az az örök emberit keresni a legkülönbözőbb és gyakran csalóka formák alatt! Szeret romantikusán álmodni a lovagkorról s a *Dalos* szerelmében költőien adja elő, hogy a szerelem nem élehet meg édes büntését; a zene nélkül. Szereti a jelent is, de az az ábrándos melankolia, ami egész könyvén előmlik, tán itt a legsötétebb. *Csodálatos emberei* akkor szeretik, mikor nem látják egymást; *Imádsága* azt a komor kérdést bolygatja, hogy egy ember java talán csak a másik veszténe az árán lehetséges, — az „*És nem múlt el az idő*” címűben pedig szomorúan irja le a vénülős szép asszonyt, ki az est elapadó napsugarában kétségbeesetten kap az elmuló élet után. Legszebb a „*Mária*” öreg halásza: a kis emberek életének minden reménytelensége benne van ebben. Legjobb és legerősebb azonban Tormay Cécile, mikor a tiszta poézis, a görög mithoszok világát keresi fel. Az antik idealizmus, a pogány életöröm ezidki költeményei ezek: „*Megcsalódott istenei*”, haldozó „*Najád*”-ja, „*Syrinx*”-e, mindmegannyi erős alapgondolat keretében kedvesen siratják az olympus istenek világát. Ebben a sorozatában van az a kis mestermű: „*Arkádiai Boldogságon*”-a. Az egykori pogány templomban trónoló Madonna históriája ez, ki egy napon visszaemlékszik arra, hogy hajdan Aphrodite volt s elindul Arkádia mezőin a nimfák és szatírok felé. Egy bus napot tölt velük s esteli harangszóra aztán visszatér oltára mögé, — „mert szerette utánafügg boldogabb gyermekét Eróst is, de anya volt és így még jobban szerette amazt, aki oly sokat szenvedett. Valami bánatos büszkeség fogta el: az ő fiai a legnagyobb istenek!... Az egyik él, hogy halálra sebezze az emberek szívét, a másik meghalt érettség, hogy nevében feltámadhasanak... Az ő helyettük élte a földet, ők ketten adják a szeretetet neki... Fájdalom és öröm közködtek szívében, de mivel a fájdalom mélyebb tud lenni az örömnél, megfeszített fiára gondolt...” és Krisztushoz tért vissza a Madonna. — Ismétlem, kis mestermű ez a novella.

Tormay Cécile stílusa erőteljes, sőt tömör s tán innen van az, hogy némelyhol még nehézkes. Legjobb, legtermészetesebb modern novelláiban; gyöngybebb lovagokir regéiben, hol olykor zavarlag él vissza felmúltas mondataival. De nem terjeszkedem ki stílusára bővebben. Miért? Azért, mert egy fel-lepő új íróval nem ezt tartom a legfontosabbnak, hanem a *gondolatot*. Bizonyára adomány a stílus is, de még is inkább olyan dolog az, amit meg lehet tanulni. Ellenben a gondolatot, az invenciót nem lehet megtanulni, éppen mivel ez az *sine qua non*, ami nélkül nem lehet valaki író. Egy új íróval mindig a tárgyait képező alapgondolatokat nézem: ott az erő. Nos, Tormay Cécilének van erős gondolata, van költői invenciója: örömmel üdvözlöm őt a magyar írók sorában.

Pekár Gyula.

○ **A Garay János-társaság** november hó 26-án délután 5 órakor tartja nyilvános felolvasó szakülését a Markó-utcai főreáliskola disztertermében. A szakülést délután 4 órakor igazgató-választmányi ülés előzi meg.

○ **Lejárt pályázat.** A természettudományi társulat által, a *Bugát*-alpból 400 frt tiszteletdíjjal hirdetett s október végén lejárt geológiai zárt pályázatra a következő két munka érkezett a titkársághoz: 1. *Borsómező és Alkenyér környékének felső kvartári rétegei*; jellege: Tanul ismerni a természetet. Hol még ragyog, mi az emberben elveszett? Tompa. 2. *Baróth környékének földtani viszonyai*.

○ **Vándoruton.** *Fülei-Szántó* Lajos, az ismert jónévi poéta, a következő felhívást bocsátotta ki: *Vándoruton* címmel tíz ives verskötetet adok ki s ezért bizalommal fordulok ismerőseimhez és barátimhoz, hogy e törekvésemben támogatni sziveskedjenek. Művem az ország egyik legelső publicisztikájának bevezető sorairól december 1-én jelenik meg. Ára füzve 1 frt, diszkótesben 1 frt 50 kr. A könyv csinos kiállításáról a Légrády-testvérek műintézete gondoskodik. Nyolc előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. Az előfizetők legkésőbb november 25-ig címeimre (Budapest, VI. kerület, Csengery-utca 31. szám, I. emelet, 10. ajtó) küldendők.

○ **Az élet utján.** Ilyen című elbeszélés-kötetet ad ki *Maderspachné Fagyás* Etelka. A kötet füzve 50 krajcár vaszonkötésben 1 frt 50. Előfizetéseket szerzőhöz (Ujpest, Deák-utca 85.) küldendők.

○ **A képviselőházi könyvtár katalógusa.** *Perce*l Dezső, a képviselőház elnöke intézkedéséből, a képviselőházi könyvtár katalógusának most megjelent pótkötetét kiosztották a képviselőház tagjai között. A pótkötet nemcsak az 1893 óta beszerzett új, jog és államtudományi munkákat tartalmazza, hanem magában foglalja a Ghyczy-könyvtárnak azokat a becses régebbi magyar irodalmi ritkaságait is, amelyet a helyszűke miatt csak azóta lehetett beosztani, a mióta a képviselőház a könyvtáranak keretében nem tartozó könyveket más szakkönyvtáraknak engedte át. A pótkötélgüst, valamint a fókötélgüst dr. *Kálfér* Béla, a képviselőház könyvtárosa szerkesztette nagy gondal és szaktudással.

EGYESÜLETEK.

(**A tüdőbetegek szanatoriuma.**) Az Országos Közegészségi Egyesületben ma délután dr. *Kuthy* Dezső újabb előadást tartott a tüdővész-ellenes védekezésről. A fiatal tudós, aki egyik legteljesebb munkatársa *Korányi* tanárnak, a szegény tüdőbetegek szanatoriuma végett indított mozgalomban alapos tanulmányra valló adatokkal mutatta ki a tüdővész jiszító pusztításait, különösen Budapesten, amelynél kedvezőtlenebb halálozási számot csak három város mutat föl. 1898-ban 59.367 ember halt meg tüdővészen, nagyrésztben a magyarszágakra vidékeken. *Kuthy* erőlyes kormányintézkedéseket óhajt a baj megfékezésére s fejtegeti a népszanatoriumok üdvös hatását. Végül vetítő képeken bemutatta a külföldi szanatoriumokat. Az egybegyűlt díszes közönség mindvégig élénk érdeklődéssel kísérte *Kuthy* tanulságos előadását.

(**A magyar tisztviselők országos egyesülete**) holnap, csütörtökön délután 6 órakor az egyesület helyiségében (VIII. kerület Eszterházy-utca 4.) választmányi ülést tart, melynek tárgyai: 1. A házipítő bizottság jelentése. 2. Tagok felvétele. 3. Folyó ügyek. Ülés után este 8 órakor társas vacsora lesz az egyesület helyiségében.

(**Szabad Lyceum.**) November 23-án csütörtökön este 7 órakor dr. *Polner* Ödön *Magyarország és Ausztria közjogi viszonyáról* tart előadást a magyar anitók kaszinóiban (József-körút 8. sz., I. emelet).

(**A budapesti horbály és fodrász-ipartestület**) e hó 16-án *Ráth* Károly kir. tanácsos jelenlétében szép ünnepel ülte meg érdemes elnökének *Joszt* Péternek ezüstmenyegzőjét. Az ipartestület értékes a ándékkal lepte meg az elnököt, *Réthy* Árpád alelnök pedig beszédében emelte ki érdemeit.

SPORT.

* **Uj korosolyapálya.** A Tattersall telepén tavaly már megnyitott, de csak közvetlenül a tél beállta előtt hevenyében berendezett korosolyázó térség az idei évadra elsőrendű pályát nyit a téli sport híveinek. A pályaterésget a tavalyinak kétszeresére nagyobbitották meg, a viztartány fenekét pedig a szomszédos térség földfelszínénél másfél méterrel emelték magasabbra, s egy speciális alkalmazású hő-és vízszigetelő réteggel ugyszólván teljesen elzárták a melegség kiszugrását. Ezek az újítások, valamint az a körülmény is, hogy a vízréteg mélysége mindenütt csak 15—17 centiméter, arra a biztos előnyre engednek következtetni, hogy e pályán a jégkéreg nemcsak leggyorsabban képződik, kisebb hideg mellett is, hanem lanyhább idő beálltával is lassan vékonyodik. Nagy melegedő terem is lesz, amelynek ablakain keresztül az egész térséget beláthatni. E helyiségből nyitnak a külön nő- és férfi ültözők. A zenét a bosnyák ezred zenekara fogja naponta szolgáltatni. A pályát kivitászodáskor ladikázó térségre alakítják át. A pálya szomszédosságában van a nagy fedett és zárt kerékpár velodrom, künt a szabadban football- és lawn tennis-pályák, lovagolni, koszilni pedig bent a Tattersallban lehet. A sokágu sporttérseghöz 5 perccelint közlekedik a keleti pályaudvari villamos vasut.

* **Rumbold utódja.** A szerencsétlen véget ért *Rumbold* jockey helyére ismét Angliából hoz jockeyt *Luczenbacher* Miklós. — Legközelebb *Milne* trainer is Angliába megy, hogy a *Péchy-Uchtritz* istállónak elsőrangú könnyű terhű jockeyt hozzon.

* **A jégpályák állapota és a Telefon Hírmondó.** Az idei korosolyázó szezonban a közönség egyáltalán nem lesz ráutalva arra, hogy az utcákon keresgélje a korosolyázó egyesületek jelző tábláit. Ha ugyanis tudni akarja azt, hogy van-e jég s hogy melyik jégpálya van nyitva, egyszerűen meghallgatja a *Telefon Hírmondót*, amely naponta délelőtt 9 óra 30, 11 óra 15 és délután 3 óra 15 perckor pontos felvilágosítást ad erre vonatkozólag. E felvilágosítás vonatkozik a *Budapesti és Budai Korosolyázó Egyesületek*, továbbá a *Tisztviselőtelepi Tornaegyesület* jégpályáira, amelyeknek a *Telefon Hírmondó* hivatalos tudósítójuk.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Felolvasás.** A Magyar Jogászegyesületben e hó 25-én (szombaton) este hat órakor *Vargha* Ferenc tart előadást a *bűnvádi pörrendtartás pörorvoslati rendszeréről*. Az egyesület helyisége: V., Szemere-utca 10.

§§ **Dohnál Róbert büne.** *Dohnál* Róbert bűnpört alig egy hónapja tárgyalta a törvényszék. A fiúnak pisztolyt adott kezébe a szegény, az anyja szegénye, az anyja szeretőjére lőtt rá. A fiu ez után támadta meg az anyja kedvesét. Eleinte szépen kérelt, hogy ne folytassa azokat a dolgokat, amelyekkel bepisztítja az atya házát s ország-világ csufjává teszi őt is. A szerető helytlen felett, kölyöknek nevezte a fiut, mire *Dohnál* ráfogta revolverét és ötször elsütötte. A lövések könnyű sebeket ejtettek. A törvényszék azonban nyolc hónapi börtönrre ítélte a fiut, kinek ügye ma került az ítéletábla elé, mely hat hónapi börtönbüntetést mért *Dohnálra*, de büntetését a vizsálati fogsággal kitöltötték.

s elrendelte, hogy a vádlottat azonnal bocsássák szabadon.

§§ Ormos Dávid gyára. A nyolcvanas években alapította Ormos Dávid azt a gyárat, amely sohasem létezett s mindössze egy kis Károly-körtüri irodahelyiségből állott. A gyár ügynekei egészen sportserülög üzleket a szédőlegést s különösen Boszniában és Galiciában vetették ki hálójukat a könnyeuhiw emberekre. A megrendelőkkel váltókat irattak alá s aztán ócska butort adtak érte. A bűnpör a boszniai kormány följelentésére indult meg. A nevezetes gyár tagjai nagyrészt Amerikába szöktek. A panaszosok kihallgatása tizenkét évig tartott s az idén januárban kezdődött az első végtárgyalás. A bűnösök közül csak Selinger Samu és Lebovics Márk került a vádlottak padjára, akik természetesen mindent Ormos Dávidra toltak abban a hitben, hogy az ugy sem jelenik meg. Nagy volt azonban meglepetésük, mikor Ormos, mintegy deus ex machina önként jelentkezett. A tárgyalást elhalasztották s ma kezdtek meg újból Tóth Ernő elnökelete alatt. Itéletre csak a hét végén kerül a sor.

Az anyagyilkos.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 22.

A pestvidéki törvényszék előtt ma folytatták az anyagyilkossággal vádolt Balázs János bűnpörét. A tanuk elterő vallomásából alig lehet megkonstruálni Balázs János jellemét, akit hol kötekedő, indulatos embernek, hol szelid jámbor polgárnak tüntetnek fel a tanuk. A vádlott határozatlan tagadja a terhére rótt irtoztatós büncselekményt s így a bíróságnak nehéz dolga lesz, mikor a még mindig problémaként álló bűnösség kérdésében határozni kell. Ma Kovács Andrásné kihallgatásával kezdődött a tárgyalás. Ő volt az, aki elsőnek ment be a halott szobájába s költögetni kezdte az öreg asszonyt:

— Keresztmama, keresztmama, mi baja van? keljen fel!

Mikor a sok biztatásra sem kelt fel az öreg, Kovács Andrásné ijedten szaladt át Cinkotánéhoz s utközben is egyre kiabálta:

Megfojtották az anyámat.

Elnök: Be lehet-e jutni a padlásra a szobába?

Tanu: Be lehet. Nehézség nélkül, létra nélkül is le lehet ugrani a padlás nyílásából a szobába.

Ribai István községi bíró, tanu hallotta, hogy az öregasszonynak van takarékpénztári könyve, de hogy hol tartotta, azt nem tudja. Az öreg asszony sokszor járt hozzá panaszt tenni a fia ellen. A gyilkosság reggelén pedig Balázs Jánossal beszélt, aki csak annyit mondott neki, hogy meghalt az anyja.

Elnök: Mit csinált Balázs, mikor megmondta ezt magának?

Tanu: Tördelte a kezeit, remegett. A tanu még elmondja, hogy Balázs takarékos, korosmákerülő, komoly ember volt.

Az elnök felmutatja a község által kiállított erkölcsi bizonyítványt, melyben Balázs ravasz, indulatos, kötekedő embernek van feltüntetve.

Elnök: Milyen adatok alapján állították ki ezt az erkölcsi bizonyítványt?

Tanu: Csak általános tapasztalat alapján, pozitív adataink nem voltak.

Visontai védő hangsúlyozza, hogy egy ember erkölcsi életének elbírálásánál, különösen mikor az oly súlyos következményekkel járhat, mint a jelen esetben, nem lehet pozitív adatok híján ítélni.

Tegres Papp Antal becslobiztos azt vallja, hogy az öreg asszony buzgó katolikus volt, aki Lorettoba és olaszországi bucsukra is eljárt. A többi tanuk kivétel nélkül mind azt vallják, hogy az öregasszony sokszor panaszkodott nekik:

— Nincs otthon maradásom, még meggyilkolnak.

Szembesítéskor a vádlott egyre azt hajtogatja: Bizony lehet, hogy mondta ezt, de én sohasem bántottam.

A tanukihallgatás után az orvoszakértők véleményét hallgatta meg a bíróság. Dr. Szikszai megerősíti a boncolóorvosok véleményét s a fojtogatás nyomait ő is felismerte. A kézféjlen talált horzsolások körümtől valók. Dr. Andránszky törvényszéki orvoszakértő szerint a halált fulladás okozta. A horzsolások körümtől származnak, a szakcsont törése arra vall, hogy a fojtogatás kézzel, nagy erővel történt.

Visontai védő: A vizsgálat megállapította, hogy a vádlottnak is voltak a kezén sérülések. Meg lehet-e állapítani a boncgyógykönyvből, hogy ezeket a sérüléseket az elhunyt Balázsné körmei okozták?

Dr. Andránszky: Ezt nem lehet megállapítani. Dr. Visontai: Meg van állapítva, hogy az asszony balnyakoldalán egy balkéz hüvelyk ujjnak

nyomását észlelték. Ezt az erős szorítást csakis balos ember követhette el, pedig a vádlott nem balos. Kérdem tehát, melyik kéznek jut nagyobb szerep a fojtogatásnál, a jobbknak vagy a balnak?

Dr. Andránszky: Ezt csak az tudhatja, aki már próbált ilyesmit. (Derűltsg.)

Az orvoszakértők után a bizonyító eljárást befejezték.

Dr. Nagy Géza alügyész vádbeszédében részletesen kiterjeszkedik a vádlott előéletére és a gyilkosság körülményeire. A gyilkos szerinte a vádlott lehetett. Kifejti azután eltérését a vádhatározattól és nem szándékos emberölés minősített bűntettében, hanem a praemeditált anyagyilkosságban a btkv. 278. §-ának bűntettében kéri vádlottat bűnösnek kimondani s ezért halálbüntetéssel sújtani.

Szünet után Visontai Soma tartotta meg a védőbeszédét. Felsorolja Balázs életfolyását s ezek közül csak a fegyőri állását emeli ki. Az ügyész vádja szerint Balázs itt szedte magába a váci fegyház munkatermeiben a bűn esirait. Hát járja ez, hogy egy olyan intézetben, ahoza a bűnösöket a társadalom javulás végett internálja, egy romlatlan lelkű ember megmételtyeztessék?

Miután kétségtelen bizonyítékokkal nincs beigazolvva az, hogy vádlott megülte az anyját, elítélni őt nem lehet, mert inkább száz bűnöst hagyjunk menekülni, mint egy ártatlan embert elítélni. Ezen az alapon kéri Balázs Jánosnak az anyagyilkosság vádjának és következményeinek terhe alól való felmentését.

Dr. Nagy Géza királyi alügyész válasza s Visontai Soma védő viszonzválasza után elnök Balázs Jánost kéri, mit kíván még védelmére felhozni?

Balázs János: Azt, hogy nem igaz, amit az ügyész ur mondott.

Elnök: Figyelmeztetem, Balázs, mielőtt a törvényszék ítéletre vonul vissza, térjen magába. Folytonos tagadásával nem segít az ügyén.

Balázs János: Én nem tagadtam, csak azt mondtam, ami igaz.

A törvényszék ezután ítélethozatalra vonult vissza. Félórai tanácskozás után hirdette ki Bánó elnök a törvényszék ítéletét, amely Balázs Jánost a büntetőtörvénykönyv 279. §. és 280. §-ai alapján, felmenő rokon ellen irányuló szándékos emberölés bűntette miatt életfogytig tartó fegyházra ítélte.

Az ítélet kihirdetése után az elnök Balázs vádlottat megkérdte, hogy megnyugszik-e az ítéletben. Balázs halvány arccal állott a bíróság elé.

— Nem nyugszom meg! Ezt az ajándékot nem fogadom el!

Az ügyész, valamint a védő, felebbezést jelentettek be. Az ügyész az ítélet súlyosbitása végett.

Nyiltér.

A transvaali háború.

Oly szerencsések vagyunk, hogy olvasóinknak egy Ladysmithből jövő hírről szolgálhatunk. A város, mely még néhány héttel ezelőtt majdnem ismeretlen volt, most egyszerre soha el nem mesélő hírvéve tett szert szabadságért küzdő kis népének hősségére révén. Minden szem Dél-Afrika e pontja felé fordul s érdeklődés kísér minden tétűket.

Lélekemelő ugyan a kitarló háborúskodás, de szomorú hatást is gyakorol a ennek oka az a kétségbeesés és az a sok rom, a mit maga alá temet. Egy másik háború, a mely csak megelégedést és örömet szül, a mely emberiség jövője, az a betegségnek ellen viselt háború. A betegség az, a mit ellen gondolkozás nélkül harcba kell vonulni. E veszedelem ellen van egy hatásos fegyver, az Európa leg-északibb részétől, le egészen Dél-Africáig mindenütt ismert Pink-pilula, a vér nagy helyreállítója, melynek hírvéve megtöltötte a világot.

Egy polgármester, kit a nép nagyon tisztelt, W. A. C. Bester ur, fouriosraali békebíró a ladysmithi törvényhatóságban, erejét betegség következtében fogyni érezte; nem tudott olyan világos ítéletet mondani, mint az elmúlt napokban, egészsége elgyöngyölése következtében meg volt támadva s elmozgó vesztett erejétől és világosságától. Szüksége volt, hogy erejét, a betegség és munka következtében elgyöngyült vért helyreállítsa. A tuleröltés vesztettségét okoz és a vesztettségét a legnagyobb szenvedéseket okozhatja. Lovels elmondja nekünk, hogy tudta erkölcsi erejét visszanyerő fizikai erejét helyreállítani.

Ma — írja — vakon bízom a Pink-pilulákban melyek visszaadták régóta hiányos egészségemet. Nem tudtam járnai, lábamra dagadt a láb, szárnny főfájás és olyan szivdobogás kintzött, hogy többször esletem. Egy napon vadászaton voltam s ott eljuttam s a kaffereket vittek lakásomra. Emésztésem mind rendetlenebb lett. Olyan beteg lettem, hogy az ágat kellett őriznem és meg vagyok gyöződve, hogy más kevésbé erős ember tönkrement volna. Hivatásomnak nem tudtam megfelelni. Három doboz Pink-pilula használata után jelentékeny javulást éreztem és egy ideig tartó használat után teljesen meggyógyultam. Ez idő óta több hónap eltelt s kitűnő egészségnek örömeink s lelkiismeretesen és fáradhatatlanul teljesítem békebírói tisztemet.

Az erkölcsi gyengeség a vesztettségét következménye volt s így könnyen legyőztem a Pink-pilulák által és minden ugyanez okból eredő betegség, mint a sárgaság, a váltóház, a reuma szintén legyőzhetik használatauk által. A tuleröltet munkában elgyöngyült férfiak visszanyerték régi erejüket. Minden oly esetben, a midőn a vér erejét vesztette, a Pink-pilulák alkalmazása biztosan visszaadja. A Pink-pilula kapható Magyarországon a legtöbb gyógyszer-tárban. Egy doboz ára 1 ft 75 kr. és hat doboz 9 ft. — Központi franktár: Gablin & Cie. 3 cite Trévise, Páris.

INHALATORIUM Mell, gége, garat, orrbetegnek, asthmásoknak pneumatikus kurák.

Erzsébet-körtút 6., 1. em. Rendelés 2—4. d. u. Egész nap nyitva. Dr. LASZKY.

A cseléd-mizériákról

tényleg már nagyon sokat olvastam; de a magam nevében bátran nyilvánkothatom, hogy én cseléd-mizériát nem ismerlek. De hát mi is az értelme ennek a kifejezésnek? Talán, hogy a szolgálatadók nem kapnak kellő személyzetet, vagy talán az, hogy a közvetítők az urnöket, vagy a cselédleányokat megszarolják? Ha így állana a dolog s ezt el akarja a közönség kerülni, úgy kérem, tegyen kísérletet az én jó hírvéveknél örömdómmal, ahol nagybecsült megbízhatatlan tőlem teltetők a legszolidabban és legponyosabban szolgálom ki. Vidékről jövő levélből megbízásoknak pontosan és lelkiismeretesen teszok eleget.

A t. c. uraságok szives pártfogását kéri

Rózsahegyű Antal
cselédhelyezők és közvetítő irodája
Budapest, IV. kerület, belvárosi Haris-bazár.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmát, sem alakját nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Zágráb, november 22. Egy hatósági rendelet megengedi annak a négyvülésnek a megtartását, amelyet a koalíció Horvátország pénzügyi függetlensége és a sajtótörvény reformja ügyében vasárnapra bejelentett, de a tüntető fölvonulást megtiltja.

Bécs, november 22. Az osztrák-magyar bank pénzárába ma érkezett az osztrák pénzügyminisztérium által utalványozott 10 millió arany forint, amelyért ezüstforintosokat szolgáltat ki a bank, hogy azokat Bécsben és Körmöcbányán ötkoronásokra verjék ki. Az ezüstpénz szállítása igen nagy fáradtsággal jár és hosszú időbe kerül. Magyarországból a bankhoz és vissza postán küldik a fémpénzt, mert a postai szállítás díjtalan. A temérdek ezer pénzeszsákat ládába rakják és úgy teszik a postára. Ez a szállítási mód sok időt vesz igénybe és ezért az ötkoronások veretése csak néhány hét múlva kezdődhetik.

New York, november 22. A kereskedelmi kamara lakomáján Wilhelm-Reid egy pohárköszöntőre, amelyben Nagy-Britannia és az Egyesült-Államok jó viszonyáról volt szó, azt válaszolta, hogy a két kormány között jó egyetértés van és lesz is. Ha van olyan három nemzet, amelyekről Isten és a természet azt akarja, hogy örök békében éljenek egymással, akkor ez a három nemzet Nagy-Britannia, Németország és az Egyesült-Államok. Az Egyesült-Államok örömmel kell üdvözölniök a két hatalmassággal való barátság növekedését. Mind a három hatalmasság kereskedelmi szempontból egymásra van utalva és közös érdekük a nyílt ajtó politikája a Keleten.

Vilmos császár Angliában.

Windsor, november 22. A királyi kastélyban adott tegnapi díszében az első pohárköszöntőt a királynő parancsára a walesi herceg mondotta a német császárról párra, mire a zenekar a német nemzeti himnuszt játszotta. Azután fölállott a német császár és az angol királynő egészségére ürítelte poharát, mire a zenekar a brit nemzeti himnuszt játszotta. A walesi herceg azután Frigyes császár övegyét köszöntötte föl. Ezt a köszöntőt is a német nemzeti himnusz követte.

Japán és az Egyesült-Államok.

Páris, november 22. A Havas-ügynökségnek jelentik Kairóból: A Szuец-esatonrán közlekedő cirkálóhajók tisztjei azt mondják, hogy az Egyesült-Államok és Japán között bonyodalmaktól kell tartani.

A francia összeesküvők pöre.

Páris, november 22. (Havas.) Az állami törvényszék mai tárgyalásán Fallières elnök Brunet vádlottat, a caeni antisemita csoport elnökét hallgatta ki. A vádlott forradalmárnak vallotta magát és beismerte, hogy helyeselebe erőszakos eszközök alkalmazását a kormány megbuktatására. A tárgyalást felfüggesztették.

Közgazdasági táviratok.

Páris, november 22. (Zárlat.) 3% francia járadék 100.40. Olasz járadék 94.33. Osztrák-magyar államváltó 77.—. Francia törleszt. járadék 99.47. 4% magyar aranyjáradék 99.30. Török fővárosi részvény 285.—. Osztrák Landerbank 513.—. 3% francia járadék 102.17. Osztrák földhitelintézet részvény 1250.—. Déli vasút —. 4% osztrák aranyjáradék 98.50. Ottembanbank 564.—. Párisi bankrészvény 1096.—. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat szilárd.

New York, november 22. Liszt helyben 2.75. Buza decemberre 72.3/4. márciusra 70.—. májusra 75.7/8. Tengeri májusra 39.7/8. Tengeri júniusra 39.4/8.

Chicago, november 22. Buza decemberre 66.7/8. Tengeri májusra 33.4/8.

New York, november 22. (Értékössze.) Váltó Londonra 4.85% Váltó Berlinre 94.1/4. Ezüst 59.—.

KÜLÖNFÉLÉK.

Pásztortüz. . .

Pásztortüz a Hortobágyon
Még kigyúlad éjszakákon,
Még a ménes ott deleget
Kondorosi csárda mellett,
Tiszaparti füzekben
Még megszólal a tilinkó —
De a kedv már nem a régi,
Amióta boltba mérik
A dohányt s nincs bor, csak vinkó.

A magyar nép hű volt mindig,
Dolgozott, amint csak illik,
Sőt még azon is túl jóval
Pénzadóval, véradóval.
Hányszor adott a hazának
Többet is, mint ami tellett!
Bűjút, gondját nem felede —
De legalább eltemette
Pípaszónál, jó bor mellett.

Tudni kell a néppel bánni,
És helyt áll ő, jöjjön bármi!
De most nő a teher egyre
És fogy egyre, fogy a kedve.
S úgy lehet, megújja végre,
Másképp keres majd kedvet . . .
Csönd lesz a nagy Hortobágyon,
S nem magyar dal zeng a tájon
Kondorosi csárda mellett.

Szamolányi Gyula.

— **A legkisebb köztársaság.** A nagyközönség azt hiszi, hogy San-Marino a világ legkisebb köztársasága. A statisztika azonban tud egy még kisebbről, amelyhez képest San-Marino valóságos óriás. Ez a csöpp állam *Tavolara*. Nyolc kilométer hosszú, egy kilométer széles, s körülbelül öt mérföldnyire van Szardíniától. Lakossága *hatvan* lélekből áll, ami legkevésbé sem akadályozza meg *Tavolarat* abban, hogy köztársasági elnök kormányozza hat miniszterrel. Az asszonyok éppúgy szavaznak, mint a férfiak, és még soha semminemű zavar nem volt a választásokon. 1836-ban Károly Albert a Bartolonicsaládnak adta a szigetet, amelyet Bartoloni Pál I. Fül néven mint királyi kormányozott. 1882-ben meghalt, s attól az időtől fogva köztársaság a kis sziget. Mint ilyen 1887-ben Olaszország el is ismerte. A nép halászzattal, kertészettel foglalkozik. Hadsereg nincs. — Boldog ország!

— **Az angol nemzeti himnusz.** „God save the Queen”, ezt hallani London utcáin rengeteg gyakran azóta, hogy a háború Angolország és Transvaal között kitört. Az angolok azt állítják, hogy ezt a himnust dr. John Bull szerette az 1605. november 4-iki

REGÉNY.

A verebek.

(58)

— REGÉNY. —

Irta: KABOS EDE.

Hogy elpusztították az álmok tarka virágait, a remények dus vetését! Nem maradt meg a fogak alatt semmi. S most a hajnali szürkületben úgy érezte, hogy szálankint hal el lelkeiben minden virág s ahol valamit lát, amihez tegnap még az életöröm teljességével ragaszkodott, mindig elülről kell a harcot kezdenie. Ah, nemesak a gonosz sárkányoknak volt hét fejük, amiket mind külön kellett levágni s még akkor is utánanők: azok a lehelletnyi álmok és esipkefinom örömök is hét fejjel élnek az emberi szívben s tovább élnek, ha már úgy tetszik is, hogy megölték őket. Az ember azt hiszi, hogy már csak temetőt hord a szívében s csupa parányi koporsóban viszi a megholt örömeit: aztán csak egyet lép és a kis koporsókból üveghangon szólnak ki az örömök, hogy élnek és nem akarnak meghalni.

Korniss Géza kezébe vette a „Kritikai Szemle” utolsó számát s úgy nézte, mintha gondolatban azt is meg akarná győzni, hogy egyikük sem élhet tovább. Megint csak elülről kezdte vívódását. Arra a rettenetes pillanatra emlékezett, mikor az Angéla elsuttogott vallomása után ökolbe gyűrődött a keze és már meg akarta ütni az asszonyt.

Sikoltást hallott, de az még nem térítette észre. Csak akkor ocsudott fel, mikor Szaplonczay megragadta a vállát:

— Nyomorult!

Emlékezett, hogy erre a kiáltásra tűz borította el a fejét. S mégis kacagnia kellett. Hogy

összeesküvés alkalmából, valójában azonban madame de Brinon, saint-cyri priorné a szövegnek és Lully csinálta a himnusz zenéjét. Az angoloknak csak lapozni kellene *marquise de Créquy* memoárjaiban és ráakadnának, hogy valahányszor XIV. Lajos Saint-Cyrt meglátogatta, a nemes kisasszonykák kara priornőjüknek ezt a kis énekét zengték: „Grand Dieu, sauvez le Roi! Grand Dieu, vengez le Roi! Vive le Roi! Que toujours glorieux, Louis victorieux, Vove ses ennemis, Toujours soumis!” Amikor Händel Párisba ment és a saint-cyri kápolnában ezt az énekét hallotta, lemosolta és amikor Angolországba visszatért, I. György hannoveri királynak ajánlotta föl, aki aztán őt tartotta szerzőjének.

— **Hátrafelé sült fegyver.** Egy svéd püspöknek a fiatalabb papjai között volt egy, akinek rendkívül lassan járt az esze, s aki ha valami kérdést intéztek hozzá, hirtelenében ezzel a sztereotip kijelentéssel felelt, hogy:

— Az a körülményektől függ.

Az alatt tudniillik, amíg ezt mondta, inkább sikerült neki megtalálni a kellő feleletet. A püspök, aki jól ismerte fiatal papjának ezt a gyengeségét, egyszer elhatározta, hogy rápírít. Nagy ebédet adott a püspök valamelyik egyházi tanácskozás után. Ebéd fölött élénk beszélgetés támadt. Mindjárt a levesnél szánta rá magát a püspök a megleckéztetésre. Egyszer csak oda fordult a hozzá közel ülő papa és ezt kérdezi tőle:

— Bűnnek tartaná ön, ha szükség esetén arra kérnék önt, hogy friss víz hiányában néhány kanál levesszel kereszteljen meg egy gyermeket?

— Az a körülményektől függ! — vágott bele hirtelen a fiatal pap, de abban a pillanatban azt látja, hogy asztaltársai mind rázzák a fejüket. Észre vette, hogy keletébe jutott, s hogy ki kell vágnia magát. Rögtön folytatta tehát és pedig ekképpen:

— Hát kérem, én úgy gondolom, a dolgot, hogy ha arra szótlanának fel, hogy a kérdéses keresztelést azzal a levesszel végezzem el, amelyet eminenciád kegyeskedett most föltálatni nekünk, akkor az természetesen vétkes pazarlás volna; de azzal a vékony vizitű levesszel, ami a mi asztalunkra kerül, egy pillanattal sem haboznám, hogy a keresztelést végrehajtsam.

— **Golyaelmélet Khinában.** Nem általános az a felfogás az egész földön, hogy a kicsi honpolgárok a hosszú lábú golya-madárón lovaszkázza érkeznek be a szülői házba. Egészen másképpen magyarázza meg a dolgot a miaotsoknak, Khina emez óslakóinak a néphite. E szerint a még meg nem született emberkék lelke mint csudalatos virágok élnek egy nagy kertben, amelyben a virág nagyapa és virág nagymama uralkodnak. Ha arra kerül a sor, hogy valamelyik gyermek a világra jusson, akkor a virág

nagymama megcsókol egy bimbót, arra a lélek kiröppen és elfoglalja a helyét a megfelelő kis baba testeeskéjében, amely aztán jövendő lakásánál szolgál. Ha egy házaspár hiába reménykedik s nem költöznek hozzájuk apróságok, akkor *Kausa*-hoz (eszedezés a virágokhoz) fordul. Egy nagy kosárba nagy darab papírosat tesznek, amely Fakungot, a virágost jelképezi. A kosarat a szülők azután a paphoz viszik, akinek tyuk és sertésáldozatot kell hozni. Az áldozat a virágnagypapát kegyes hangulatra hozza, amire aztán a virág nagypapa küld egy virágot a kertjéből az illető szülőknek.

— **Meddig?** Noha a föld melegsége egyenes arányban van a mélységgel, úgy, hogy bizonyos mélységben már a tartózkodás és még inkább a munka teljességgel lehetetlené válik, mégis újabb időben akadtak bányamérnökök, akik azt állítják, hogy vannak eszközök, amelyek segítségével a legmélyebben fekvő érceket is fölkuhatatják, csak érdeemes legyen azokat kibányászni. Ez időben Dél-Afrikában vannak a legmélyebb bányák, tudniillik a witwatersrandi aranybányák. Csak nemrég jelentették azt a csudalatos hírt, hogy némely akna négyezer láb mélységre hatol le a földbe. Ekkor azt hitték, hogy ötezer láb a végső határ, ameddig a föld gyomrába behatolni lehet. Az *Engineer* című angol szaklap azonban most azt újságolja, hogy Afrikában már a haterzer lábnyi mélységet is meghaladták. Ily mélységekbe csakis erre a célra külön föltalált gépek segítségével juthatnak a bányászok, még pedig mesés gyorsasággal, mert a kétezer méternyi hosszúságú leeresztő sodronyt másfél perc alatt föl és le lehet sodorni. A transvaali bányamérnökök azonban még ezzel az eredményvel sincsenek megelégedve. A legutóbbi bányászkonferencián oly gépeket javasoltak, amelyekkel tíz, sőt tizenkétezer lábnyi mélységben is lehetségessé válik a bányászkodás. Csak ezen a határon túl, amelyek mélyébe a legmagasabb alpesi hegy is beleférne, nem hatolhat le az ember, mivel itt már a hőfok végképpen elviselhetetlen. *Jates* mérnök azt állítja, hogy ilyen mélységben külön e célra konstruált gépekkel kellene a bányászok levegőszükségletéről gondoskodni, mi nem ütköznék nagy nehezégsbe, miután már vannak gépek, amelyekkel perceként száznegyven ezer köbméter levegőt lehet a bányákba juttatni.

— **A Szahara pusztulása.** Pusztul a nagy afrikai sivatag, mert nekiesnek az emberek, akik nem szeretnek annyi homokot egy csomóban. Egy kicsit sokáig kellene türelmeskedni, hogy végképpen eltűnjenek a Szaharát, de hát egyelőre nem is arról van szó. Csak ürvedetesen konstataható, hogy egyre több az oázis az óriás sivatagon, de nem az olyan, amit a természet alkot, hanem amit az embe-

a tolvaj akar a gazdára ijeszteni s még fenyegetve áll az utjába! Oh ha le tudná ütni! Csak leütni, mint egy kutyát! De a Szaplonczay erős keze leszorította. S akkor valami ördög gonosz szavakat sugott a fülébe, amiket ő hörögve mondott utána.

— A számat is töm be, Adám! A két kezemet is kösd le, Adám! Aztán fogd karon Angélat és menjetek.

Behunyta a szemét, hogy legalább ne lássa, amikor elmennek. És akkor valami kegyetlen, vad álom kezdte fojtogatni. Mintha sárkányok birkóznának a sötétségben és lángoló lehelletük áttűzesítene a levegőt. Már ég a levegő és láng, ami az arcot körülfoltyja. Aztán resegés és ropogás, irtózatosszerű összeomlás moraja zug, mintha a következő pillanatban elsüllyedne a világ és nem akarna belőle egyéb megmaradni, csak az a kopár szikla, amelyikbe egy álmodó ember kapaszkodik göresösen. Darabonként omlik össze a világ és minden darabján elvész valami annak a boldogságából, aki behunyt szemmel ezt az álmot álmodja. Oh, micsoda perek voltak ezek! Meggyűlölte miattuk még a boldogságát is, melyet csak ilyen nehezen lehet elveszíteni. Most süllyed egy darab rózsakert, rajta Angéla . . . Csak legalább elsüllyed volna már! Most egy hajóra borulnak a hullámok, álmokat nyelnek el . . . Csak legalább elnyelték volna már! Hogy megint kinyithassa a szemét.

Egy örökkévalóság volt, míg az álom fojtogatta. Akkor egyszerre úgy tetszett neki, hogy tűz és láng csap a szemébe. De ez már nem káprázat, világosan látta.

Hirtelen kinyitotta a szemét és vakitva tűzött rá a lámpafény. Kinosan lélegzett. Egy később a sötét ebédlelel átnézett, meglátta a szalonban Angélat, aki haloványan beszélt a szolgálóleánnyal. Szaplonczayt nem látta. De már világos volt, a szobaleány meggyújtotta a szalonban a lámpát. S akkor Korniss Gézával valami reszketés fogta el, mintha nyitott ablaknál egy egész éjszakát aludt volna át s mikor fölébred.

az első mozdulatnál megérzi mindazt a hideget, amit magába szívott. És nem tudta, igazán álmodott-e, vagy csak Angélának olyan mindegy, ami történt? Hiszen ott beszélget a lámpa alatt és nem sir, nem reszket. Ő pedig a székbe kuporodva úgy érzi, mintha valahol a tenger közepén ülne egy sziklaesucson, ahonnan el nem mozdulhat. Csak egy pár lépéssyre volna tőle Angéla? Oh nem. Másik világ az.

Nem mert átmenni a szalonba, nyitott szemmel nézte csak azt a másik világot. De mikor a szolgáló kiment a konyhába, mégis erőt vett magán.

Beszökölt:

— Angéla!

Az asszony ájtott hozzá a sötétbe. S ő reszketve kérdezte:

— Nem mentél el?

— Itt vagyok.

— Nálam akarsz maradni?

— Nálad.

Már azok a koporsócskákban pihenő örömkö kezdtek kidugdosni a fejüket. Élet szökött az ereibe és mohón kérdezte:

— Szeretsz? Ugy-e csak tréfa volt?

— Nem volt tréfa, — hangzott hűdegen az Angéla szava. — Megmondtam, hogy Szaplonczayt szeretem és nincs más megnyugvásom, mint hogy megmondtam. Sohasem szólt hozzámm szerelemmel, mégis szerettem. Ma úgy kellett lennie, hogy szerelemmel szóljon és én sem tudtam hallgatni. De nem neki mondtam meg, hogy szeretem, csak neked. És álmod az istenemet, hogy olyan jó időben küldött haza. Mert ha nem vagy itten, neki is megmondtam volna. Bizonyosan vannak erősebbek is nálam, akik egy egész életen keresztül el tudják hurcolni szívükben a titkot, én nem vagyok erős. Valakinek ki kellett öntenem a szívemet és te meg akartál ütni, mert inkább neked vallottam meg, amit érzek, mint Szaplonczaynak. Talán ez is így van jól. Most legalább örökre elszakítottad tőlem és elmúlt fölöttem a kísértés.

(Folyt. köv.)

rek teremtenek artézi kutak furásával. Desvaux, a francia tábornoknak volt az az eszméje, hogy a Szahara sivatagot artézi kutak furása útján életre ébreszték, azonban Jus-nek, a francia mérnöknek is nagy érdemei vannak e téren. A részéről megkezdett munkálatok szakadatlanul folytak és már a kilencvenes évek elején a Vadi Rire területét száznegyven millió köbmétert tevő vízmennyiség öntözte. Jelenleg ezen a vidéken százhusz kilométernyi hosszúságban 45 oázis keletkezett, amelyeknek néhány százezer palma s egyéb gyümölcsfa nő már. Ezenkívül nagy kiterjedésű földterületek művelés alá kerülnek, ahol gabnaféléket termesztnek. A Szahara mezőgazdasági viszonyainak előmozdításában s a mező kultúra fejlesztésében nagy érdemeket szerzett magának Bendry ezredes és Dufury. Az artézi kutak furása kivált 1888-iki évig nagy fáradsággal járt, mert a kufurásokhoz szükséges eszközöket tevők hátán kellett szállítani. A vascsövek, amelyeket a tevők hátán a laza homokszivatokon keresztül szállítottak, háromszázezer kilogrammot nyomtak, nem számítva egyéb szükséges anyagokat. A Szahara-sivatagban a beneszülött arabok is furnak artézi kutakat, amelyek azonban sem tartósságukra, sem vízbeöngükre nézve nem versenyezhetnek a francia artézi kutakkal. Vizszegények és rövid életűek. Használhatóságuk alig tíz-tizenöt évre terjed. A Szudánba vezető utvonalon gyümölcsfák szegélyezik. Ugyancsak ennek az utvonálnak a mentén a franciák építenek kaszárnyákat, vendégfogadókat, kórházakat, amelyek mind a katonai hatóság felügyelete alatt állanak. Érdekes, hogy a Szaharában furt artézi kutakból kifolyó vízzel együtt a föld mélyéből napfényre kerülnek élő halak, fedelesszárnyú rovarok és puhatestű állatok.

† Csak udvariasan. A párját vezető segéd: Tehát, uraim, most lassan számolok majd hármat, aztán háromra lesznek az urak szívesek és lőnek!...

Napirend.

Napló. Csütörtök, november 23. — Római katolikus: Kelemen pp. — Protestáns: Kelemen. — Görög-orosz (november 11.) Menna. — Zsidó: Kiszlöv 21. — A nap két 7 óra 3 percek. — Nyugszik 3 óra 58 percek. — A hold két délután 9 óra 51 percek. — Nyugszik délelőtt 11 óra 22 percek.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.

Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor.

Ülőelőirrási szemle. A honvédségnél a 15. és 16-ik gyalogrezdembellel. A közös hadsergenél a 32. gyalogrezd 1897—1898. években besorozott legénységével.

Szabad Lyceum. Dr. Polner Ödön: Magyarország és Ausztria közügyi viszonya. A Magyar Tanítók Kaszinójában (József-körút 8. sz. I.) este 7 órakor.

A pesti jótékony négyesület rendes közgyűlése délelőtt 11 órakor (Szép-utca 6. sz.).

A magyar mérnök- és építészegyesület szakülése este fél 7 órakor.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Az Asszonyegymenet főpróbája a Magyar Színházban délelőtt 11 órakor.

Nemzeti múzeum: Természettajri tára, nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Iparművészeti múzeum és az iparművészeti társulat Allandó bazárja, nyitva délelőtt 9—1-ig.

Teknológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3—5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—8-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig és este fél 7 óratól fél 9 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyűjteménye nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság Kerepesi-ut 20. 1. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-től délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Kerepesi-ut 22. szám 1. emelet. Hivatalos órák 9 óratól 12-ig és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16. Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmörtörténeti gyűjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetésről árustitásokat is eszközzöl) a városligeti Iparcsarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbízott üzletvezetőség V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folles Caprice. VI. Róvay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Miklós M. bor és söroszarnoka az Urania színház mellett Kerepesi-ut 19. naponta zeneestély. Saját termésű borok.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látnivalóság: Bachus-pince.

Ehm János országmeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Banda Marci hangversenye.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince öt-termeiben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó híres zsoliták hangversenye.

Gregorits Ferenc éttermet Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazené.

Lantos-féle Erdélyi vendéglőben naponta a legkifinomott erdélyi ételök és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölgyek által.

Margitid-kávéház. Lipót-körút 2. sz. Balogh Lajos és Dobronvi Géza zenekara hangversenyez.

New York-kávéház éttermel esténként honvédek hangversenye.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitások kávépartérem.

Orient kávéház. Kerepesi-ut. Sági Pista zenekarának hangversenye és Schreier művész.

Keleti kávéház. Dankó Gábor magisztrizeti zenekarának hangversenye. Minden este Szulaim.

Hegyesi József műszakács kitűnő konyháját helyben és vidéken ajánlja jőurakra.

Bodega-pince, ujonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta 6jél 3 óráig van nyitva.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonakereskedés védelme.

Budapest, november 22.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, amelynek működését üdvös, céltudatos szellem hatja át, ma állást foglalt ama támadások ellen, amelyek egy idő óta a „gabonauzóra” ürügye alatt egykor világhírű gabonakereskedelmünket egzisztenciájában fenyegetik. Igen kemény kifakadások hangzottak el a kamara mai ülésén, a kereskedelem és ipar minden terén beállott szomorú helyzetért az agrarizmus divatos mozgalmat okozva. Nyiltan megvalljuk, hogy előttünk sem rokonszenves egyes vidéki hatóságoknak tulbuzgalma az úgynevezett „gabonauzóra” megtorlására. Vannak igenis a gabona-elővételi ügyletnek kínvései, amelyeket kíméletlenül ki kell urtani, de mint a gyomláló kéznek óvakodnia kell a vetés elpusztításától, ugy elsőrendű érdeke éppen a mezőgazdaságnak, hogy a becületes gabonakereskedelem boldogulása meg ne béníttassék. Az agitáció kihívja a kormány segítő közbelépését s ha másként nem lehet, hát a törvény módosításával kell gondoskodnia, hogy tetszetős jelszavak kedvéért végképp tönkre ne tegyék az amugy is válságos helyzetben levő gabonakereskedelmet. A kamara mai üléséről itt következik tudósításunk:

A budapesti kereskedelmi és iparkamara ma délután 4 órakor ülést tartott, hogy állást foglaljon abban az irányban, mely intézkedések szükségesek az úgynevezett gabona-elővételi ügyletekkel kapcsolatban tett hatósági intézkedések és felmerült bírósági eljárások körül a kereskedelem jogos érdekeinek megvédése céljából. A feleltább népes ülést Lánysz Leo a következő beszéddel nyitotta meg:

A kereskedők részéről az utolsó időben számos panasz érkezett a kamarához azon sajátosságok eljárás miatt, melyet főleg vidéki hatóságok követnek az u. n. gabona-elővételi ügyletek körül, annak dacára, hogy ezen ügyletek emberemlékezet óta normalis, legitím ügyletnek ítéltettek és rendszeres, korrekt üzletágot képeztek. Ujabb időben azonban különféle okokból hajszá indult meg főleg a vidéki kisebb kereskedők ellen, akik a fennálló judikatura alapján ez ügyletek kötelességek tisztességes ügyletet vétek megkötni s egyáltalán nem lehetnek elkészülve az őket utóbb ért megtámadásokra.

Az 1897-iki nagyon rossz termés és az ennek következtében beállott áremelkedés ez ügyletekben súlyos veszteségeket rótt az eladó gazdákra s így került felszínre az a törekvés, hogy az ezen ügyletekből folyó érzékeny veszteségek a gazdák javára, ha csak nem, úgy annyihettesenek, hogy maguk az ügyletek támadtassanak meg. Így állottak elő a panaszok, melyek tulajdonképpen félreértett formában s nem is illetékes fórumok részéről is visszhangra találtak s így keletkezett aztán 1898 elején a földmívelési miniszter rendelete, mely a gazdasági egyesülethez volt intézve s amely rendelet félreértése lett aztán azon sérelmeknek forrása, amelyekről ma szó van. A fellogások elhajlása következtében bizonyos közigazgatási hatóságok rendkívüli jótéményt vétek gyakorolni vidékük lakosságával, midőn nem történő a kereskedelem jó hírnevével, annak érdekeivel, durva módon neki rontottak a jogérvényesen fennálló ügyleteknek és azt hirdették, hogy azokban rejtett uszóra foglaltak.

Igy keletkezett a kereskedelem elleni hajszá s ezért fordultak azután a kereskedők a kamarához azon kérelemmel, hogy foglaljon állást e kérdésben s vegye védelmébe azon fontos érdekeket, amelyek e kérdéssel kapcsolatosak. A kamara szívesen ad alkalmat a kereskedőknek arra, hogy panaszukat előterjeszzék és szívesen el fog járni a kormánynál is, hogy a félreértések eloszlatassanak és a közigazgatás alantosabb közegei a sérelmek orvoslása érdekében informáltassanak. Szívesen közre fog működni továbbá oly irányban is, hogy amennyiben a judikatura terén ingadozó állapotok vannak, e tekintetben is orvoslás találtassék.

Ullmann Emil az elővételek ügyében indított hajszáért az agrarizmust okozza. Rámutat arra, hogy az elővételek már husz éve szokásosak és hogy a vidéki gabonarak javulása épp ezeknek köszönhető, mert az elővételek révén

megnagyobbodott a vidéki kereskedők konkurenciája. Az elővétel feltétlenül legitím ügylet és szólio csak minden kétely kizárása kedvéért tartja szükségesnek, hogy az törvény által szabályoztassék. Lehetnek esetek, ahol az elővételi ügyleteket uszóra használták fel, de ez eseteket generalizálni nem szabad és a kamarának kötelessége oltalmában részesíteni a legitím kereskedelmet.

Császár Jenő szintén úgy találja, hogy az elővételek ügyében folytatott hajszá csak egyik lánzsze az agrárius mozgalomnak, mely mindennek, ami ipar vagy kereskedelem, ellene tör. Ez a hajszá ugyanazon mozgalom eredménye, mely tönkretette a borkereskedelmet, a sertéskereskedelmet, a szeszgyártást, a malomipart. Nagyon sajtásós, hogy a midőn mindezen iparágak tönkretételére törekszenek, akkor egyuttal arról is folyik a beszéd, hogy kedvezményekkel s mindenféle más uton új iparágak teremtesenek, pedig ha mindezeket a meglévő iparágakat tönkre teszük, akkor az új iparoknak fogyasztói sem lesznek.

Szerinte a kereskedelem és ipar ellen irányuló mozgalomnak eredménye az is, hogy a külföld 70 millió papirt küldött vissza az országba. S mindez azon kőrök működésének eredménye, amelyek semmit sem tesznek az államért, amelyek semmit sem tesznek a maguk erejéből, hanem mindent csak az államtól követelnek.

Az elővételek nem husz év óta, hanem 5000 esztendő óta divatosak, mert a gazdának sohasem volt olesőbb bevásárlási forrása, mint hogyha a gabonáját előre eladta. Nem a kereskedő keresi az elővételt, hanem a gazda; hiszen a kereskedő megkapná ugyanazt a buzát augusztusban is biztos haszonra. Nagyon esáladónak, akik azt hiszik, hogy ezzel a kereskedőt ütük, mert épp úgy, mint a bornál és az őrlési tilalonnál ennek a hajszának végre is a mezőgazdaság fogja megadni az arát.

Törvény alkotását követeli, amely lehetetlenné teszi s a legszigorubbán bünteti az uszórát, de nem hagy alkalmat arra, hogy a törvényszékek a kereskedők beszúletében gázoljanak.

Auer Róbert szerint sem véletlen jelenségről, hanem jól rendezett hajszáról van szó, amely a kereskedelem működését meg akarja bérítani. Az egész akció felfelé és lefelé történt besugás eredménye. Az agitátorok lefelé kitanították a népet, hogy az addig korrekteknek elismert ügyletek uszóraügyletek. Felfelé pedig azt cselekedték, hogy egyes, talán visszaélést tartalmazó eseteket kiszinezve s tulozva sikerült olyan intézkedéseket kieszközöljőnek, amelyek a kereskedőt sértik és megalázzák. Aldozata lett ezen makinációknak a királyi Kuria is, amely pedig előbb ezeket az ügyleteket mindig jógosnak ismerte el. És megtörténhetett mindez annak dacára, hogy Torontálmegye, ahol legsűrűbben történtek az elővételek, maga felirt a kormányhoz s kifejtette felterjesztésében, hogy az elővételeknek 1897. óta történt becsúntetése aránytalanul nagyobb baj az illető vidék gazdáira, mint az elővételekkel esetleg kapcsolatos visszaélések. Ha tönkre lehetne tenni a kereskedelmet, akkor látnák csak az agitátorok, hogy eljárásuk éppen a gazdák szempontjából mennyire káros és inopportunus.

Sándor Pál rámutatva arra, hogy 1897. óta a gabonakereskedők az elővételeket becsúntették, mert az üzleti inkorrektségnek még az árnyékát sem tűrik el, kifejté a gabona- és kukorica-elővételek természetét. Ha a kereskedő a buzát márciusban megveszi, de annak arát nem fizeti ki, akkor ebben bármily áremelkedés dacára sem fog uszórát találhatni. Képtelenség tehát ugyanebben a vételben uszórát látni csak azért, mert a kereskedő a vételért előre kifizette. 1897-ben a kereskedők roppant mennyiségű kukoricát előre megvásároltak s azt szó nélkül átvették, dacára annak, hogy az átadások majd nem két forinttal volt csekélyebb az értéke. Ebben senki sem talált semmi érdemet a kereskedők részéről, sem nem talált uszórát az eladók részéről; sőt a valóságban akként áll a dolog, hogy ezen a kukoricán a kereskedő-cégek megtaláltak a maguk polgári hasznát, mert hiszen a vétel alkalmával a kukoricát ők mindjárt tovább eladták s azután a megvásárolt mennyiséget saját eladuktól megkapván, azt szállították is, míg ellenben a buzán a nagy áremelkedés dacára óriási összegeket vesztek, minthogy a gazda nem szállított, a kereskedőnek pedig, aki a vétel alkalmával tovább eladta a buzát, eléget kellett tenni kötelezettségének.

Nem az elővételek okozták Torontálmegyében az elszegényedést, hanem a 105 percentes pótdadó, amely a helyierdekkü vasutak építése révén állott elő és amelyet könyörtelenül behajt a közigazgatás. A hajszá pedig a legdurvább módon folytatattik a kereskedelem ellen, egyes közegek zsandár-asszisztenciával tiltattak maguk elől mindenki, aki előre eladta a gabonáját, és zsandár-asszisztenciával kényszerítik annak előadására, hogy a gazda az eladásakor szorult helyzetben volt, hogy 6 nem is pénz talált, hanem kölcsönt. Ily módon gyártják szavával a szószertin azonos jezykönyvetek; sőt panasz és bírói vizsgálat tárgyává tételnek bejegyzett kereskedők részéről történt és már szabályszerűen lebonyolított eladások is. Megtörtént, hogy az egyik ügyesség ilyen uszorapanaszok alapján lecsukatott egy vidéki kiskereskedőt és a lecsukatás után felvilágosításért fordult a jogi szaktekinytekhez, hogy van-e uszóra az elővételekben.

Ezért kéri a kamarát, hogy vegye partfogásába a hazai kereskedelem érdekeit és eszközöjje ki a hivatalból való eljárásra vonatkozó rendeletek visszavonását, másodsorban a közigazgatási hatóságoknak megfelelő utasítással való ellátását, harmadsorban a kérdésnek törvényhozási uton való szabályozását. A kereskedelemre nevez mindegy, ha ez a törvény még oly agrárius szellemben fog is meghozatni, de követ-

telnie kell törvény alkotását, hogy tudhassa, mihez tartja magát s ne legyen a mostaniakhoz hasonló inzulturnak kitéve. Köszönetet mond végül a gabonakereskedők nevében az elnöknek a mai értekezlet összehívásáért.

Bruck Arnold kifejté a gabona-elővételi ügyletek előnyeit a gazdára nézve.

Simon Jakab: Magunknak az agráriusoknak a véleménye a gabona-elővételekről sem volt mindig a mostanihoz hasonló. A tőzsdé-ankét alkalmával gróf Zselénky Róbert a következőket mondotta:

„Ha egy gazda egyévi termésfeleslegét meg nem haladó mennyiséget ad el aratás előtt, az úgy tekintendő, mintha a gazda a birtokában levő termést adia volna el.”

Ungar Ignác a gabona-elővételek megszűnéséből vidéki malmokra haruló bajokat esetseli.

Lánczy Leo elnök ezek után a vitát berekesztvén, kifejtette, hogy téves az a felfogás, mintha az agráriusok részéről szót intrikával állnának szemben a kereskedők; ez már csak azért is lehetetlen, mert hiszen az agráriusok maguk is tudják, hogy éppen a mezőgazdasági érdekekben értenek nagy sérelmet, ha az elővételek ellen sikra szállnának. Az elővételeket, amelyek tényleg emberelemleket óta gyakorlatnak, az a tény teszi szükségessé, hogy a kiszáradt gabonának nincs elegendő forgó tőkék. Jól tudják tehát az agráriusok, hogyha az elővételek megszüntetésére törekednének, ezzel az agráriusok karjaiba kergetnék a kisebb gazdákat, kik a takarékpénztártól elegendő hitelt forgalmi tőkékül beszerzésére nem tudnának nyerni, ami egyet jelentene azszal, hogy a kisebb gazdák részére a termelés egyáltalán lehetetlenné tétetik. Valószínűnek tartja, hogy sok esetben durva becsapás történt és az okozta az egész mozgalom, annak dacára, hogy az esetek generalizálása valóságos vandalizmus; már pedig ilyen intenciót az agráriusok részéről feltételezni nem szabad. Nem intrikával állunk tehát szemben, hanem ferde gazdasági felfogásokkal, amilyeneknek a tüneteit az utolsó időben, sajnos, gyakran láttuk. Ezért szükséges, hogy a kereskedők ebben a kérdésben is erélyesebben lépjenek fel és követeljék a maguk igazságát a kormánytól és a törvényhozástól egyaránt. Ebben a felfogásban terjeszti elő a következő határozati javaslatot:

Az elnökség indítványozza, hogy utalással a gabona-üzorsora jelszava alatt a gabona-elővételi ügylet, sőt egész gabonakereskedelmünk ellen megindított hajsziára és közhatósági üldözésekre; utalással arra, hogy az egyesek által netalán tényleg elkövetett visszaéléseknek, a valódi üzorsorának üldözését és megbüntetését a kamara is óhajtsa s csak az ellen emel szót, hogy egyesek netalán visszaéléseit általánosítván, a gabonauzorsorának diffamáló bélyegét egy egész legitím üzletlágra, az egész magyar gabonakereskedelmre akarják rásütini; utalással arra, hogy az általános hajsziára és a visszaélések elleni intézkedések sajnos elfajulására a földművelésügyi miniszter 1898. évi 2178/eln. számú rendelete és az ennek folytán keletkezett egyéb kormányhatósági intézkedések annyiban adtak — akaratlanul, de tényleg — impulzust, amennyiben az alantás közhatóságok azokat teljesen félreértették: intézzen a kamara a kereskedelemügyi miniszter urhoz tüzetesen megokolt fölterjesztést, amelyben annak a kiszűrését kéri, hogy

1. A földművelésügyi miniszter ur sürgősen bocssáson ki fölvilágosító rendeletet a fentebbiek értelmében ugyanazokhoz, vagyis valamennyi mezőgazdasági egyleti szervezethez, amelyekhez a félelemgyarazott 3173. eln. 1898. számú korábbi felhivas intézve volt, amelyben megmagyarázná azt, hogy az üzorsora ellen intézkedő 1883. évi XXV. törvényeikk értelmében az üzorsora csak akkor követhető el, ha a hitelezési ügylet szinlett adásvételi ügylet alakjába burkoltatik s szineltfogva a törvény értelmében a valóságos adásvételi, valóságos elővételi ügyletnél az üzorsora el nem követhető és ily ügylet üzorsora gyanant soha sem üldözhető;

2. az a felvilágosító rendelet a belügyminiszter ur utján az összes törvényhatóságokhoz és ezek által alantás hatóságokhoz és a községekhez is kiadassék, amelyekkel annak idején az eredeti rendelet is közzétett. Ezzel kapcsolatosan félkéréssek a belügyminiszter ur, hogy a törvénybe ütköző községi hirdetéseket és egyéb intézkedéseket, amelyek által a községek az elővételi ügyleteket egész általánosságban és kivétel nélkül törvényileg tiltott és büntetendő cselekménynek nyilvánították, a maga utján megsemmisítesse.

3. Eszközölje ki hasonlóképpen az igazságügyminiszter urnál, hogy az illető kir. ügyészeket, amelyekhez annak idején az üzorsorának hivatalból leendő üldözése iránt rendelet bocsátottat ki, a kormányának e részben valódi szándékairól felvilágosítólag tájékoztassa.

4. A fentebbieken kívül, tekintettel a kir. bíróságok judikaturájának jogi allamban meg nem tűrhető roppant ellentmondására és ingadozásaira, meglontolias tárgyára volna teendő, vajjon miképpen biztosíthatassék az elővételi ügylet tekintetében újabbon folmerült vitás jogelvi kérdésekre nevező a judikatura egyöntetűsége s ezzel a közforgalom érdeke, a jogbiztonság, s nevezetesen, vajjon annak a csemak elerése végett, hogy a judikaturának szilárd alap nyulassék, szükséges-e törvényhozási intézkedés, avagy elegendő-e, hogy a m. kir. Kuria tel és üléseinek döntése, mely az alsóbbfokú bíróságoknak követendő zsinórmertékül szolgálja, a maga utján provokáltassék.

A kamara a határozati javaslatot egyhangulag

elfogadta és Sándor Pál indítványára elhatározta, hogy azt felterjesztés kapcsán küldöttségileg fogja átadni a kormányának.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmánya haraszti Jellinek Henrik elnök vezetése mellett ma tartotta havi ülését. Az elnök melegen üdvözli az egyesület érdemes alelnökét maróthi Fürst Jakabot legmagasabb újabb kiütetése alkalmából. Az ülésen a következő ügyeket tárgyalták:

A pamutárak és pamutonálak forgalmában az utolsó időben tetemes áremelkedés következett be, erre való tekintettel a kereskedelmi miniszter felhívta a Csarnokot, hogy ezt az állapotot tanulmányozza és a miniszternek mindazon intézkedésekről, amelyek alkalmasak volnának a pamutárak és pamutonálak forgalmában a normális viszonyok helyreállítására, kimerítő jelentést tegyen. A választmány beható eszmecsere után olyan jelentést fog a miniszternek tenni, amelyben ramutat az áremelkedés indokaira, de egyuttal azt a meggyőződését fejezi ki, hogy ha ezen áremelkedés megakadályozására konkrét intézkedések nem vezetnének célhoz, ezt az állapotot csak úgy lehetne enyhíteni, ha a kartelekre vonatkozó törvényes intézkedéseket úgy nálunk, mint Ausztriában minél előbb megalkotnák.

A pénzügyminiszter felhívta a Csarnokot, hogy az égetett szeszcses folyadékok után fizetendő szeszadóptlékről és szeszüzoralmi adó megszüntetéséről szóló 1899. XXIV. törvényeikk végrehajtása tárgyában kibocsátandó miniszteri utasítás előadói tervezete felett sürgősen véleményt mondjon. Ennek következtében a Csarnok szeszitali szakosztálya e kérdést behatóan tárgyalta és az erre vonatkozó szakszerű felterjesztést benyújtotta a miniszterhez.

Maróthi Fürst Jakab alelnöknek arra az indítványára, hogy a kereskedelmi csarnok is foglaljon állást a gabonakereskedelemben azon sérelmével szemben, amely abból származik, hogy a gabonauzorsora ürügye alatt a kereskedelmnek ez az ága zaklatásoknak van kitéve, a választmány elhatározta, hogy a miniszterhez indokolt felterjesztést intéz, amelyben arra kéri a minisztert, hogy az állapotok biztonsága érdekében e kérdésben esetleg törvényhozási uton intézkedni sziveskedjék.

Pénztári és számviteli ügyek. A kereskedelemügyi miniszter kiadásában megjelenő posta-, táviró- és távbeszélő-szabályrendeletek gyűjteményéből most megjelent a hetedik kötet, amely a pénztári és számviteli ügyeket foglalja magában.

Mezőgazdasági kísérleti telepek. Évvazodék mulasztását pótolja Darányi földművelésügyi miniszter, midőn rendszeresen fejleszt a mezőgazdasági kísérletezést. A magyar-óvári növénytermelési kísérleti állomáson, réteken kainit, supefosfat, Thomas-salak trágyázási kísérleteket végeztetett, az őszikénél, tavaszi árpanál, cukorrépánál, fű agnak termelésénél különféle műtrágyák alkalmazásával rendszeres kísérletek folynak; az állomás gyakorlati irányú kísérleteit a gazdakkal együtt fogantatosítja, ellátva őket jó vetőmaggal és műtrágyával, minék fejében az illetők a kísérleteket az állomás utasításai szerint fogantatosítani és beszámolni tartoznak. Masodik a debreceni fő- és a bekes-csabai főök dohányszerületi állomás, amaz négy különféle rendszerű pajtá és simító hazzal, emez egy dohányszerítő pajtá és sir itóhazzal. A debreceni kísérleti állomáson 14 holdra különféle dohánfajokkal, a csaknem hat holdra ültetett nagyjajtá dohán termelésével tesznek kísérletek. Budapesteni állateltelt és takarmányozási kísérleti állomást állított föl a földművelési kormány, ugyancsak Magyar-Óvárótt a mező- és erdőgazdasági növényeken észlelték kórok és kárveszélyek tanulmányozásával foglalkoznak, a budapesti rovtartani állomás allandóan és ingyen szolgáltatara áll a gazdáknak, ha rovarkár jelentkezik és annak itársa felől kérdést tesznek. Az új mezőgazdasági gépeket Óvárón próbálja ki a gépkísérleti állomás s az új gépek használhatóságát és értékét megállapítja. A vetőmag állomások (Budapest, Debrecen, Kassa, Keszthely, Kolozsvár) feladatai szabatosan végeztetésére minden módot megadott a miniszter s a vegykísérleti állomások is intenzív tevékenységet fejtenek ki. A kísérletezési ügynek saját szaklapja van mar, melyet Darányi 4600 példányban ingyen osztatot ki. Ezt a lapot a földművelésügyi miniszternumhoz intézett egyszerű, tehát nem bélyeges megkeresésre minden érdeklődő gazda megkaphatja. A mezőgazdasági kísérletezés igen fontos ágazata a gazdasági tevékenységnek és biztató, hogy a magantevékenység is kedvet lel benne.

Az Anker, élet- és járadékbiztosító-társaságnál (Magyarországi vezérképviseletőség: Budapest, VI. Deak-ter „Anker-udvar”) 1899. évi október havában benyújtott 824 ajánlat 2,285.996 frt biztosított összegre és kiállított 795 kötvény 2,215.428 frt összegre. — A befolyt díjak összege 491.813 frt — kr., a kifizetett károké 65.794 frt — kr. — A 10 hav idősésk alatt benyújtott 8472 ajánlat 23,433.847 frt — kr-ra és kiállított 7819 kötvény 21,129.932 frt — kr-ól. Díjakért bevétetett 6,170.187 frt — kr. Károkkért kifizetett 1,092.148 frt — kr. — A halál-eseti biztosításoknál A osztalékterv szerint a nyere-mény-osztalék az elmúlt évben az évi díj 25 %-át tette ki. A vegyes- és takarékpénztári biztosításnál B osztalékterv szerint az összes befizetett díjak 3%-a fizetett ki nyere-mény-osztalék gyanánt. A tarsasag vagyona 1898. december 31-én 65 millió forint. Biztosítási allomány 243 millió forint. Eddigi kifizetések összege 105 millió forint.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Frenkel Vilmos kereskedő Kisvárdra. Blum Miksa szabó Pécs.

Schmeidler Saul kereskedő Krakkó, Thorn Henrik posztókereskedő Krakkó, Adier Miksa bórkereskedő Graz, Sonnenschein Zsigmond kereskedő Pöstyén.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 18.— frt pénzben, 18.50 forint áruban. Bécsben a nyersszesz ára 19.60 forint pénzben, 19.80 forint áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár arjegyzése 1899. évi nov. 21-én. Készlet 899 darab. Érkezett 706 darab. Összesen 1605 darab. Eladott 1018 darab. Maradt 587 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. szulyban 37—41½ krajcárig, 220—280 kgr. szulyban 38—42 krajcárig, 320—380 kgr. szulyban 38—43 krajcárig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 39—42 krajcárig. Malacok 34—36 krajcár kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonátzsdé.

Budapest, november 22.

A malmok kezdetben tartózkodó álláspontot foglaltak el a tulajdonosok magas követeléseit következtében, később azonban javult az irányzat és mérsékelt forgalom fejlődött ki. Forgalomba került 12.000 méterháza buza változatlan, de szilárdan tartott árakon.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 80.5 k. 8 frt 42½ kr, 200 mm. 80 k. 8 frt 47½ kr, 200 mm. 80 k. 8 frt 30 kr, 400 mm. 80 k. 8 frt 42½ kr, 600 mm. 80 k. 8 frt 52½ kr, 400 mm. 79.5 k. 8 frt 30 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 20 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 05 kr, 100 mm. 78.7 k. 8 frt 10 kr, 100 mm. 78.5 k. 8 frt — kr, 200 mm. 74.3 k. 7 frt 75 kr.

Pest megyei: 300 mm. 80 k. 8 frt 17½ kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 10 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 10 kr, 300 mm. 79.5 k. 8 frt — kr, 200 mm. 78.4 k. 7 frt 90 kr, 300 mm. 78 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 75 kr, 1800 mm. 76.5 k. 7 frt 67½ krajcár.

Fehérmegyei: 200 mm. 76 k. 7 frt 65 kr. Biháryi: 100 mm. 78.5 k. 8 frt — kr. Erdélyi: 200 mm. 77.5 k. 8 frt — kr. Zimonyi: 2100 mm. 74.2 k. 7 frt 52½ kr. Raktár ár: 100 mm. 80 k. 8 frt 07½ kr. Mind 3 hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 frt 12 kr, 500 mm. 6 frt 12½ kr, 500 mm. 6 frt 10 kr.

Zab: 100 mm. 5 frt 40 kr, 100 mm. 5 frt 47½ kr, 100 mm. 5 frt 20 kr, 200 mm. 5 frt 15 kr.

A szeszfizetés mellett.

A készár hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktzsdé szokásai szerinti, készpénzben 100 kilogrammonkint — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

B u z a	kilós	100 kilogramm ár		kilós	100 kilogr.-mm ár	
		frt-ól	frt-ig		frt-ól	frt-ig
iszavidéki	0	72	7.05	7.70	7	8.05
		73	7.10	7.80	80	8.30
		77	7.80	7.90	81	8.80
		78	8	8.10	—	—
fehérmegyei	0	73	7.05	7.70	78	8.05
		75	7.10	7.80	80	8.30
		76	7.20	7.90	81	8.30
		78	8	8.10	—	—
pestvidéki	0	75	7.05	7.70	78	8.15
		76	7.05	7.70	80	8.15
		77	7.14	7.85	81	8.25
		78	7.05	8.05	—	—
bánsági	0	76	7.05	7.70	79	8
		76	7.05	7.70	80	8.15
		77	7.14	7.85	81	8.25
		78	7.05	8.05	—	—
bácskai	0	78	7.05	7.75	77	8.05
		74	7.10	7.85	—	—
		75	7.15	7.9	—	—
		76	7.25	8	—	—

Egyéb gabonafajták	kilós	100 kilogr.-mm ár	
		frt-ól	frt-ig
Rozs	uj elsőrendű	—	6.25
	másrendű	—	6.10
Arpa	lakarmány	—	5.60
	égetni való	—	5.60
Zab	sörbőre való	—	6.40
	—	—	5.80
Tengeri	0 bánsági	—	5.20
	m. snemt	—	5.60
Repece	uj káposzta	—	11.60
	bánsági	—	11.60
Köles	—	—	5.90

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra 8.08—8.07—8.06—8.04—8.03
 Buza (1900.) okt.-re 8.14—8.13—8.12—8.11
 Rozs áprilisra . . . 6.50—6.49
 Zab áprilisra (1900) . . . 5.12—5.10
 Tengeri 1900. májusra 4.95—4.94—4.93
 Repece augusztusra . . . 11.80—11.90

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra . . . 8.05 pénz 8.06 áru
 Buza októberre (1900) . . . 8.12 . . . 8.13
 Rozs áprilisra (1900) . . . 6.50 . . . 6.51
 Tengeri (1900.) máj-ra . . . 4.94 . . . 4.95
 Zab (1900) áprilisra . . . 5.10 . . . 5.11
 Repece augusztusra . . . — . . . —

Délután fél 5 órákor zárul:

Buza áprilisra (1900.) . . . 8.02—8.03
 Buza októberre (1900.) . . . 8.09—8.10
 Buza szeptemberre (1900.) . . . 0.—0.—
 Rozs áprilisra (1900) . . . 6.49—6.50
 Zab áprilisra . . . 5.07—5.08
 Tengeri májusra 1900. . . 4.93—4.94
 Repece augusztusra . . . — . . . —

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi november hó 23-án.
Warmuth Ignác ur vendégfőléptével:

A zsidónő.

Opera 5 felvonásban. Zenéjét szerette Halévy.
Szövegét írta Scribe.

Személyek:

A császár	Szendri	Először	Warmuth Ignác
Brogni	Kertész	Endoxia	F. Powny
Lipót	[Várad]	Recha	D. Handel B.
Ruggiero	Mihályi	Herold	Ney B.
Alberti			

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi november hó 23-án.

Folt, a mely tisztit.

Dráma 4 felvonásban. Irta: Échegaray J. A. spanyol eredetiből fordította Pathy Károly.

Személyek:

Mathilde	Márkus	Dolores	Keczeri
Enriquetta	Maróthy	Fernando	Mihályi
Concepcion	Holvey	Don Justo	Bercsenyi

Kezdeté 7 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi november hó 23-án.

Figaro házassága

Tagy: egy napi bolondság.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta: Beaumarchais. Fordította Paulay Ede.

Személyek:

Almaviva gróf	Horváth	Fanchette	Ligeti
Rosina grófnő	Alszegei I.	Cherubin	Molnár R.
Figaro	Dezso	Burtholo	Ujházi
Zsuzsi	Gerő L.	Bazilio	Gabányi
Marceline	Vizvárinó	Don Guzman	Vizvári
Antonio	Szigeti	Jegyző	Latabár.

Kezdeté 7 óraker.

LÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi november hó 23-án.

A kis szökevény.

Operett 3 felv. Irták Hicks és Nicholls. Fordították Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerették Monkton és Caryl.

Személyek:

Lord Coodlo	Tollagi	Gray	Küry Kl.
Lady Coodlo	Krecsányi	Flippner	Kovács M.
Stanley Ed.	Szirmai	Carmentita	Hegyi
Dorothy	Radányi	Alice	Blaha S.

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi november hó 23-án.

Osztrigás Mici.

Bohózat 3 felv. Irta: Feydeau. Fordította: Béli Izor.

Személyek:

Petypon	Balassa	Corignon	Tapolczai
Gabrielle	Nikó L.	Montgicourt	Gyöngyi
Tábornok	Szathmáry	Maollier	Bárdi
Clementine	Almási L.	Virenténó	Makróczyné
Osztr. Mici	Delli E.	Bároné	Bálint R.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi november hó 23-án.

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerette: Davidsohn Emanuel.

Személyek:

Monach	Szilágyi	Szulamit	Komáromi
Aron	Mátrai	Abigail	Lodofsky
Absolon	Beöthy	Gingtang	Rózsahegyí

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Küzdelem az északi pólusért.

3 felvonásban, 15 jelenetben és 37 képben. Átdolgozta Cholnoky J. egy. adj.

Ezt megelőzi

A naprendszerről.

Tudományos előadás vetített képekkel. Irta Kövesligethy Radó egy. tanár.

Kezdeté fél 8-ker.

GRAMOPHON

A legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándék!
A legteljesebb beszállítógép!
(Gramophon) 60 frt.
A legjobb csuda!

Gép, amely minden nevet! Gép, amely nem csak az emberi hangokat utánozza a leghívebben, de egyes hangszerek, sőt egész zenedarabok előadásait a legfinomabb hanganyagokból adja vissza. Aki ily gépet vesz, bármikor hallgathatja a nemzet csalogányát: Blaha Lujzát, a m. kir. opera, a népszínház, a többi hazai s külföldi művészeit és művésznőit, a m. k. honvéd zenekart, a leghíresebb cigányzenekarokat, különböző szólókat, duetteket és dalárdákat stb., mindezt oly hangosan s tisztán, mintha csak az illeték előtte énekelnének és játszanának. A gép kezelése egyszerű, azt bármely gyermek kezelheti. Tartós és szilárd szerkezetű. Villanyerő használatánálkülkül. Egyszerre száz-n és ezren hallgathatják és oly erős hang, hogy a szabadban kilométerekre elhallatszik. Fényképezési gépek a legújabb kiállításban, valamint az összes kellékek a legújabb kiállításban Schönwald (Ire) ékszerháznál Pécsen, (Király-utca) kaphatók.

VANEK kávéháza.

Csömör-ut 13. szám. Kőfátyolkép-estélyek minden kedden, csütörtökön, vasárnap és ünnepnapon. Ma, csütörtökön „INDIA” építkezési, erkölcsi, szokásai és néptypusai (nagyon érdekes és tanulmányos.) Szabad bemenet. Minden este hangverseny.

Maróthy-kávéház

Lipót-körút 2. szám. Angolországból visszaérkezett a pozsonyi Oláh Sándor a Prince of Wales udvari cigányzenekara és először hangversenyez Budapesten Süberer Ede Margithid-kávéházában Lipót-körút 2.

New-York kávéház

Kitűnő magyar és francia konyha és éttermei erdélyi különlegességi nemzeti ételek. Valódi magyar, valamint külföldi borok, a legjobb minőségű Dréher-féle sörök. Minden este a honvédek zenekar hangversenye. — Pontos kiszolgálát. — Mérsékelt árak. Társaságok étkezéseire előjegyzések elfogadtnak.

Orient szálloda és kávéház

a mai kor igényeinek megfelelően berendezett. Szobák 30 kr-től feljebb Kerepesi-ut 42. szám. Ma és minden este Sági Pista híres zenekara hangversenye és Schreier S. művész. Foltin Antal tulajdonos.

GREGORITS FERENC étterme

Duna-utca és Lipót-utca sark. Hetenkint kétszer nagy katonahangverseny. Szabad bemenet. Kezdeté 7 óraker. Magyar és francia konyha. Pontos kiszolgálát.

MIAKITS M. bor- és sörcsarnoka a Mátyás királyhoz.

ILLÉS GÉZA jó hírűvű nemzeti cigány zenekara és a SCHEERAMMEL-TÁRSULAT felváltva hangversenyeznek. Borok kizárólag Teutsch B. József né által készített erdélyi ételek és kulináris és kir. udv. szállítói segésvári különlegességek. — Mérsékelt árak. Palack-borok Teutsch B. József csász. és kir. udv. szállítói segésvári pincészetéből, díjmentesen házhoz szállítatnak.

Putzer György

ujjonnan átalakított pincészettermében Deák-ter. ma és mindennap ILLES GÉZA jó hírűvű nemzeti cigány zenekara és a SCHEERAMMEL-TÁRSULAT felváltva hangversenyeznek.

Lantos ERDÉLYI VENDÉGLŐJE és polgári sörözője

VI., Dalszínház-utca 8. (A m. kir. opera mellett.) Naponta a legjobb erdélyi szakácsok és kulináris és kir. udv. szállítói segésvári különlegességek. — Mérsékelt árak. Borok kizárólag Teutsch B. József né által készített erdélyi ételek és kulináris és kir. udv. szállítói segésvári különlegességek. — Mérsékelt árak. Palack-borok Teutsch B. József csász. és kir. udv. szállítói segésvári pincészetéből, díjmentesen házhoz szállítatnak.

Angol Bar

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14-16. Nappal és éjjel nyitva. A Nemzeti Kázinóval szemben.

Hegyesi József

mu-szakács, Budapest, IV., Ujvilág-utca 15. szám. Elvállal helyben és vidéken dejeuner, diner, souper, banquet, soirée-és ünnepi-lakomák főzését, magyar és francia konyha szerint, a legfinomabb igényeknek megfelelő konyha- és asztali készlettel.

Királyfürdő Budán

Fő-utca 94. szám. Villamos vasuti PÁLFY-TÉR. megálló. !!Ujjonnan berendezve!! Gőz-, kő-, márvány- és kádfürdők. — A nagy török gőzfürdő ünnep-és vasárnapokon egész nap urak részére nyitva van. Természetes hőforrás.

Kávé! Nemeth Viktor Budapest,

VIII., József-körút 44 BN. Szállít bárhova bérmentve 4 1/2 kg. gyöngy vagy hóduras kávét 6 frt 30 krért, 4 1/2 kg. afr. mocea vagy java kávét 6 frt 25 krért. — A postacsomag esetleg vegyes fajokból is összehajlítható.

Meinl Gyula

kávéraktára BÉCS. Központ és iroda: BÉCS, I., Fleischmarkt 7., saját házában.

Fiókok: IV., Wiedener Hauptstrasse 16, VII., Neustiftgasse 28, VII., Mariahilferstrasse 112, XII., Meidling, Schönbrunnerstrasse 261, XVII., Hernauer Linie, Stadthahn-Viaduct 86, XVIII., Währinger Linie, Stadth-Viaduct 118. Depot: X., Himmergerstrasse 17. Depot: Hietzing, Wattmann-gasse 15.

Göz-kávépörkölő és fűgékávé gyár

BÉCS, VII., Neustiftgasse 28. Telefon 3720. Telefon 3720. 5 Kgr. küldemény díjmentesen. Vásárlásoknál tessék a címre ügyelni.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, igazgató. Szennzációs speciálitás-estély.

JANE PIERNY

Première chanteuse d'opérette. Étoile des Theatres des Nouveautés et Folies Dramatiques de Paris.

Egy nap egy párisi művésznő életéből.

Ugymint a jeles novemberi műsor. Minden ünnep- és vasárnap két előadás. Pénztárnnyitás 7 óraker. Kezdeté 8 óraker.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítették. Elővételi jegyek Weiss A. nagy szivar-társaság IV., Károly-körút 26. és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.

UJ! FOLTŰNÖ! EREDETI! FOLIES CAPRICE

Ma 3 bohózat és pedig „Der kritische Tag” Le a hussal! és Eine Pfändung im Dampfbad. Továbbá Louise Rück

a kitűnő szubrettnek fellépte. Erkély incogitio páholyok. Kétféle konyha és italok. — Mérsékelt árak. — Figyelmes kiszolgálás.

Richard-forrás.

A világ legkínáltabb asztali víze! Feltűnő gyógyhatású enésztési zavaroknál, ugy-szintén a légző és húgyhólyag idült hurutos bántalmánál. Magyarországi forráktár és iroda: Budapest, VIII., József-körút 9. sz.

DUPLA MALATYÁSÓR

„Szent István vendégszerző” a kőbányai POLGÁRI SÖRÖZŐ P.-t. gyárának. Kapható minden fűszer- és csomag-üzletben.

Most jelent meg:

RAJZOK

IRTA
Dr. PALLAGI GYULA. a természet köréből.

A villámjáról, a világosságról és a testek halmozatairól mond el a szerző ebben a könyvében minden tudnivalót. Előadási módja igen szórakoztató; mellesleg a műszavakkal tele, hosszú körmondatoktól kinos, tudományos írásmódot, de korlári a népszerűsködést is. Kellemesen és komolyan adja elő tárgyait, úgy, ahogyan komoly tárgyról beszélgetni szoktak. Könyve a közönség legszélesebb körének érdeklődésére számíthat, rendkívül érdekes tárgyánál és magrásánál fogva egyaránt. Különösen a tanuló ifjuság figyelmébe ajánljuk.

Ára művészi borítékba fűzve 80 kr.

Kapható a

„Budapesti Napló” kiadóhivatalában
Budapest, József-körút 18.

GYEREKRUHÁT

és fehérneműt, valamint egész gyermek-kelengyét, divatos és szolid kivitelben, olesón készit

FRIEDMANNÉ
HERZ
IRÉN

Budapesten, VI. ker., Bajnok-utca 1. szám.

Most jelent meg!

Termékenység. (FECONDITÉ).

Zola Emil legújabb regénye.

Két kötet. Ára 3 forint 50 krajcár.

A NÉGY EVANGELIUM: ez Zola egy újabb, négy részre tervezett regény-ciklusának a címe. s a **Termékenység** ennek az új ciklusnak az első kötete. Készült Angliában, Zola önkényes száműzetése idején.

Miről szól a **Termékenység**? Franciaország elnéptelenedésének okairól és következményéről, olyan veszedelméről, amely bár kisebb mértékben, de minden országban jelen van, és olyan veszedelméről, amely az egész emberiség sorsára nézve rendkívül nagy jelentőségű.

Sok esztendői megfigyelésnek, gondolkodásnak és mérhetetlen hazaszeretetnek műve ez a regény. Zola kereste a francia nép elcsatnyulásának és szaporodása csökkenésének okait, és ez az az eredmény, amelyet elért, megdöbbentő és lesújtó. Az író elvezet bennünket a nyilvános és titkos kórházakba, ahol minden rendű és rangú nők, griseitek, grófnők, demi-mondeok, varróéányok az anyaság terhétől gyors operációval megmenekülnek. A Saint-Lazare pályaudvaron megmutatja azokat a cseesemőket, a kik az anyjuknak utjában vannak s azért falura adatnak, hogy ott gyalázatos módon elpusztuljanak hivatásos anygalcsinálók kezében. Elmondja, milyen biztossággal degenerálódnak az anyak, mivel a gyermekük szoptatása terhükre van, milyen gonoszságot követnek el azok, akik tápláló dijakat tartanak, s azok, akik erre vállalkozva, tulajdon gyermeküktől szabadulni igyekeznek. Aggodalmas hangon, mely helyenkint már a kétségbeesés reszketésébe csap át, mondja el minde a szörnyűséget Zola. „Feneketlen örvény ez, úgymond, és ha nem szűnünk meg a balátnak ezzel a szörnyű hűbérrel adózni, az egész ország bele fog bukni, örökre meg fog summisülni ebbe az örvénybe.”

Ez a regény tendenciája; ez a gonosz és esztelen lünehalmazat, s a büntetés, amely nyomban jár. A meseje rövidre fogva ez:

Froment Mathieu, a főalak, fűrajzó a Beauchene féle gépgyárban. Nem lakik Párisban, mert falun, Janville közelében jobb az élet. Szép, anyaságra termett felesége van, akivel tökéletesen megegyezett abban, hogy a termékenység a legnagyobb áldás a családra, a házra és az emberiségre egyaránt. Fromentnek tizenkét gyermekük van; valamennyit maga az anya táplálta, az apa pedig mudegyiket egy-egy elhagyott földdarabbal ajándékozta meg születésekor, s a vásárolt földet termővé teszi. S míg a trmékeny embereknek földjük is jól terem, az egy- és két-gyermek rendszer hívei tönkremennek, s a földjük, a rengeteg nagy földjük egy-két utódra marad. (Zola nem felejtkezett meg arról sem, hogy milyen nagy gazdasági veszedelem van abban, ha a nagy birtokok egy kézre kerülnek.) A Froment-család kiterjeszkedik Afrikáig. Egyik tagja nagy elcharcosa az új, nagy Franciaországnak, amely Afrikán támad, s a melynek a mostani Franciaország csak egy kis észszel szolgál. Ennek a Fromentnek tizennyolc gyermeke van és megháldítja velük Szudánt. Mikor hazamegynek Mathieu és felesége gyémántlakodalmára, százötvennyolcan vannak, fiak, unokák és dedunokák. — Fromenték jellemével és életével belbizonyítja Zola, hogy a termékenység milyen áldásos és boldogságot adó.

A **Termékenység** valótlan evangélium, a hogyan maga Zola is mondja; olyan evangélium, amelynek minden olvasója hívója is.

Megrendelhető a

„Budapesti Napló”

kiadóhivatalában

Budapest, VIII., József-körút 18. sz.

huzásra érvényes jótékonycélu sorsjáték a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára — sorsjegy ára csak

1 korona.

Főnyeremény

100,000

korona ért.

5 nyeremény a **20.000** kor. stb. ért.

Kivánatra 30% levonással készpénzben kifizetetik.

Első huzás

visszavonhatatlanul már január hó 4-én.

Megrendeléseket pontosan teljesít:

a jótékonycélu sorsjáték kezelősége
IV. ker., Kossuth Lajos-utca 1. szám.

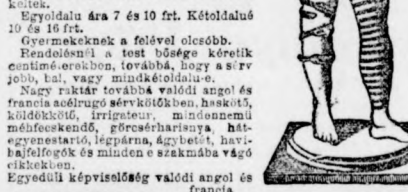
FUCHS H.
Kecskeméti-utca 1.

Fleissig Sándor
VII., Erzsébet-körút 2.

Legolcsóbb és legjobb szakácskönyv
Szegedi új szakácskönyv legújabb (4.) bővített kiadásra: Szekula Teréz. Ára 2 forint helyett, csak **1 forint 50 krajcár.**
Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

Fontos sérvbajosoknak. SZENZACIÓS TALALMÁNY

Egy magyar találmány sem lett oly általánosan jónak elismerve, mint a Pollitzer által feltalált és. és kir. szab. gummi-sérvbajó. Ezen sérvbajó előnye a többi sérvbajók felett a következők: 1. nem gátlóan kölcsönmetor nyomást. 2. Úgy éjel, mint napra hordható. 3. A polliták oly módon leomlanak a sérvbajó, hogy a sérvbajó teljesen elfűdik és így a sérvbajó használható. 4. A biztonságát óv feltalálásával pedig a sérvbajó lecsúszása meg van gátolva. Célserűségét nem egy hely- és külföldi orvosi tekintély ismerteti el. Használhatóságát bizonyítja továbbá azon számos közönség és hányavillakozat, mely a világ minden tájáról (Német, Orosz, Francia, Orosz, Türkország, Amerika, India stb.) hozzák beérkezett, s melyek a t. vevőinknek mindenkor rendelkezésükre állanak. Célserűsége mellett az árak mérsékeltek.

Egyoldalú ára 7 és 10 ft. Kétoldalú 10 és 16 ft.
Gyermekeknek a felével olesóbb.
Fendőkészít a legújabb körökkel centiméterekben, továbbá, hogy a s/rv jobb, bal, vagy mindkétoldalú.

Nagy raktár továbbá valódi angol és francia adóirugó sérvbajókban, huzások, kötések, irritátor, mindenem mélyfeleskendő, göröcscharisusa, hátgyezenestartó, legpárna, ágybetét, havihálók és minden e szakmába vágó cikkben.
Egyedüli képviselőség valódi angol és francia

GUMMI-különlegességekben.
Fostal megbízhatók, rendelkezéseket pontosan és titoktartás mellett legzondorban utánvéttel eszközöl.

POLLITZER MÓR és FIA
és. és kir. szabad. orthopedial kötésrészek
Budapest, Deák Ferenc-utca 10. — Alapított 1858

ÁRÉGYEKZEK kivánatra zárt birtékban bormente küldetik.
A címre úg. cini tessék.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

Dr. KAJDACSY,
v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapial rendelő intézete
Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.

A legelhasnyagoltabb húgycsőfolyásokat, bujakóros sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbajait

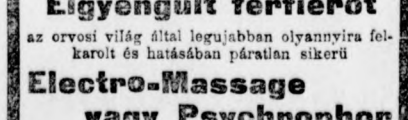
Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legújában olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage
vagy **Psychrophor**

által, magümléseket, nőknél fehérfolyást befocskondozás nélkül, a legmakacsabb bőrvetéseket, valamint ifjúkori bünök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig.
Nőknek úgy mint férfiaknak külön be és kijárat.
Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodra tessz.

Sneiderig egyenruhák
készit
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

Affaires Exceptionnelles.

Rendkívüli árleszállítás december 24-ig.

Csak szolid minőségű és divatos áruk, fekete és színes selyemszövetek, bársonyok, finom posztók, angol kosztüm-kelmék és egyéb haute fantaisie-cikkek

Árva János és Társa császár és királyi udvari selyem- és divatáru-szállító árúházaának földszinti helyiségeiben

Alapítva 1849-ben.

Bécsi-utca 9. szám.

Alapítva 1849-ben.

Az „ANKER” élet- és járadék-biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában.

Összes vagyon 1898 végén... 65 millió forint
Biztosítási állomány 1898 végén... 243 millió forint
Eddigi kifizetések... 103 millió forint

A nyeresémrészeselelles biztosítottak A osztálykterv szerint — mint husz év óta — 1899-ben is az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve.

B osztálykterv szerint (évenként emelkedő osztályok) 1897, 1898 és 1899. években az összes — az egész biztosítási tartamon keresztül befizetett díjak 3%-a, illetőleg az évi díjnak 9%, 12% és 15%-a fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Mindenmely haláleseti, életési és járadék-biztosítás. Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

Kataphoresz-gyógymód Az ideg- és nemi betegségek gyógyítása.

Irtá: Dr. Mitzger Tivadar.

A mű 3 főrésze oszlik. I. RÉSZ. 1. Társadalmi elkorcsosulások, mint az ideg- és nemi betegségek alapjai. 2. Az ideg- és nemi betegségek főbb fajtái. 3. Nemi betegségek. 4. Hügycső-takár. 5. Fehérfojás. 7. Syphilis. 8. Önfertőzés. 9. Magömlés. 10. Idegbetegségek. 11. Neurasthenia. 12. Epilepsia. 13. Hysteria. II. RÉSZ. 14. Potentia és impotentia. 18. Az impotentia lényege és gyógyíthatóságának kérdése. 19. Az impotentia okai. 20. Impotentia a nőknél. 21. Az impotentia gyökere gyógyítása. III. RÉSZ. 22. A Kataphoresz-gyógymód. 23. A Kataphoresz-gyógymód lényege. 24. Néhány érdekes eset. 25. Statisztika az intézetemben kezelt betegekről. A könyv közel 200 oldalnyi terjedelemben jelent meg. Ára 2 frt 50 kr. Megrendelhető a szerzőnél Budapest, VI., Teréz-kört 44. I. em. A könyv teljesen zárt borítékban kúldetik szét.

Szőlőajtványok

Nemes-Kadarka, Erdői, Páros-Bakár, Kővidinka, Aramon, Alacsn-busé, Olasz-Rizling, Rajnai-Rizling, Madlen, Chass. piros és fehér (gyöngyszőlő) és Juhfark gyökere, fás, vőlőzint szőlő póldányok fajfaján. Ára portós alanyon székényminőségben ezre 120 frt. Nem szőlővny, de szép erős, gyökere, ezre 70 frt. Zöldajtványok, gyökere, ezre 110 frt, sima ezre 65 frt.

ÉLŐSÖVÉNY

Gleitschia (koronakőr) kristályos vagy tüskés-lépcsős-fal valamennyi sóvágyóvnyéknél legelő. Gyorsan fejlődik, nem esmetézik mint akác, orgona, stb. sürti, izmos 15-25 cm. ágas töviscsú ember és bárnál általán előtáll. Felnyó, hogy agyag, homok, meszes, köves, szikes stb. talajban kitűnően díszlik. Szőlők, kertek, legelők, úvarok, majorok, tanatók stb. körülkerítéséhez fellmulhatatlan, legelősebb. örökös sövnyet képez. Ezer drb esemete Ára 6 frt, elengedő 200 méterre. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott rvsmentőlet és kezelési utasítás mellékeltek. Magvak, friss szedés, csiraképes 100 kiló 28 frt, 50 kiló 16 frt, 10 kiló 4 frt 20 kr. Ismertető árajzok és a szőlőkertek ismertetése és kezelése ingyen és bérmentve. Írta: Szőlőajtványtelep-kezelése Nagy-Károly, Bihar megye.

Dupla villanydelejeskereszt vagy csillag.

88867. sz. nem. bir. szab. gyógyít és földvidék közegés mellett! Csuz, reumatizmus, asztma, álmatlanság, fülzúgás, nagyothallás, idegesség, étvágyhiány, sápkör, fogfájás, migrén, impotentia, fejfájás, epilepszia, valamint minden ideggy esetében. Az a páciens, aki készülőkéntől 45 nap alatt nem gyógyul meg, azonnal visszakapja pénzét. A kis készülék 2 frt. A nagy készülék 3 frt. Könnyebb betegségeknek hatékonyabb betegségeknek használandó. Szétküldés utánvétellel vagy előleges ártérítéssel. Müller Albert, Budapest, V. Kálmán-utca 19/V.

Budafoki vízvezetéki részvénytársaság.

Budafok, 1899. november hó 20.

Felhívás.

A budafoki vízvezetéki részvénytársaság igazgatósága ezennel először felhívja mindazon részvény-aláírókat, kik részvényeiket eddig még nem váltották ki, hogy az egész részvény értéket folyó 1899. évi november hó 30-ig a Budafok és Vidéke takarékpénztár részvénytársaságnál annál inkább is fizessék be, mert ezen határidő elteltével ellenük az alapszabályokban megállapított eljárás lesz foganatosítva.

Az igazgatóság.

Legszebb Legjobb Legelősebb PAPP PAPP PAPP

Table listing various items and their prices, including 'Szennyezhető vasgép', 'matrac', 'drb rouge paplan', etc.

GÖRNER JÁNOS és TÁRSA

paplan, matrac és hársított gyarok, szőnyegek, függönyök, ággy- és asztalborító stb. nagy válat árakban. Budapest, VII. ker., Erzsébet-kört 20. szám. Árjegyzéket kívánásra ingyen és bérmentve küldünk. Nem kész árakat közölünk, vagy a pénzt visszacsadjuk.

Pályázati hirdetmény.

A m. k. államvasutak bpest-jobbparti üzletvezetősége, a vonalir részére 1900. évben szükséges pályafentartási fák szállítására nyilvános pályázatot hirdet. Az 1900. évi megközelítő szükséglet, mely a megrendelés alkalmával korlátlanul felemelhető vagy leszállítható, alább van felsorolva: a végleges megrendelés, mely alkalommal az 1900. évben szállítandó fák pontos mennyisége és méretei szállítással közölteitni fonnak, folyó évi december hó végéig fog megőrtetni.

Table listing quantities and types of wood for railway maintenance, such as '170 köbméter jegenye fenyő deszka', '30 luc', '4 vörös', etc.

30000 főlóméter vágott puhafa lécs és különféle kerítési anyagok, ugymint oszlopok és rudak. A fák szállítása 1900. évi február hóban kezdendő meg s 1900. év április hó végéig fejezendő be. A fák 3 csoportra osztott részletes méretjegyzékeket, melyek egyszersmind ajánlati úrlapokat képeznek, a hozzá csatolt „pályázati és szállítási feltételekkel” együtt, a bpest-jobbparti üzletvezetőség (Budapest, Külső Kerespest-ut nyugdíjházas csoport 2. sz.) anyagbeszerzési osztálya szorgalmazta ki díjtalanul, esetleg küldi meg posta útján. (Utánnyomás nem díjazatik.) Az üzletvezetőség.

„Reuma-szesz”

orvosi tekintélyek által kit. ell. külszer. Bámulatos gyors és biztos hatásu, a test bármely részénél, u. m. reuma, emz, ischias, Részvény, szagadtság, szurdas, nyílallás stb. ellen. Fog- és fejfájást 3 perc alatt megszüntet. 1 üveg ár: 1 Koronás, erősebb ázég: 2 Koronás 40 fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszerárán, ugyszintén a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely. Főraktár: Török József gyógyszer. unál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszerárta a „Nador”-hoz.

Salamon Odön

Kocsin és Gyalog

(Szatirikus társadalmi rajzok)

ímű könyvo megjelent

második kiadásban.

Ára: 1 forint.

Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában

Budapest, József-kört 18.

Eppen most jelent meg!

Peterdi Sándor:

Jefté leányai

és egyéb ELBESZÉLÉSEK.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában

József-kört 18. sz.

NEW-YORK

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Alakult 1845-ben.

Az összes nyeresémnyek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kíronat az 1898. évi üzleti jelentésből:

Table with financial data: Aktivák összege 1.099 millió korona, Évi bevétel 227, 1898-ban a biztosítottaknak kifizetett... 107, 1898-ban kötött új üzletek összege... 760, Tiszta főlöslég 1898. végén... 132

Az 1898-ban a biztosítottaknak kifizetett nyeresémnyosztályok összege 14 millió koronára ruogott.

A New-York a művelt világ összes országában bír flókokkal.

Referenciák Magyarországon:

Magyar Általános Hitelbank. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Magyarországi vezérigazgatóság: Budapest, Erzsébet-kört 9-ll., New-York palota.

Magy. kir. államvasutak igazgatóság. 158877/99. számhoz.

HIRDETMEY

Délnémet-osztrál-magyar vasúti kötelék. (Az 1899. évi január hó 1-től érvényes II. rész 4 füzet). Folyó évi november hó 1-től való érvénnyel a badeni nagyb. államvasutak Thiengen állomása felvételt a fenti füzetben foglalt 64. sz. (nád stb.) kivételos díjszabásba. Az ezen állomásra érvényes díjtelek akként képzeltetnek, hogy a württembergi kir. államvasutak Úm állomására fennálló díjtelekre 100 kg.-kint 0.40 marka hozzáadatik. A magy. kir. államvasutak igazgatósága, a többi részes vasut nevében is.

Minden szó egyszeri beiktatása... betűkből 2 kr. Címmelet ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstartó bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvillagositást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levelbeli tudakozására ingyen adunk felvilágositást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásóknál a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK és ELŐFIZETÉSEK felvételnek a BUDAPESTI NAPLO részére

a kiadóhivatalban József-körút 18., valamint a következő újdány-tűzőkben:

Breuer nőverek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarak.

Nemesek-féle tűződe Petőfi-tér.

Weitzfeld Jakab, Király-utca 1.

Benda Józsefné, Andrásy-utca 59.

Schwartz Hirdetési iroda Marokkói-utca 2.

Szörnyü V. donány-nagy-tűződe, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksane, Andrásy-ut 38.

Szántó Mór tűződeben. Kecskeméti-utca 14.

Egy 26 éves önálló üzlettel bíró fiatal ember ez úton egy szerény leányka ismeretséget keresi. Komoly ajánlatok a lap kiadóhivatalába „Szerény 16” jelge alatt kéretnek. 2645.

„Szerény 16” levél ment.

Dr. Satanello! Nem bírom tovább. Micsoda szerelem ez! Azon „levél” kívül egy hang sem. Komolyan beszéltek: jelenünkre, jövőnkre végletes fontos mondanivaló van. Ha szeretsz akarsz, - ha akarsz lehet. Lakásomba címezd. Don Fernando. 5282.

Ella 9-iki levelét nem kaptam, talán elfeledte (?) pedig kíváncsi lennék rá. M. 2656.

Csinos fiatal leány előkelő gazdag ur hártfogását keresi. Leveleket „Kis szökevény” címen továbbít a kiadóhivatal. 5281.

Menyasszonyok! Völegények! A házasságkötéshez szükséges okiratok beszerzése, a netáni akadályok alól való felmentések készítése s a kihirdetések körül eljárások sok végsőséggel, pénz és idő-pazarlással járnak. Legelőszérűbb tehát egy a fővárosi, mint vidéki házassandóknak az „Országos Esketés-Ügyvités”-házban VII. Kerepesi-ut 14. fordulni, hol csekély díjért néhány nap alatt minden elvégeztetik.

Örökre adnám 6 éves kis fiatait (róm. kath.) Cím a kiadóhivatalban. 5280.

ERENYI-féle Ichtiol-Salicilból egy tőlegly megszüntet mindenféle bőrmorbiditást, borkütegézet, szagtalan! Ártalmatlan. 8931

Szakavatott gazdasz, i.e., legjobb referenciával, ispani vagy gadatizált állást keres. Bővebet Kohn A., Dob-ut. 24. ajtó 6. 2653

Az Uránia szivarkahüvelyek általános szenizációt kellettek a cigarettázók körében. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az Uránia Budapest Kertész-u. 35. sz. 5282.

Köhögésnél, rekedszénél vegyen 30 krért Réthy-féle pomató-fücsükrököt.

Jó házból való fiatal árva leány tűződebe, üzletbe, péküzletbe, elárúsítónak ajánlkozik esetleg biztosítékkal is rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 5283.

Vidéki kis szálló berendezéshez kevésbé használt butorok és vasgés és mosda nemieket keresek. „Szabadka” címen ajánlatokat kérek a lap kiadóhivatalába. 1004.

Használt „Automobil” kisebb teherszállításra keresek megvételre. „Losem” jelge alatt ajánlatok küldendők, a lap kiadóhivatalába. 1003

Nevelőnőket, gyermeknevelőnőket, bonne-okat a leglégiismeretesebben ajánl és elhelyez őv. Tóborfy Lajosné, Budapest, Andrásy-ut 79. 5284.

Üzlethelyiség a főváros legelőkelőbb helyén azonnali átadó. Ugyanott egy kis ház eladó. Cím a lap kiadóhivatalában. 2800

Kitűnő tiszta libaszir eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2613

Conservatorista hegedűórákat a kedvezményes feltételek mellett. Cím a kiadóhivatalban. 2628.

Ügyes hajmunkás elfogad kiülő és levagott haját bekötésre. Hajfontatok minden színben rakatork. Ugyanott himzömlent előnyomatás. Leveleket „G S” jelge alatt a kiadóhivatal továbbít. 5142.

Butorozott lakást, két szobát, konyhát keres egy előkelő család, amely tavaszig Budapestben akar maradni. Ajánlatok a Budapesti Napló kiadóhivatalába kéretnek „Butorozott lakás” címen. 2067

Egy okleveles nevelőnő, ki előkelő családoknál működött, családonként állást keres, jó bizonyítványokkal rendelkezik, tanítja a tantárgyakon kívül a hegedűt, az orgonát zongorázni és különleges kézimunkát. Cím meg tudható a kiadóhivatalban. 2654.

Butorozott szoba a Dohány-utcaiban, a Kerepesi-ut és Népszínházhoz közel, elegánsan berendezve, intelligens családnál esetleg 2 ur számára kiadó. 2649

Antik butor, Egy grófnelet megvett, Kun László királyt ábrázoló antik kép, valamint 1 antik titkari szekrény és másnemű régi és új butorok, háló-, ebédlő-, uri és szalon berendezések barokk, angol és ó-német stílusban, továbbá nagy választék különféle modern mesterek által készített eredeti olajfestményekben, valamint szőnyegek, ordályi kecskeszőrmék, függönyök, asztal- és ággyterítők olcsón eladók; ugyisintén használt butorok megvételnek vagy újakkal kicserélésnek Budapest, Kerepesi-ut 64. t. cm.

Francia tanítónők keresek. Ajánlatok „Berky” jellegével a kiadóba kérek. 2636.

Vetőgép 17 soros Nicholson-féle egészen jó karban eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2542

Olajfestmény modern tárgyú, jó nevű festőművész által készített, olcsó árérték aránnyal azonnal átvehető. A kép kerettel együtt körülbelül 1 és 1/2 m. magas és 3/4 méter széles. Cím a kiadóhivatalban. 2608

Modell kalapok és átalakítások elkészítését elvállalja díszingváltó izlésű divatárúsnő. Megkezeséseket „divatárúsnő” jellegével a kiadóhivatal továbbít, ugyanott a cím is meg tudható. 4993.

Zeneakadémiát végzett úri leány cimbalom órát ad. Cím a kiadóhivatalban. 2585.

Csinos fiatal leány üzletbe pénztárosnőnek vagy elárúsítónőnek, ki mint ilyen már alkalmazva volt, ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalba. 2641

Szobatárs egy fiatal ember egész elátással, olcsó ár mellett egy tisztességes családnál azonnali kerestetik. Bővebet a kiadóhivatalban. 2633

Kékkfestő bármilyen foglalkozást elvállal. Az illető - 22 éves fiatal ember - tisztító intézetben is dolgozott. Leveleket „R. I.” név alatt továbbít a kiadóhivatal.

Ebédkosztot, esetleg teljes ellátást kaphat 4-5 intelligens ur a Kerepesi-uton distingvált családnál. Cím a kiadóhivatalban. 2643

Ének- vagy zongoróórát ad mérsékelt díjazásért egy conservatorista hölgy. Cím a kiadóhivatalban. 5185

Költőzködők! Mindenféle butort, egész lakásberendezést veszek. Akiknek szándékuk van 1900 év május- vagy augusztusra eladni, kéretnék hogy leveleiket a laphoz „Lakásberendezés” címen juttassák.

Fiatall intelligens, özvegy nővéremnek keresek szerény díjazás mellett foglalkozást. Üzleti jártassággal, valamint néhány száz rti óvadékkal rendelkezik. - Követitőket s ivesen díjazok. Cím a kiadóhivatalban meg tudható. 2630

Kiadó szoba. Szépen butorozott két ablakos tágas és fregmentes utcai szoba, előszobával és külön bejárattal december 1-ére kiadó. Ugyanott egy csinos butorozott udv. szoba is kiadó, feltétlenül tiszta, külön bejárattal a lépcsőházból. Cím a kiadóhivatalban. 2626

Kitűnő szabónő ajánlkozik házakhoz és házban kívüli mérsékelt díjazásért. Cím a kiadóhivatalban. 2629

Für je 70 fl. sind je 1000 fl. rasch erreichbar. (Praemien-Combinaut.) Pro-pekto gratis. Ungar. Börsenjournal Budapest.

Párisi világkiállításra megnyílik 1900. ápríl 17-én.

már most előjegyezgetnek és felvételnek Magyar Csarudába pincernők, buffetleányok, magyar ipar- és kézművekkok eladásához árusítónők (fix fizetés, jellemző utiköltés oda-vissza biztosítva) ugyisintén helyben mint vidékre azonnal elhelyeztetnek cassinók, pincernők, elsőrendű üzletbe.

Kezdők is! PÓLLÁK

JOZSEF szállóde-és kávéház szökevény elhelyező-irodája Károly-körút 9.

Zálogházi cédulákat veszek. Eladok

13 lates ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, hálaltalakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészlet 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleteket 138 frtól kezdve, és választékok mindennemű ezüst műtővö tárgyakban, arany férfilancok köllöggóval, grammja 35 kr. 2. massz arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remon- tőr órák 6 frt.

Grünberger Armin Béla örököséi Budapestben, IV. Városház-tér 9. l. em. 23 Harisbazar.

Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Első budapesti Kávémagazin szétküldési osztálya

kávé

elváromlva és bérmentve. Postán utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldésével

4 1/2 kg. Kuba 6.50

4 1/2 kg. Mokka 6.50

4 1/2 kg. Jáva 6.50

4 1/2 kg. Gyöngy 6.50

1/4 kg. Csász. kev. tea 1.50

1/4 kg. Karaván tea 1.40

1/4 kg. Törmelék tea - .80

Tattersalli jégpálya Budapest legnagyobb és legjobban világitott nyilvános jégpályája. 12000 négyzetméterre 20000 gyertyafényű villanvilágítás. Vízreteg legmelyebb helyen csupán 20 centiméter, tehát minden legkisebb veszély teljesen kizárva. Kettős hőszigetelő rétegei a lehető legtöbb jégnapokat biztosítják. Vasár- és ünnepnapokon, valamint bérmenten négy alkalommal ketozozzene. „Kelti pályaudvar” feliratu villanó-sokkal közvetlen összeköttetés. Melegedők, női, férfi öltözök, buffet. Muzeum-körút, Kossuth utca, Nagy-kürtök-ből a Baross, Kerepesi, Király-és Podmaniczky-utak sarkain jelzötölök. Idény/jegy 8, napjegy 1 korona.

Csak nálam készíttetnek darabonként is Makarttalakú sikerült fényképek, tisztán és elegánsan kidolgozva darabonként 1 frtjával. Vidéki megbízottak bármely kiképután is nagyvita művészes kiviteiben jutányos árban oszkoztól Waitzner fényképeszeti műterme Budapest, Erzsébet-körút 20. 5172

Készpénz kölesön birtokokra és házakra

valódi becsérték háromnegyed részéig, II. helyre is 20-60 évi öröklésre. Birtokos telmondhat bármikor, pénztárat elvonban nem.

Lebonyolítás 14 nap alatt. Konvertálás bélyeg-és illetékmentes. Semmi előleges költség. Beküldendő csakis telekterítvi kivonat, valamint kataszteri birtokny másolat.

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet, Budapest, VI., Váci-körút 39.

Kitűnő szerkezetű revolvereket árúsít és pedig: Lefauchaux acél 7 mm. 9 mm. 2 frt 50 kr. 8 frt 50 kr. 12 mm. 4 frt 25 kr.

Angol bulldog 7 mm. 9 mm. 3 frt 50 kr. 4 frt 25 kr. 12 mm. 5 forintért

FELDMANN ANTAL Budapest, VII., Kerepesi-ut 50/d Vidékre utánvéttellel.

Masseur és tukszenyvágó, ki a Császárföldben sokáig volt alkalmazva, ajánlja magát a n. é. közönségnek. Cím a kiadóhivatalban. 2648

Hölgyeim. Sajnálatos, hogy a t. hölgyek nem idejében látnak az arc ápolásához, mielőtt a nap sugarak v. szél káros hatást idéznék elő, pedig mily kicsiny dologból áll szép fehér, tiszta arccal birni. Nem csodálom, ha a t. hölgyek, a sok hirdettett és ajánlott arccrémekből nem bírnak választani. Legyenek teljes bizalommal hozzám, kísértsétek meg csak egyszer Mille Fleurs-Crémét, meg vagyok győződve, hogy céljukat elérék. - Mille-Fleurs-Crème próbatégyél 50 kr. kinyvel; Mille-Fleurs-poudre, fehér, róza v. creol (bar-nálnak), 1 doboz 60 kr., szappan 40 kr. Főraktár: Török József gyógytára, Király-utca 12. - Továbbá csakis nálam kapható a Mille-Fleurs-hajviz, mely bármily ősz hajnak 1/2 óra alatt predeti színet visszaadja, 2 üveg 3 frt utasítással (2 hóig elengedő), fekete, barna és arany-szőkébe kapható. Nem elég-e ajánlhatom a t. hölgyeknek a homlokfőttöt, mely rövid idei használat után a redőköt végképp kisimítja, a homlokot fehér, szép formásra változtatja. Egy üjl köté évekig eltart, drája 1 frt 50 kr. utasítással. Mily kellemetlen és rut a szőr az arcon vagy ajk körül, ezt fájdalom nélkül egy pillanat alatt eltávolíthatják az általam küldött próba üveggel 60 kr. utasítással. Vörös kezeket v. ha még oly elhanyagoltak is, kezzaszám által gyönyörű fehér puhává változik, 1 próbatégyél 35 kr. utasítással. Számos olímériső levelekkel bizonyítottan felsorolt cikkeim bámulatos hatású, melyekért és biztos eredményért kezeskedem. - Utánvéttellel titoktartás mellett akár itt Budapestben, vagy bárholra küldöm. MANDLIDA, Budapest, VII. ker., Bothien-utca 12. sz./No.

Pénz-előleget

sorsjegyekre, értékpapirokra és vidéki takarékpénztári részvényekre (visszafizethető tetszés szerinti kisebb részletekben is) bármely összegben igen olcsón ad Kormos Gyula és Tsa bank-és váltó-üzlet, osztálysorsjáték főelőárúsító, Budapest, V., Dorottya-utca 5. sz.

Uri Havelock 7 frtól,

Női Havelock 9 frtól,

Fiu Havelock 4 frtól,

Leány Havelock 5 frtól feljebb.

A legjobb csak a tirolinál

Justitz Leopold, lodenruha-specialista

BECS, IX., Währingerstrasse 48. Telefon 7248. sz.

A tanitók egylete házában az esztr. turista, a touring club és számos kerekpár egylet sz. szállítója.

LODEN városi-öltöny 12.-

LODEN menckisóff 12.-

LODEN hajkötő-peny 12.-

LODEN turista-öltöny 12.-

LODEN molnár-öltöny 12.-

LODEN süté-öltöny 12.-

LODEN öltöny ma-jomulaj 12.-

LODEN donosok-nak 12.-

LODEN erdős-öltöny 16.-

LODEN erdőkert-lének 10.-

LODEN vihargallér 5.-

LODEN gammani 2.50

LODEN viháró-peny 5.-

LODEN kerekáras-gedör 5.-

LODEN dress sapkával minden színben 10.-

LODEN iskola-öltöny 8.50

LODEN iskola-köpeny 4.-

LODEN flu-öltöny 5.-

LODEN flu felsőkabát 6.-

LODEN uri öltöny 8.-

LODEN sacco és molny 12.-

LODEN hegyi kabát 7.50

LODEN vadászka-bát 9.-

LODEN köpeny 12.-

LODEN irodakabát 5.-

LODEN hadi ág hosszú nadrág rövid 4.50

LODEN felöltő 10.-

LODEN zsekkabát 7.-

LODEN valamint minden elmondható ruhacserélt mindenféle fajta lövedék. A lehető legelőkelőbb nagybani árak mellett; minden fennvezetett cikk jobb minőségben is és minden áránál- zónban készítenek tartalk. - Mintak képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. - Vidéki megrendelések a legjobban olímérisővel. Nemtetsző akadálytalan kiserelték vagy a teljes összeg visszazadatik.

Justitz Leopold, lodenruha-specialista, BECS, IX., Währingerstr. 48

Hivatalnok nadrág, szürke, tricót ... 5.50

Hivatalnok zubbony al-lamzöld ... 7.-

Tornanadrág, drap, tricót ... 5.50

Double-hátokabát ... 7.-

En Csillag Anna

180 centiméter hosszú óriási Loreley-hajammal, a magam találmányu pomádém 14 havi használatá következtében nőtt olyan nagyra. Ezt a pomádét a leghiresebb tekintélyek egyetlen szemek ismerték el a haj kihullása ellen, a hajnövesztés elősegítésére, uraknál gyarapítja a teljes orosz szakáll növesztés és már rövid használat után a hajnak és a szakállnak természetes fényt és tömörséget ad és megőrjí a korai megöszülést a legkésőbb

yénkorja

1 tégy ára: 1 frt. 2 frt, 3 frt, 5 frt.

Postal szétküldés naponta az összeg előzetes beküldése vagy postai utánvét mellett az egész világba a gyárból a hova az összeg megrendelések küldendők.

Csillag Anna, BECS, Seilergasse 14. sz.

Fűszerüzlet

kimutatható jó forgalmu, átvételre kerestetik. Ajánlatokat „K. K.” jelige alatt a lap kiadóhiv. Követitők megengedve. 1001

Jó könyvek mélyen leszállított áron:

Babos közhasznu magyar- rászótár kötve (2 frt) ... 1.50

Benedek Elek. A sziv könyve (1.80) ... 1.20

Betyarlegendák, az alföldi rablóvilág történetei ... 1.50

Karacsony Vilmos. Lemondás, regény (1.20) 60 kr., kötve (2 frt) ... 1.50

Kossutiny Géza, nevezetesebb bünesetek I., II., III., IV., egykötve (4.80) ... 2.-

Nihályi Imre. Francia zászló kalandok az Aquatoron (2 frt) 1.-, ugyanez kötve (3 frt) ... 1.50

Mokány Berci viselt dolgai (2 frt) 1.-, ugy anez kötve (2.50) ... 1.40

Wagner Henry, Bohémvilág (1 frt) 50 kr., kötve (1.50)80

Sztanó Miklós, Karam-bojcsók (2 frt) 1.-, kötve (3 frt) ... 1.50

Tóvölgyi Titusz. Van-e más világ? (A szellemek országából) (1.50) 1.-, ugyanez kötve (2 frt) ... 1.40

Zola Emil, Pascal orvos, regény (1.60) 80 kr., kötve (2 frt) ... 1.20

(A bekerített árak a volt bolti árakak jelzik.) Megrendelhetők a Budapesti Napló kiadóhivatalában

József-körút 18.